המחיר 1.50 ל"י

העולם הזה

איש השנה

אסי דיין הנבד

21.1.70 : חיל-האוויר מעל קאהיר — הפצצת מצריים בעומק במלוא עוצמתה.

קוראי יקר.

כל שנה יוצרת מילים ומושגים חדשים. הם מביעים, איכשהו, את רוחה.

כאשר לקחת לידיך את גליון ראש-השנה תש"ל, עדיין לא הכרת מושגים שהפכו בינתיים לחלק מעולם מושגיך.

למשל: "מעורבות", "סובייטיזציה", "עונש סביבתי". או מושגים הקשורים בשמות: "פרשת גולדמן", "תוכנית רוג'רס". או מושג לועזי כמו "סטאנד-סטיל", וניגודו - "קידום סילים".

כל המילים האלה הופיעו השנה על שערי העולם הזה, או בראש כתבותיו. אולם אף אחת מהן לא באה לך - ולשאר קוראי השבועון המסויים - כאפחה. זהו, אולי, ההבדל העיקרי בין שבועון זה ובין שאר העתונים בישראל.

* * *

העתונאי המצוי רודף אחרי סנסציה. הוא מחפש סקופים. הוא עוסק במאורעות רק אחרי שקרו. אחרי שהפכו ידיעות. אין הוא עוסק בדברים כל-כך לא-מסויים כמו תהליכים נפשיים, האקלים הציבורי, התגבשותם הסמויה של אינטרסים.

גם אנחנו רודפים אחרי סקופים, והשנה הבאנו לך כמה סקופים חשובים מאד. אולם עוד יותר מעניינים אותנו התהליכים שיולידו את הסקופים של מחר.

אם לתאר זאת בצורה ~~בצורה~~ ציורית: אי-שם עומד סכר. אם-אם מצטברים מאחוריו מים, ממעיינות נסתרים. לפתע פתאום נפרץ הסכר, והמים משתפכים על הארץ במבול אדיר והרסני.

פריצת הסכר הוא "ידיעה". המבול הוא סנסציה. ההצטברות האיטית של המים לא היתה "ידיעה", לא זכתה לסיקור עתונאי. אך דווקא היא היתה התהליך החשוב - והעולם הזה מתמחה בניתוח תהליכים אלה.

לכן יצא לנו שם של נביא. העולם הזה ניבא מראש את כל המאורעות החשובים של תש"ל: המעורבות הסובייטית, קבלת יוזמת רוג'רס על-ידי עבד-אל-נאצר, פרסי תוכנית-השלום האמריקאית.

* * *

הנבואה החשובה ביותר של העולם הזה, שהתאמתה, היתה שדעת-הקהל הישראלית תחמוק ברובה המכריע בקבלת תוכנית רוג'רס.

בהתגשמות נבואה זו היה לשבועון המסויים עצמו חלק חשוב. כי להשפעת השבועון היתה אחד הגורמים לתהליך זה.

קשה למדוד השפעה של עתון. אין היא נמדדת על-ידי התפוצה, למשל. יש בעולם עתונים אדירי-תפוצה שהשפעתם אפסית, כשם שיש עתונים דלי-תפוצה בעלי השפעה אדירה. מה המצב בישראל?

יש כאן שני צהרונים בעלי תפוצה גדולה, שבשניהם שולטים אנשי ארץ-ישראל-השלמה. הם הסיפו בלי הרף נגד "התכחיב האמריקאי" (אחד המושגים של תש"ל), בעד סיפוח השטחים "המשוחררים".

העולם הזה הוא עתון קטן יותר, לפרוט שמיספר קוראיו עולה בהרבה על מיספר עותקיו. הוא הסיף ללא לאות נגד הסיפוח, בעד שלום-במקום-שטחים, בעד קבלת תוכנית ~~רוג'רס~~ רוג'רס.

באחד מימי תש"ל החליטה הממשלה לקבל את יוזמת רוג'רס. ח"כ מנחם בגין הכריז פומבית כי הממשלה קיבלה את "הקו של אורי אבנרי". דעת-הקהל הגיבה באופן ספונטאני, ובאופן בולט, למען השלום - במחיר הנסיגה מן השטחים המוחזקים.

מסתבר שעתון זה משפיע יותר מלווייתני הצהריים. אני מקווה שהשפעה זו תימשך, לטובת השלום, גם בתש"א. ובינתיים נאחל לך, ולכל משפחת העולם הזה -

שנה טובה!

שלמי מפרנס

27.5.70 : בשתי שבתות רצופות נהרגים 11 חיילים בסואץ וילדים באביבים.

1.4.70 : הופעת טילי „סאם-3" פותחת את המעורבות הצבאית הסובייטית.

1.7.70 : מופעל לחץ אמריקאי עצום על ישראל לשם קבלת תוכנית רוג'רס.

15.4.70 : פוטומונטאז' של פגישה שלא נתקיימה ; פרשת-גולדמן מסעירה.

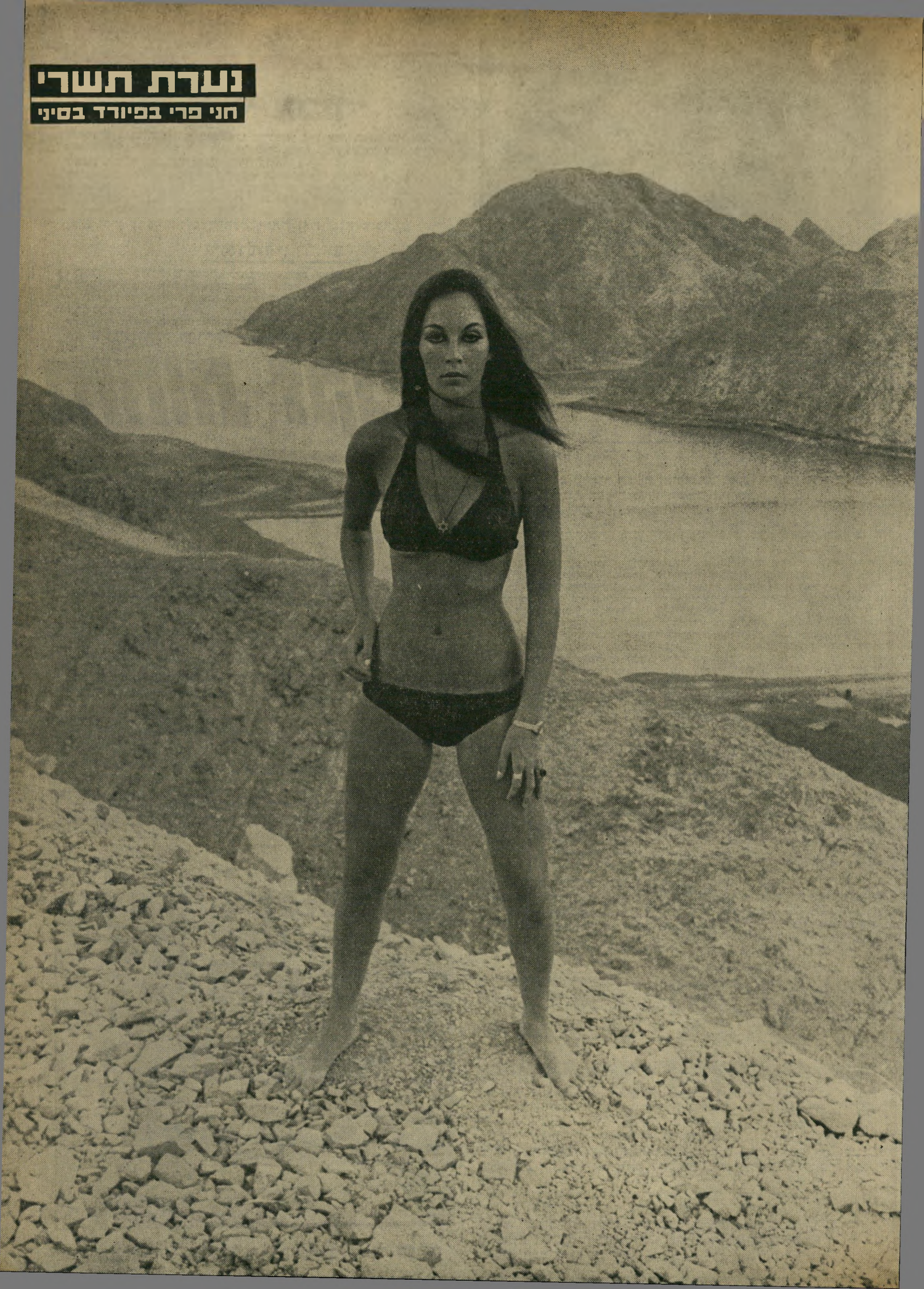
5.8.70 : הממשלה מקבלת תוכנית רוג'רס, בגין מפוצץ את ממשלת הליכוד.

6.5.70 : המעורבות הולכת ועולה — טייסים סובייטיים מול טייסי צה"ל.

12.8.70 : השער ההיסטורי המנציח את רגע כניסת הפסקת-האש לתוקפה.

נערת תשרי
חני פרי בפיורד בסיני

איש השנה תש"ל

מאת **אורי אבנרי**

יש שנים הזוכות להיזכר בהיסטוריה בגלל רגע גדול אחד, מעשה גדול אחד. כזאת היתה תשכ"ט, השנה בה דרכה רגלו של האדם, בפעם הראשונה, על אדמת הירח.

לשנת תש"ל לא היה רגע גדול כזה.

היו בה מעשים רבים, טובים ורעים. המחזה האינסופי של קיום האדם על אדמות העלה גם השנה פצעים רבות — משמחות ומעציבות, טראגיות וקומיות.

מי שירצה לערוך את מאזן השנה, לא יוכל להיאחז בשום סצנה יחידה. הוא יצטרך לשקול את כל הטוב וכל הרע.

והוא יגיע למסקנה: בסך הכל, היתה זאת שנה טובה.

אינטרס קר, לב חם

אנב, גם בשנה זו נמשכה מלחמת ויאט־נאם האכזרית. בארצות־הברית קצרה הגזענות קורבנות נוספים. באירלנד הצפונית נקטלו אנשים בגלל קנאות דתית חשוכה. ביוון, ובארצות רבות אחרות, נמשכה הערימות. בברית־המועצות נכלאו שוחרי־חופש במוסדות לחולי־נפש.

שום גאולה פלאית לא באה למין האנושי, בשום מקום.

אם אירעה השנה התרחקות מן המלחמה והתקרבות אל השלום,

מוחות זקנים

הרי היה זה פרי של שילוב שני גורמים: האינטרס הקר של המעצמות, והלב החם של הנוער העולמי.

נדמה, כי בין השניים השפיע הגורם האנוכי, האינטרסנטי, ייתר.

כוח צהוב, דגל אדום

כי בשנת תש"ל הגיעה לידי גילוי מוחשי המציאות המדינית שבלטה לראשונה בעת כהונתם של ג'ון קנדי בארצות־הברית וניקיטה כרושצ'וב ברית־המועצות:

הברית הבלתי־מוצהרת של ארצות־הברית וברית־המועצות.

השנה לא הופעלה ברית זו על־ידי מדינאים מבריקים כמו קנדי, או כנהיגים חזקים כמו כרושצ'וב. להיפך: אנשים אפורים וקטנים ניצחו עליה, משני הצדדים: ביורוקראטים אפורים כמו ליאוניד ברז'נייב ולאכסנדר קוסיגין, פוליטיקאים שיגרתיים כמו ריצ'ארד ניכסון.

התהליך, כך נראה, אינו זקוק לבני־אדם. הוא חזק מכל בני־האדם.

כי הוא מבוסס על העובדה ההיסטורית החשובה ביותר של השליש השלישי של המאה ה־20: עליונותה של סין, המעצמה הצהובה בעלת הדגל האדום.

כמו תמיד בהיסטוריה האנושית, הוכיח את עצמו האוייב המשותף כיוצר־שלום יעיל יותר מאידיאולוגיה משותפת. וושינגטון ומוסקבה, שתי הבירות של המימסד הלבן העולמי, נאלצו לשתף פעולה כדי לקדם את פני הגורם השלישי, המאיים על שתיהן.

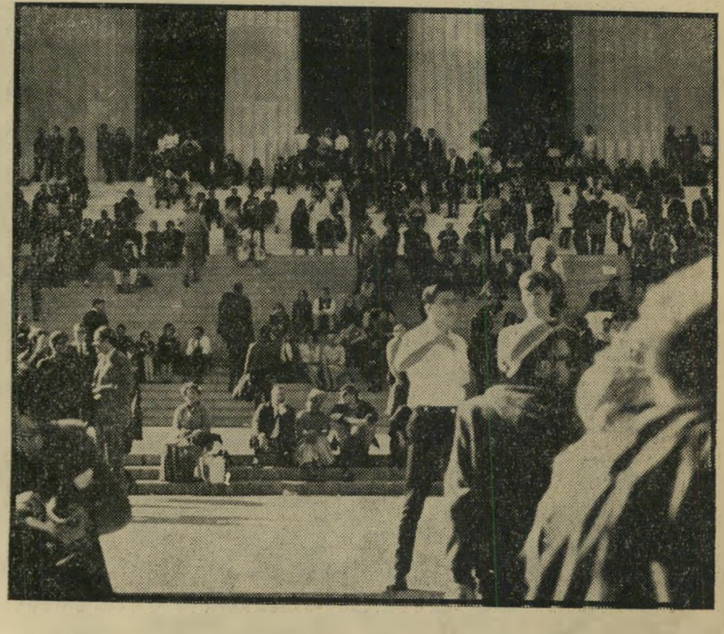
דגל אדום, קו אדום

ברית האמריקאית־הסובייטית היתה התופעה המכרעת של תש"ל. התנגשויות מקומיות בין השתיים, או בין סוכני השתיים, לא יכלו לשנות מציאות זו.

מול הדגל האדום של סין, פעל הקו האדום המחבר את הקרמלין עם הבית הלבן.

התוצאות לא היו דרמאתיות, אך רבות־משמעות. הן חיבקו את כדור־הארץ, הגיעו אף לחלל החיצון.

בפעם הראשונה חלה התקדמות חשובה בשיחות בין שתי המעצמות על הגבלת הנשק

הפגנת שלום אמריקאית: התקוממות הדור הצעיר

פלאקאט אמריקאי נגד התערבות ניקסון בקמבודיה

האיסטראסגי — נשק הטילים והאנטי־טילים. היה זה הצעד החשוב הראשון מאז חתמי קנדי וכרושצ'וב על ההוזה שאסר ניסוי נשק גרעיני.

ראש־ממשלה גרמני חדש ניצל את המצב כדי לכרות ברית מערב־גרמנית—סובייטית, ובכך הוציא את הנפץ מן הפצצה המסוכנת ביותר שהיתה מונחת בין שני הגושים.

וכמרחב הישראלי—ערבי הולידה ברית זו את יוזמת־השלום, שהטביעה את חותמה על חיי ישראל בתש"ל.

גם בקאהיר, גם בירושלים

הינטרסים היו מכריעים. אך גם הם היו זקוקים לדלק רעיוני, לכוח־הדחף האנושי.

זה סופק להם על־ידי תנועת־הנוער העולמית — ההתקוממות הכלל־עולמית של הדור הצעיר למען השלום והחרות.

מאורע אחד של תש"ל שפך שמן על מדורה זו, עד שהתלקחה למרומים והאירה את פני העולם כולו.

היתה זאת החלטתו המוזרה, רעת־המזל, של ניכסון לפלוש ל־קאמבודיה.

ההחלטה היתה כמעט מיקרית. סוכנים אמריקאיים, ובני־בריתם המקומיים, הצליחו להפיל את המישטר הניטראליסטי, שהשאיר את קאמבודיה מחוץ לקלחת־המתח התייט־נאמית. הקומוניסטים הגיבו בהתקפת־נגד. מבלי לשאול את פי המומחים, חרף עצות יועציו הקרובים ביותר, החליט הנשיא האמריקאי החלטת־יחיד: לפלוש. עוד ימים מעטים לפני כן הבטיחו עוזריו חגיגית את ההיפך.

הפלישה לקאמבודיה גרמה להתקוממות המונית, אידיאליסטית וספונטאנית, שלא היתה לה אח ורע בתש"ל. מיטב הדור הצעיר האמריקאי קם נגד החלטת השלטון, הכריח את ניכסון להוציא את כוחותיו כעבור זמן קצר. הגילויים הנוראים על פשעי־המלחמה המחרידים של יחידות אמריקאיות בויאט־נאם חיזקו את המרד.

התקוממות זו של הנוער האמריקאי נגד המלחמה היתה החלק המרשים ביותר של תופעה כלל־עולמית. הצעירים שהפגינו בוושינגטון למען השלום היו שייכים לאותו מחנה כמו הצעירים שהפגינו במוסקבה למען החופש, ושנלקחו לבתי־משוגעים. לאותו מחנה היה שייך ניקוס תיאודוראקיס, המלחין היווני המרדני, שניצל השנה מן הכלא של הקולונלים, הודות להתעוררות עולמית למענו.

לאותו מחנה היו שייכים הצעירים המצריים, שמאסו במלחמה ושיבצו את האווירה הציבורית שאיפשרה לגמאל עבד־אל־נאצר להעז לחזמין אליו את נחום גולדמן. ולאותו מחנה היו שייכים הצעירים שהפגינו בישראל נגד הממשלה, כשזו מנעה פגישה זו.

אפיק פוליטי, מעיין מוסרי

שני התהליכים הגדולים של תש"ל — ברית־האינטרסים האמריקאית—סובייטית וההתעוררות העולמית של הדור הצעיר למען השלום — השפיעו גם על ישראל. האחד מבחוץ והאחד מבפנים.

ברית האינטרסים מצאה את ביטויה בהחלטה משותפת נחושה של שתי המעצמות למנוע בכל מחיר עימות צבאי ביניהן במרחב, ולהפסיק כמעט בכוח הידרדרות שהיתה מובילה בהכרח לעימות כזה.

על רקע זה נולדה תוכנית־רוג'רס, שהיתה פרי הידברות אמריקאית—סובייטית. על רקע זה באה ההידברות הסובייטית—מצרית, האמריקאית—ישראלית והאמריקאית—מצרית.

כל מי שרצה להיבנות מהסתת רגשות לאומניים בישראל דיבר השנה על „תכתיב אמריקאי—סובייטי", נוסח מנחם בגין, או „קנוניה אמריקאית—סובייטית", נוסח משה סנה.

ולב צעיר

אולם קשה היה לשכוח כי מדינת־ישראל קמה הודות לשיתוף־פעולה דומה בין שתי המעצמות הגדולות, וכי הדפה את התקפותיהם של צבאות־ערב, במלחמת־העצמאות, בעזרת שתי המעצמות.

התעוררות־הנוער, במהדורה ישראלית אותנטית, שהיא בלתי־תלוייה בתנועות זרות, אך שיינקה מאותם מקורות־השראה נפשיים, יצרה את האווירה שהכיאה להיענות ממשלת־ישראל ליוזמת המעצמות.

המציאות הבינלאומית יצרה את אפיק הנחל, ממרומי המלחמה לקראת גיא השלום. אולם התעוררות הנוער היתה המעיין שסיפק את המים החיים, שזרמו באפיק זה.

איש השנה של תש"ל היה צעיר שסימל את ההתעוררות הזאת, על מלוא משמעותה המוסרית והפוליטית — אקטיביסט השלום, שמרד באביו, אקטיביסט המלחמה.

במרחב

לאן נעלמו הרופאים, כשהפצועים זעקו?

הצד המזעזע ביותר של המלחמה בירדן, בשבוע שעבר, היו אלפי, ואולי רבבות הפצועים האזרחים — כולל נשים וילדים — שמילאו את רחובות רבת־עמון ומחנות הפליטים כשהם גוססים וגופתם נשמתם ללא עזרה רפואית. כבר בתום היום הראשון לקרבות החלו האזרחים — במחנות הפליטים, בעיר ובאתרי הקרבות האחרים — סובלים ממחסור באוכל, ובעיקר במים. מאגרי המים חוסלו בהרעשות. בהתחשב בכך שחלק ניכר מהפצועים סבל מכוויות, עקב הרעשות בפגזי־תבערה, גרם המחסור, במים לאחוז תמותה כבד. יחד עם זאת, עיקר התמותה נגרם עקב המחסור ברופאים.

חלפו עם הרוח. אמצעי־התיקשורת הסתפקו בציון עובדת מחסור זה. אולם מאחורי העובדה הסתתר סיפור עגום, המגלם את מלוא הטרגדיה של העם הפלשתינאי. שכן עם זה הוציא מקירבו יותר רופאים מאשר כל עם ערבי אחר. כאשר הוא נזקק להם, הם לא היו. לאן נעלמו הרופאים?

אחוז האקדמאים בכלל, מקרב הפלשתינאים, גבוה כיום בהשוואה למקובל בארצות־ערב. במקצוע הרפואה — במיוחד: כיום רשומים 3,000 רופאים ורוקחים פלשתינאים.

הצרה היא, שהם לא פועלים בארצם. מאז מלחמת העצמאות, גילו רופאים אלו כי

ד"ר עראפאת

3000 רופאים ורוקחים

אינם יכולים למצוא את מחייתם במחנות הפליטים, התפזרו בשאר ארצות־ערב העשירות, התפזרו לשירותיהם ושילמו עבורם כיאות. בוועידת הרופאים הפלשתינאים שהתקיימה לאחרונה, מסר ד"ר פתח עראפאת, אחיו של יאסר עראפאת, את המספרים הבאים: 400 רופאים ורוקחים פלשתינאים נמצאים כיום בכווית, 300 בלבנון, 200 בלוב, 150 במצרים, 200 בסעודיה, 50 בנסיכויות הנפט, 30 בסוריה, 20 בעיראק, 15 במרוקו. 450 בירדן ובגדה המערבית. למעלה מאלף נוספים — באירופה, בארצות־הברית ובקנדה.

המערך הרפואי נגד ישראל. למרות זאת, כאשר תיכננו אירגוני המחבלים את המערך הרפואי שלהם במסגרת מלחמתם בישראל, הצליחו למצוא מספיק רופאים מתנדבים לאיוש מרבית 45 הבסיסים הרפואיים שהקימו לאורך הירדן, שכללו תחנות עזרה־ראשונה, שלושה בתי־חולים בתפוסה כוללת של 78 מיטות, וארבע יחידות של בנק־הדם. כן נהנו מחנות־הפליטים ברחבי ירדן מכמות מספקת של אחיות ומתנדבות, שבאו לעזור לאחר יום עבודתן הרגיל, לצורכי הטיפול הרפואי השוטף.

תמיד הכל צוץ. מערכת זו נתגלתה כחסרת־אונים כאשר חוסיין הפך לפתע להיות האוייב, במקום ישראל. מעט הרופאים והשירותים לא נועדו לטפל בנפגעי הפגזות אדירות על מחנות הפליטים וגילוח רחובות שלמים על־ידי טנקים.

למרות זאת, ברגע שנשמעו אזעקות העזרה מבתי־החולים בירדן, התארגנה מיד קבוצת רופאים בגדה המערבית — בהסכמתו של המימשל הצבאי. אלא שגם הם, כאחיהם מהצד השני של הנהר, נתגלו כחסרי־אונים:

כאשר התייצבו מאות תלמידות־תיכון בשכם ורמאללה כדי לתרום דם, התברר כי

בציבא

תמרורים

מצפה לתינוק • בעוד כמה שבועות, **גייל האניקאט**, רעייתו של **דוד המינגס**, שעברה קורס של לידה טיבעית ונמצאת עתה בבית־חולים לונדוני שם היא עוקבת מקרוב אחרי לידות ואחרי אמהות צעירות המניקות את ילדיהן.

דרור

מנהלים רומן • כוכב הקולנוע **וארן ביטי** והסופרת הצעירה **ג׳יין רקמייה**. רומן קודם אותו ניהל ביטי היה עם השחקנית ג׳ולי פריסטי, השוהה ככר כמה חודשים באנגליה לצורכי הסו׳טה בעוד ביטי נמצא באורתו זמן בארצות־הברית.

מונה • לראש המחלקה לתקשורת, דוברות ויחסי־ציבור שליד לישכת מזכיר ההסתדרות, העיתונאי (מלמרחב) **אמנון דרור**, מי שהיה נציג משרד־הקליטה ב־לונדון. תפקידו העיקרי של דרור יהיה להחדיר את תודעת ההסתדרות בקרב הציבור.

פרש • **מהעיתון הניאו־נאצי** דויטשה צייטונג, העיתונאי **משה מנוחין**, אביו של הכנר יהודי מנוחין — משום **שהקו הנקוט כלפי ישראל והציונות** „אינו מספיק לוחם ופתוח לפשרות", כפי שהסביר מנוחין.

נפטר • בצרפת, בגיל 53, כוכב הקולנוע שנחשב לאחד מגדולי הקומיקאים **בצרפת מאז מלחמת־העולם־השנייה**, **בורוביל**.

בורוביל

ביל, ששמו האמיתי היה אנדרה ריימבור, הופיע בלמעלה מ־50 סרטים ועבור סירטו **בצייית פאריס**, זכה בפרס הגדול למשחק בפסטיבל הקולנוע בונציה ב־1956.

נפטר • בטבריה, בגיל 82, **חכם רבנו אבוזעפיה**, מראשי הישוב היהודי בטבריה בזמן הטורקים והמנדט הבריטי ושמונה על־ידי הטורקים לנציג הקהילה היהודית בטבריה.

נפטר • בתל־אביב, בגיל 84, מי ש־היה מחלוצי תעשיית הנייר בארץ — **הירש צ׳רנוביליסקי**, יליד אוקראינה, עלה ל־ארץ ב־1939 מגרמניה שם התגורר מאז מלחמת העולם־הראשונה. עם עלייתו הקים את החברה לחומרי גלם לתעשיות נייר. ראמק בע״מ, ויותר מאוחר את בית־החרושת סופרה בפתח־תקוה. לאחר קום המדינה יזם והקים את בית־החרושת הראשון לייצור נייר בארץ.

נחוג • טקס ברית־המילה של **סתיו שרז**, בנם של **נעמי** והפירסומאי **יצחק**

נעמי ויצחק שרז

מערכות קול ורמקולים
רדיופון
ייצור · מכירה · התקנה
ז׳בוטינסקי 104 ר״ג. טל: 734402

נערת חשון

רות שיבר ליד סלון הפנטזיה

עזר וייצמן בישיבת גח"ל בה הוחלם על הפרישה ממשלת-הליכוד-הלאומי

ל הבמה של תש"ל עלו אנשים רבים, שהגיעו לסף הגדולה, שהפכו כמעט לאנשי־השנה.

היו ביניהם אנשים שעלו באופן בלתי־צפוי, וירדו באופן בלתי־צפוי.

היו אנשים שכבר ירדו מן הבמה קודם לכן, ולפתע עלו עליה בחזרה.

היו ביניהם שנמצאו על הבמה כל הזמן, פעלו ללא הרף, השתנפו באור זרקורי הפירסומת, התקרבו אל הגדולה — וברגע האחרון נמצאו חסרים.

גם תש"ל הוכיחה כי גדולה אנושית אמיתית היא דבר נדיר. כדברי בן־הנגר מנצרת: „רבים הקרואים, אך מעטים הנבחרים."

עזר: שפן מתוך מיגבעת

אדר הגיבורים הבלתי־צפויים ביותר של תש"ל היה עזר וייצמן.

עוד ביום הבחירות לא חלם איש על עלייתו המדינית של הקצין הבכיר. כי הוא לא השתתף כלל בבחירות, לא עסק במלאכה השחורה.

הוא צץ לפתע כאשר הוקמה ממשלת־הליכוד החדשה. מנחם בגין שלף אותו, כמו קוסם השולף ארנבת ממיגבעת־משי.

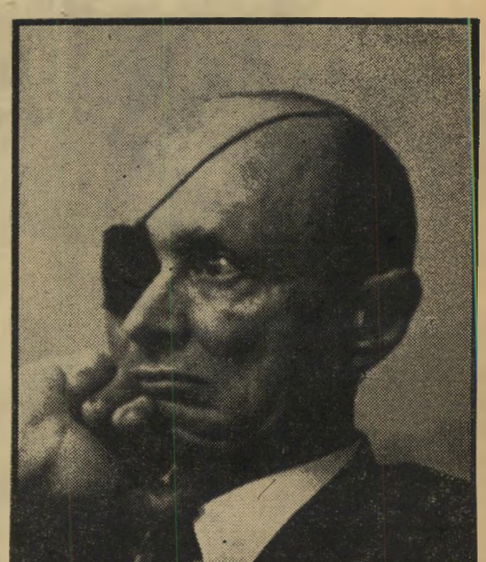
הגבר הסימפאטי, בעל הקומה הארוכה והסיגנון העוקצני, כבש מייד את לב הקהל. זמן רב נערך „פסטיבל וייצמן". לאחר מכן רכש אהדה חדשה כאשר נפצע בנו בתעלה.

אך הגיבור של חיל־האוויר לא מצא בנקל את דרכו על הקרקע הפוליטית.

כשר־התחבורה חיפש פתרונות קלים לבעיות מסובכות. הוא לא הספיק לשנות דבר, במעשה ואף לא במחשבה, לבי תחום שליטתו, במשך שמונת חודשי כהונתו.

כבעל דיעות פוליטיות היה עוקצני ונוקב בביטוי, אך פשטני עד להחריד במחשבה.

ובמקצועו האמיתי של הפוליטיקאי — הפוליטיקה —

משה דיין: גיבור חסר־דיעות

נתגלה חיש־מהר כחובב גמור. מפלגתו השתמשה בו, אך הוא לא התבסס בה.

ברגע המכריע הוכיח הטיים בעל אומץ־לב מגופני כי חסר לו אומץ־לב מוסרי.

מנחם בגין רצה לפרוש מן הממשלה. עזר וייצמן היה משוכנע כי זוהי טעות. הוא גם ידע שזהו לפי שעה סוף הקאריירה הפוליטית שלו, מכיוון שלא התייצב לבחירות לכנסת.

זה היה רגעו הגדול של עזר. הוא היה חייב לקום, למרוד בתכתיב מנחיג מפלגתו, לעמוד על דעתו העצמאית, להילחם למענה.

אך עזר לא היה איש כזה. במוח תש"ל לא היה מצוי על הבמה הפוליטית, כשם שלא היה עליה בראשיתה.

גורדמן: אינו היה אחר

ב עדי שיעור־קומה היו ארבע דמויות אחרות, שהת־נוססו השנה במרכז הבמה, ושכל מעשיהם היו קשורים זה בזה.

האיש שיכול היה ליהפך בנקל לאיש־השנה של תש"ל היה האדם שסיפק לה את הפרשה המדהימה ביותר: ד"ר נחום גולדמן.

הוא לא הפך לאיש־השנה, כשל מחדלים, שהיו אולי בעלי משמעות היסטורית.

לא במיקרה נבחר גולדמן על־ידי גמאל עבד־אל־נאצר כאיש הראשון שיוזמן לקאהיר לשיחות על יישוב הסיכסוך. נלקחו בחשבון תכונותיו הפוליטיות החיצוניות: עובדת היותו אזרח ישראלי, בעל דרכון דיפלומטי ישראלי, נשיא־לשעבר של ההסתדרות הציונית, נשיא בהווה של הקונגרס היהודי העולמי, איש שמילא בעבר שליחויות מדיניות חשובות מטעם ממשלת ישראל, כגון המשא־ומתן הסודי שקדם להסכם השילומים.

ולעומת זאת: העובדה שאינו חבר־הממשלה או חבר־הכנסת של ישראל, אינו ממלא כרגע תפקיד רשמי בהס־תדרות הציונית.

דווקא מעמדו הדו־משמעי של גולדמן, בתוך המימסד הישראלי ומחוצה לו, קסם לנשיא מצריים באותה שעה.

אולם תכונותיו הפנימיות של גולדמן הת־אימו פחות מן התכונות החיצוניות. כי גולד־מן, שהוא הוגה־דיעות מכריק ומנתח מזהיר של מצבים פוליטיים, אינו לוחם פוליטי. הוא

מתחרהו הנצחי של דיין יכול היה להגיע למעמד זה — אך לא עבר את המרחק הדרוש.

יגאל אלון עשה ברגע המכריע מעשה כמעט־נועז. יותר מכל שר אחר בממשלה התייצב מאחורי יוזמת רוג'רס, כאשר הממשלה קיבלה אותה. הוא לא תמך בה רק באופן פורמלי, כמו אבא אבן, אלא גם ברוחה.

אילו הלך בדרך זו באופן עיקבי, יכול היה יגאל להיות איש־השנה של תש"ל. אך כאשר הצליח משה דיין ליצור גל נגדי, להעביר את הרוח הציבורית, לנפח את פרשת הזוית הטילים — לא העז יגאל אלון להתייצב במלוא שיעור־קומתו נגד גל זה.

תחת זאת נאם נאום שחזר אל יסודות „תוכנית אלון" — תוכנית מיושנת, שהיתה בלתי־מציאותית מלכתחילה, וש־אינה מתאימה למציאות של סוף תש"ל יותר מאשר דיגוזאורוס.

תי לא

עומד תמיד מחוץ לזירת המאבק, שיך ולא־שיך כאחד.

גולדמן הוכיח את רצינותו ואת אמינותו הבינלאומית כאשר נפגש עם המרשל טיטו ועם מלך מארוקו, חסן השני. אך בעיקבות אחד הגילויים הסנסציוניים של השנה התפרסם שהיתה אפשרית פגישה בינו לבין יאסר עראפאת — וגם זו לא יצאה לפועל מפני שגולדמן לא היה מוכן לה ללא אישור ראש־הממשלה.

נחום גולדמן היה איש חשוב בתש"ל — אך הוא לא היה איש־השנה שלה.

דיין: אדם בלא דרך

מ ול הוגה־הדיעות הלא־גיבור עמד הגיבור חסר־הדיעות — משה דיין.

כמו כל שנה, עמד במרכז מערבולת העניי־נים, השפיע פעמים רבות, יצר משברים, גרם לתהפוכות, משך את זרקורי־הפירסומת — מכלי שניתן היה להבחין בקו הגיוני כלשהו במעשיו.

היתה לו השפעה מכרעת על הפעולות הצבאיות שהביאו למעורבות הסובייטית במצריים — אך הוא אמר שאין להעלות על הדעת עימות צבאי עם הסובייטים.

הוא הסכים להפסקת־אש ולקבלת יוזמת־רוג'רס — אך חיבל בשתיהן למחרת היום.

הוא היה גיבור השטחים המוחזקים, הניצים — אך לפתע הודיע כי אין לישראלים „זכות היסטורית" אלא „זיקה היסטורית" אליהם.

הוא כפה על הממשלה החלטות שכל שריה התנגדו להן — ובצדק. אבל הוא גם נכנע לממשלה כשזו כפתה החלטות עליו — לא תמיד בצדק. כאשר הפקיע ברבים כי התנגד להפצצת מצריים לעומק, בשל פחדו בפני המעורבות הסובייטית — נזפה בו גולדה מאיר בעקיפין אך בגלוי, טענה שאיש לא העלה כלל נימוק זה בעת ההחלטה.

על כל מעשיו של דיין ריחפה רוח של חוסר־מנוחה, הספנות, אי־בחירות שמקורה באי־החלטה — רוחו של אדם שלא מצא את דרכו, השומר על האופציות, אך המסוגל גם לכל השגיאות.

הוא לא היה הדיין של תש"ל.

יכול להיות שזוהי שאלה של זמן, שיגאל אלון יתגלה כאיש־השנה של תשל"א. אך הוא לא היה האיש של תש"ל.

גולדה: גבי כן וגבי לא

ל זתר מכל אישיות אחרת בצמרת המדינה התקרבה לתואר זה גולדה מאיר.

בראשית תש"ל היתה גולדה „גברת לא", הגננת הלאומית הצדקנית, הקיר שעליו תת־נפצו כל רעיונות השלום.

היא נשאה באחריות להסלמת המלחמה, שהביאה לעימות עם הסובייטים. היא פוצצה את שליחות גולדמן. היא יצאה חוצצת נגד „מטיפי השלום," הרעימה נגד ה„תבוס־תנים." נגדה אישית כוונו הפגנות הצעירים.

אולם ברגע המכריע, היתה זאת גולדה שהכריעה בממשלה את הכף למען קבלת יוז־מת רוג'רס, ופיצוץ ממשלת הליכוד הלאומי.

אילו הלכה גולדה מאותו רגע קדימה, לקראת ההסדר, בעיניים פקוחות ובהחלטה נחושה, היתה קונה את עולמה. הופכת לאשת־תש"ל. אולם גולדה נשארה שסועה, דבקה בעמדותיה מתמול־שלשום, זרה למציאות הערבית, חוששת מפני הסכנות הכרוכות בכל יוזמת־שלום.

לכן הלכה שני צעדים קדימה וצעד אחד אחורנית, נכנעה למשה דיין במקום להפעיל את מלוא כושר מנהיגותה, נדחפת יותר מאי־שר דוחפת.

בראשית תש"ל ביקרה גולדה אצל ניכסון, ובסוף תש"ל חזרה על ביקור זה. מאורעות רבים חלפו בין שני הביקו־רים, וגם גולדה עצמה השתנתה לא מעט. אך היא לא השתנתה די צורכה, כדי להסביע את חותמה על תהליכי השנה, לתת להם כיוון ברור לקראת הייעוד שהיא עצמה הכריזה עליו ללא־הרף: השלום.

תש"ל מצאה את איש־השנה שלה במקום אחר לגמרי. הוא לא היה ותיק מראשוני הציונות, עולה ממיזרח אירופה, בן דורה של גולדה.

הוא נמצא בדור הנכדים.

נערת כסלו
ברכה שוורץ בנחל שלמה

איש השנה תש"ל

ב-שעה 11 בערב, ביום א' ה-5 באפריל 1970, הודיע קריין שידורי ישראל, בראש מהדורת החדשות, בקול נוגש: הד"ר נחום גולדמן מסר לממשלת ישראל שהוא הוזמן לפגישה עם נשיא מצריים בקאהיר. ממשלת ישראל סירבה להתיר פגישה זו.

ההודעה הדרמטית, הבלתי־צפויה, זיעזעה את הארץ. התגובה הספונטאנית הכללית היתה: „זה לא ייתכן!"

הודעה דרמתית אחרת, לא פחות פתאומית, אך פחות בלתי־צפויה, שודרה בליל שבת, כעבור ארבעה חודשים. היא הודיעה על כניסת הפסקת־האש לתוקפה בחצות אותו לילה, ה-7 באוגוסט 1970.

שתי ההודעות היו שיאי תש"ל.

החלטה הרת־אסון

ב-פרוץ השנה, לא העז איש לחלום על כך שבהמשכה ישתתקו התותחים לאורך תעלת־סואץ, וכי ייוצרו גם התנאים המדיניים להסדר־שלום.

שום שנה לא התחילה בצורה קודרת יותר. אחרי האינטרמצו של הבחירות שלא שינו הרבה, וחקמת הממשלה שלא היתה שונה מקודמתה, חזרה הארץ לשיגרת המלחמה — מלחמה ללא שינוי, ללא תוחלת, ללא תכלית, עם הסלמה אטומטית הדרגתית.

עם גבור הטרור, ציוה משה דיין להפעיל את „העונש הסביבתי" לפוצץ חלק גדול מכפר חלחול, ורחוב שלם בעזה. גמאל עבד־אל־נאצר איים ב„ים של דם, שמיים של אש," אם לא תקבל ישראל את החלטת מועצת־הבטחון. אנשי־צפרדע מצריים הסביעו אוניה באילת, פיידאיון התנקשו בנוסעי אל־על במינכן וביצעו רצח המוני בנוסעי מטוס סבנא־אייר בשמי שחיין.

בנוסח ג'יימס בונד, הבריחו ישראלים את ספינות־הטילים מנמל שרבור, שעה שיחידות צה"ל הרימו — פשוטו כמשמעו — מיתקן ראדאר מצרי שלם, ולאחר מכן כבשו את האי שדוואן.

לפני כן קיבלה ממשלת ישראל — בשקט וללא פירסום — החלטה גורלית, ששינתה את ההיסטוריה של המרחב.

האיסטראטגיה החדשה נקראה „הפצצת מצריים בעומק". **מעולם לא נתקבלה החלטה גורלית יותר,**

בשיא פרשת גולדמן: מפגינים מנסים לפרוץ לביתה של ראש־הממשלה

בה בעבר. היא נבעה מן האמונה שאפשר להכניע עם על־ידי הפצצות, לשכנעו בשטה מפוצצת זו להסיל את ממשלתו. המישטר הנאצרי נראה חלש, וממשלת ישראל קיימתה כי חשיפת ערוותו האזירית תביא להפלת מנהיגו.

היתה זאת מחשבה פשטנית, שטחית עד להדהים. כי:

● **הנפיון ההיסטורי הוכיח כי מעולם לא נשבר מוראל של עם עלידי הפצצות.** להיפך: כמעט תמיד חישלו ההפצצות את העם הנפגע, איחדו אותו סביב ממשלתו.

● **עבד־אל־נאצר היה ונשאר — כפי שהוכח לאחר מכן — המדינאי הערבי היחידי המסוגל לצעוד בדרך לשלום.** כל יורש אפשרי שלו היה גרוע יותר לישראל.

● **חשיפת חוסר־האונים של מצריים באוויר היתה מוכרחה להביא לתוצאה שונה לגמרי — הזמנת כוח זר.** וזהו, כמובן, מה שקרה.

מאוחר יותר פירסמה גולדה מאיר את הווידוי המוזעזע שאף אחד משרי ישראל לא השמיע נימוק אחרון זה — נאצר עצמו, לשימחתם הרבה של המוני ישראל, נפוצה בקאהיר הבדיחה הבאה:

עבד־אל־נאצר יושב ליד שולחן עבודתו, מול מזכירו. מטוס עובר במרחק של כמה מטרים מעל לגג הבית, ברעש עצום.

עבד־אל־נאצר: בראבו, חיל־האוויר שלנו!

המזכיר: לא, אדוני הנשיא, זהו מטוס ישראלי.

עבד־אל־נאצר: אם כן, נרוץ למיקלט!

המזכיר: אין צורך, אדוני הנשיא. הוא רק מצלם.

עבד־אל־נאצר: את, מצלמים! (מיישר את העניבה שלו.)

לפתע יצא עבד־אל־נאצר לביקור חטוף במוסקבה. התוצאות לא איחרו להתגלות. היחידות הצבאיות המיבצעיות הראשונות של ברית־המועצות — צוותות של טילי קרקע־אויר — הופיעו במצריים. נשיא מצריים קרא לצבא הסובייטי לקבל על עצמו את ההגנה על שמי מצריים. במקום נפילתו הצפוייה של נאצר, באה המעורבות הסובייטית.

תכמים לאחר־מעשה," כמו משה דיין, ניסו לטעון לאחר מכן שהצבא הסובייטי היה מופיע במצריים גם לולא הופצצה בעומק. אין זה בטוח כלל. נשיא מצריים, שהקדיש

פרשת הטילים

מתוך הנחות מוטעות יותר, בקלות־דעת רבה יותר.

המטרה המוצהרת היתה עלובה. מאחר שנשיא מצריים הכריז בשנה הקודמת על „מלחמת התשה", נועדו ההפצצות, כביכול, להחליש את הפוטנציאל הצבאי של מצריים. אולם מצריים היא רחבת־ממדים, ולחיל־האויר של צה"ל אין כושר־הפצצה ניכר. הוא הוקם כדי להשמיד את חיל־האויר של היריב, לא כדי להשמיד את מיפעליו.

המטרה הבלתי־מוצהרת היתה להפיל את גמאל עבד־אל־נאצר.

היתה זאת טעות קלאסית, שמדינאים רבים בעולם שגו החשוב והסביר ביותר — בשעה שנתקבלה ההחלטה.

השיקול שההפצצות יביאו להתערבות צבאית סובייטית כלל לא עלה ליד שולחן הדיונים בשעה שנתקבלה ההחלטה ההיסטורית.

עניבה וטילים סובייטיים

ד-שבועות הראשונים של ההפצצות לעומק גרמו סיפוק עמוק בישראל. חיל־האויר שלט בשמי מצריים, וזו נשארה ללא כל הגנה.

כאשר מטוס ישראלי „גילח" את גג ביתו של עבד־אל־נאצר עצמו, לשימחתם הרבה של המוני ישראל, נפוצה בקאהיר הבדיחה הבאה:

עבד־אל־נאצר יושב ליד שולחן עבודתו, מול מזכירו. מטוס עובר במרחק של כמה מטרים מעל לגג הבית, ברעש עצום.

עבד־אל־נאצר: בראבו, חיל־האוויר שלנו!

המזכיר: לא, אדוני הנשיא, זהו מטוס ישראלי.

עבד־אל־נאצר: אם כן, נרוץ למיקלט!

המזכיר: אין צורך, אדוני הנשיא. הוא רק מצלם.

עבד־אל־נאצר: את, מצלמים! (מיישר את העניבה שלו.)

לפתע יצא עבד־אל־נאצר לביקור חטוף במוסקבה. התוצאות לא איחרו להתגלות. היחידות הצבאיות המיבצעיות הראשונות של ברית־המועצות — צוותות של טילי קרקע־אויר — הופיעו במצריים. נשיא מצריים קרא לצבא הסובייטי לקבל על עצמו את ההגנה על שמי מצריים. במקום נפילתו הצפוייה של נאצר, באה המעורבות הסובייטית.

תכמים לאחר־מעשה," כמו משה דיין, ניסו לטעון לאחר מכן שהצבא הסובייטי היה מופיע במצריים גם לולא הופצצה בעומק. אין זה בטוח כלל. נשיא מצריים, שהקדיש את כל נעוריו לגירוש הבריטים ממצריים, ארץ שונאת־זרים מטיבעה, בוודאי לא שש להכניס לארצו צבא זר אחר.

הפצצות־העומק הן שהכריחו אותו. אילו פלש צה"ל לעומק מצריים על פני הקרקע, בוודאי היתה מושגת אותה תוצאה.

הופעת הטילים הסובייטיים, ובעיקבותיהם טייסי־הקרב שנשלחו להגן עליהם, היו אזהרה ברורה לממשלת ישראל: ברית־המועצות לא תניח לעבד־אל־נאצר ליפול, תגן על מישטרו בכל הכוח הדרוש.

ברור היה כי המשך המלחמה יביא בהכרח לעימות צבאי ישראלי־סובייטי.

אותה שעה זיעזעה עמדת ישראל בעולם על־ידי שני מאורעות מחרידים. פצצות ישראליות נפלו על מיפעל תעשייתי אזרחי באבו־זעבל, קטלו פועלים רבים. פצצות אחרות נפלו על קבוצת־ילדים, בבית־ספר או מועדון שלא ניתן היה להוותו מראש מן האויר.

שני המאורעות גבעו מטעויות. אך שיטת ההפצצות־לעומק הפכה טעויות אלה לבלתי־נמנעות. ישראל התחילה להופיע בעיני העולם כמדינה שוחרת־מלחמה, נוקשה, דבקה בשטחים כבושים, מפעילה מכונת־מלחמה אכזרית.

דעת־קהל בינלאומית זו קבעה, כעבור שבועות מעטים, את האקלים הציבורי שבו נתקבלו החלטות בינלאומיות.

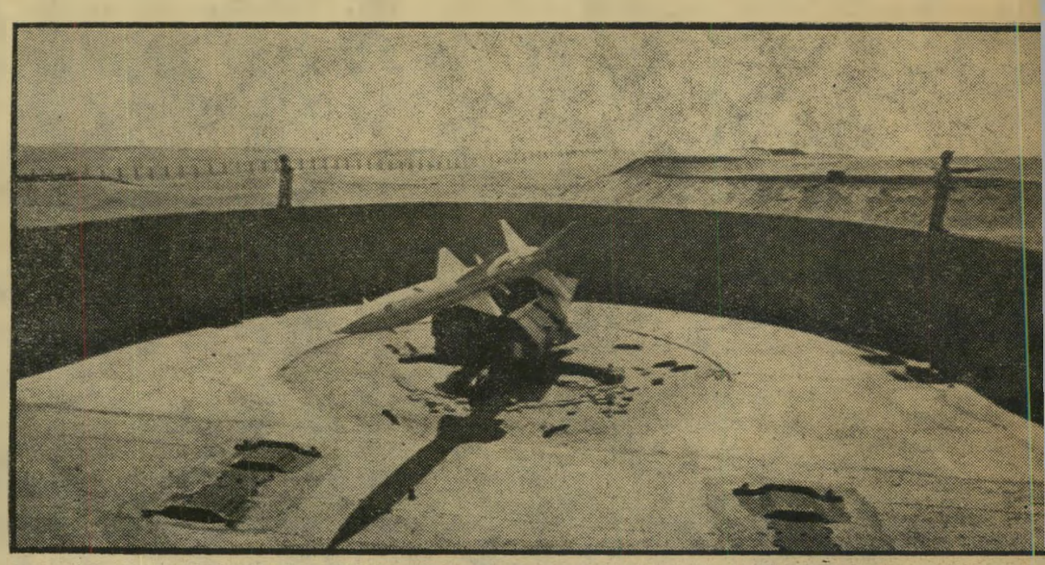
„גלובאליזציה"

ה-הפצצות־העומק הביאו את החיילים הסובייטים. בכך הכניסה את המלחמה כולה לשלב חדש לגמרי. משה דיין קרא לזה „סובייטיזציה". הגדרה זו היתה מוטעית, כמו רוב ההערכות המדיניות של משה דיין.

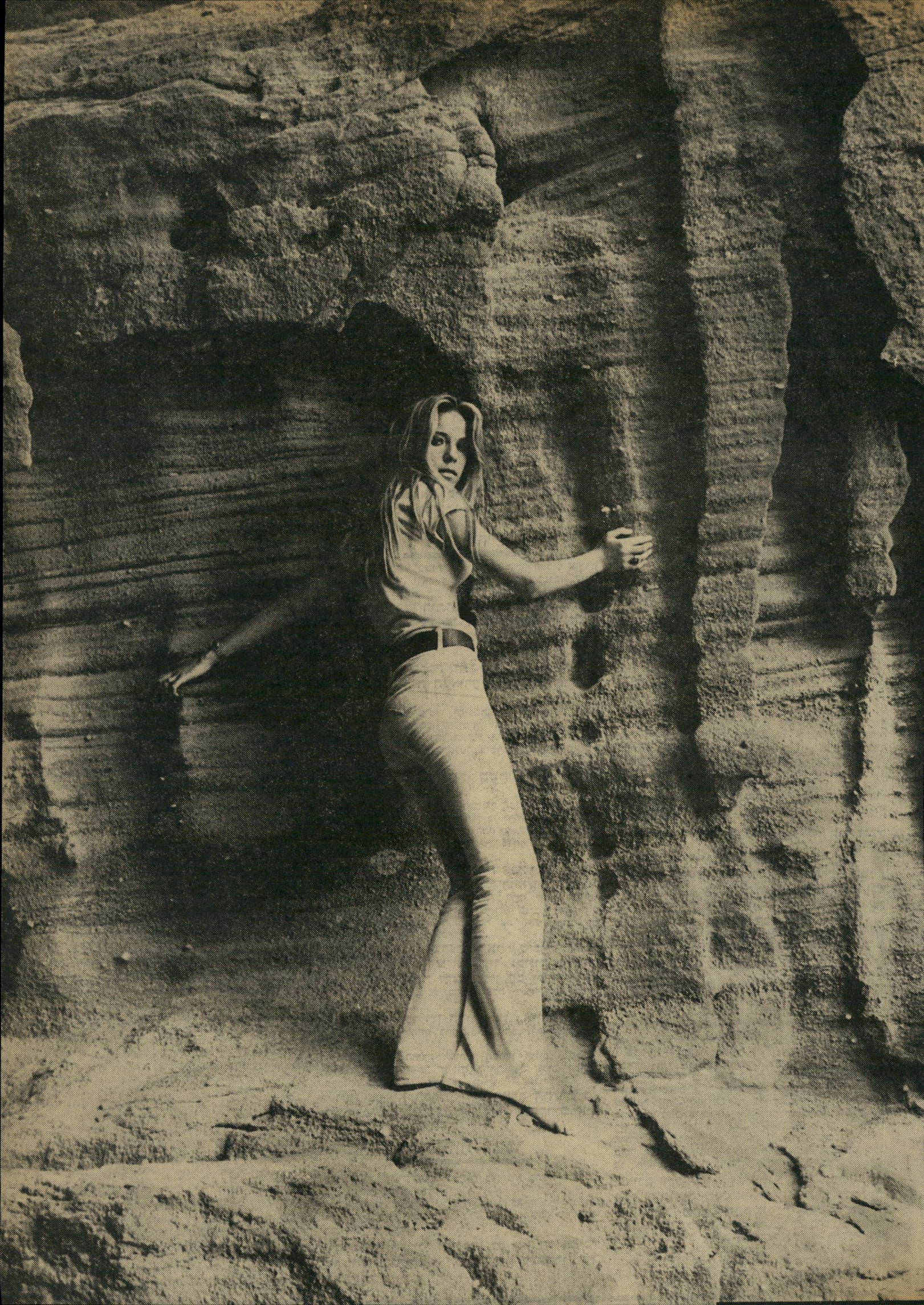
ההגדרה הנכונה היתה: „גלובאליזציה."

(המשך בעמוד 10)

• גורמים מעטים מאד בישראל הזהירו בפני האפשרות של התערבות צבאית סובייטית לפני מעשה. ביניהם: העולם הזה וד"ר נחום גולדמן.

מילים סובייטים במצריים: תוצאת ההחלטה של ההפצצות לעומק

איש השנה תש"ל

(המשך מעמוד 8)

הסיכסוך הישראלי־ערבי חדל מלהיות מלחמה פרטית של כמה מדינות קטנות, הפך חלק מן המערכה הגלובאלית של מעצמות־העל.

עם הופעת הצבא הסובייטי במצרים, השתנה מאזן הכוחות הבינלאומי. מלחמת ששת־הימים הפכה את ברית־המועצות למעצמה ימית בים התיכון. ההפצצות־לעומק הפכו אותה למעצמה העיקרית במרחב המיזרח־תיכוני.

מאותו רגע, ידעה ארצות־הברית שהיא הולכת לקראת קיר את ישראל לחסדי הצבא הסובייטי, או להתייצב מול הצבא הסובייטי ולהסתכן במלחמת־עולם.

המפקנה האמריקאית: להפסיק את החידרות כעוד מועד, לכפות הסדר־שלום.

באותו רגע, ידעה גם ברית־המועצות שהיא הולכת לקראת מצב שיעמיד אותה בבוא היום בפני ברירה קשה: לבגוד ברגע המכריע בצבא המיצרי, או לעזור לו לפלוש לסיני ולהסתכן בעימות עם ארצות־הברית.

המפקנה הסובייטית: להפסיק את החידרות כעוד מועד, לכפות הסדר־שלום.

כך, בפעם הראשונה מאז 1948, נוצר אינטרס משותף

„מלכת האמבטיה": זעזוע שלא נמחק

של שתי מעצמות־העל. מאותו רגע הפך השלום הכפוי לאפשרות מעשית מאד.

איוונת וחנפה: פרשת גולדמן

א ולם כצד שני התהליכים האלה, גרמה המעורבות הסובייטית גם לתהליך הפוך.

הדינאמיקה שהובילה לגלובאליזציה של הסיכסוך — ההפצצות בעומק והופעת הצבא הסובייטי — גרמה במצריים עצמה גם לתוצאה כמעט הפוכה: הרצון למנוע את הגלובאליזציה, למצוא הסדר עם ישראל לפני שהצבא הסובייטי במצריים יגדל לממדים של כובש זר.

נשיא מצריים קיבל רשמית את החלטת מועצת־הבטחון כבר שנתיים וחצי לפני כן. בכך התכחש, למעשה, להחלטות חארטום, הגיע לנכונות להכיר בישראל ולהסתדר עימה. אולם היתה זאת החלטה ערטילאית במידה רבה, ללא הרגשה של דחיפות, וללא נכונות לסכן יתר על המידה את מעמדו בעולם הערבי.

הסכנה המוחשית שיצטרך למסור את ארצו לידי צבא סובייטי מאסיבי, כדי להגן עליה מפני פלישה ישראלית, שינתה דבר זה. לפתע ראה עבד־אל־נאצר צורך דחוף וחיוני להגיע לידי הסדר עם ישראל.

תחילה הגניב לנאומיו רמזים שקופים על נכונותו להגיע לידי הסדר עם ישראל. אבל אלה טבעו בים המלל המל־חמתי השיגרתי, לא עשו רושם בארץ. לאחר מכן הזמין אליו את אריק רולו, העיתונאי היהודי־מצרי של לה־מונד, העניק לו ראיון בעל משמעות מהפכנית, בו הביע לא רק רצון להגיע לשלום עם ישראל, אלא אף הזכיר אפשרות של קשירת יחסים דיפלומטיים וכלכליים עימה.

כל זה לא הספיק. שליחים שונים, שעמדו גם במגע עם אישים ישראליים מסוימים, שיכנעו את נשיא מצריים שכדי להזיז את העגלה עליו לעשות מיחווה דרמתית, מעשה שישכנע את העולם ואת דעת־הקהל הישראלית שאכן חלה אצלו תפנית גדולה.

ככה נולדה פרשת גולדמן.

כמה אישים, ובראשם המרשל טיטו, שיכנעו את עבד־אל־נאצר שהמיחווה המשכנעת ביותר תהיה הזמנת אישיות ישראלית בכירה, אך בלתי־רשמית, לקאהיר. בשיחות עם אישיות זו יוכל עבד־אל־נאצר למסור בצורה משכנעת את תנאי־השלום שלו: החזרת כל השטחים המוחזקים ו־פתרון סמלי של בעיית־הפליטים, תמורת הכרה בישראל והסדר־שלום רישמי עימה.

עבד־אל־נאצר דרש שהדבר ייעשה ב„ידיעת" ממשלת־ישראל. על מילה זו פרצה לאחר מכן מחלוקת, כשגולדה מאיר טענה רשמית שעבד־אל־נאצר דרש „הסכמת" ה־ממשלה. ההבדל הממשי בין שני המושגים הוא קטן. אין ספק ש„ידיעה" פירושה בהקשר כזה „הסכמה" בלתי־רשמית, לפחות עד כדי נכונות שלא לטרפד את השליחות מראש, לא לפרסמה בטרם עת, לא להכשילה.

בשתי ישיבות החליטה ממשלת הליכוד הלאומי פה א ח ד, למנוע את פגישת גולדמן־נאצר, ולפוצץ את העניין כולו על־ידי מתן פירסום דרמתי.

מבחינה מדינית, היתה זאת איוולת. החלטת הממשלה באה בגלל התנגדות כל חבריה להתקדם לקראת שלום מרצון, שיהיה מבוסס על הגבולות הקודמים. אולם אותה ממשלה, נאלצה, כעבור כמה שבועות בלבד, להיענות ליוזמת־רוג'רס, שפירושה האמיתי הוא שלום כפוי על פי אותם הגבולות עצמם.

אך גרועה מן האיוולת המדינית היתה החרפה המוסרית.

היא שהפכה את פרשת־גולדמן למה שהפ־כה — למשבר המוסרי הגדול ביותר בתולדות מדינת ישראל.

„יש ברירה"!

מ י שמפתכ? בשנת תש"ל, כמו הילך המביט אחורה בארץ שעבר, יראה אותה כנוף הרריי, שבמרכזו עומד הר גבוה בודד.

פרשת גולדמן היתה פרשת־המים של תש"ל. כל המאורעות שקדמו לה היו כעלייה אליה, וכל המאורעות שבאו אחריה היו בעלי אופי חדש ושונה.

אולם חשוב הרבה יותר היה הזעזוע הפנימי — הזעזוע שהיה המאורע החשוב ביותר של תש"ל.

רבים תמהו על עומקו וחומרתו של זעזוע זה. אולם סיבותיו היו פשוטות לחלוטין, ואי־ראייתן מעידה על אי־הבנה יסודית של נפש האומה הישראלית.

עד ערב פרשת־גולדמן שלטה בישראל הפסיכולוגיה של „אין ברירה".

ובסיגנונו האישי של משה דיין: „ניגזר עלינו להילחם כל חיינו."

מושכל־ראשון כפול זה — הנכונות המוחלטת של ישראל לשלום, ואי־הנכונות המוחלטת של כל הערבים לשלום, בכל התנאים — היה חיוני לקיום המוראל של ישראל תחת ממשלת הליכוד הלאומי, במצב של מלחמה בלתי־פוסקת, חסרת־מוצא וחשוכת־נצחון.

עמדת הממשלה בפרשת גולדמן הרסה בכמה אכזרית את המושכל־הראשון הזה.

השאלה לא היתה אם יכול היה גולדמן להביא שלום, או לא. השאלה גם לא היתה אם רוב הציבור הישראלי כבר היה מוכן, אותה שעה, לקבל את השלום שגולדמן ועבד־אל־נאצר יכלו להסכים עליו.

העיקר היה: שהנה נראה סיכוי כלשהו לשלום, לאיזשהו שלום, תוך נכונות כלשהי של איזשהו ערבי לדבר עליו עם ישראלי.

הערבים היו מוכנים לכך. ממשלת ישראל לא היתה מוכנה לכך.

כך נשבר העיקרון החיוני של „אין ברירה."

הוכח שיכולה להיות ברירה, אשר הממשלה הישראלית אינה רוצה בה.

הברירה היא החזרת שטחים תמורת שלום. ממשלת הליכוד הלאומי היתה מוכנה לוותר על שלום הכרוך בהחזרת השטחים.

ולכן זיעזעה הפרשה את האדם החשוב כי־יותר בישראל: הצעיר הנדרש להקריב את חייו למען מדינתו.

התקוממות הנוער

ת קוממות הנוער, שבאה בעיקבות פרשת גולדמן, לבשה צורות שונות.

היא לא היתה חיקוי של משהו מחוץ־לארץ, כמו קבוצת מצפן, אלא גילוי ישראלי אותנטי, שנבע מתגובה ישראלית לנסיבות ישראליות.

מישקלה הסגולי המכריע לא בא לה ממיס־פר המתקוממים, אלא מערכה המוסרי של ההתקוממות כולה.

יורם שדה: זעקה מוסרית

פרשת גולדמן התפוצצה ב־5 באפריל. ביום ה־8 ב־אפריל התקיימה לפני הכנסת ההפגנה הגדולה הראשונה נגד החלטת הממשלה, כשאוהדי קבוצות מפלגתיות ובלתי־מפלגתיות שונות מתנגשים עם משטרה בחוצות ירושלים. בשבת, ה־11 באפריל, התקיימה הפגנה אלימה עוד יותר, כשכמה מן המפגינים מנסים לפרוץ לדירת־השרד של גולדה.

המפגינים נשאו שלטים כנוסח: „גולדמן סע! שגולדה תרד!".

ב־19 באפריל פירסם הארץ מאמר, שמעריב סירב קודם לכן לפרסמו. היתה זאת קריאת־קרב שהזכירה לוותיקי המדינה שם גדול — את שמו ודמותו המוסרית של יצחק שדה.

בנו יורם, צעיר נחבא אל הכלים, סטודנט לפילוסופיה, הכריח את עצמו לעלות מן האלמוניות־שמרצון. מעטים המאמרים שפורסמו בתש"ל שעשו רושם כה עמוק על דעת־הקהל כמו זעקה מוסרית תמימה זו:

„אין מנוס ממסקנה קשה לבלוע, וקשה יותר לעיכול — ממשלת ישראל אינה רוצה בשלום. וזוהי מסקנה א י ו מ ה... נזעקתי לזעוק היות והושמט הבסיס המוס־רי להיותי ישראלי... אם אכן המליצה ‚פנינו לשלום' שקר היא — האם לא משתנה פירושה של ‚מלחמת התגוננות'?... אין זו שאלה אקדמית לגבי מי שמוזמן להשתתף בכך חודש בשנה..."

„סליחה, רבותי — אינני מאמין ככם עוד!"

בעיקבותיו הלך צעיר אחר, גם הוא בן של אב מפור־סם: יריב בן־אהרון, בנו של מזכיר ההסתדרות. במאמר שפירסם בעתונו של השלטון עצמו, דבר, ניתח את הצד המוסרי של הפרשה והגיע למסקנה מוחצת:

„אין מיפלט מאשר לנתק את בריחי מלכודת הליכוד בממשלה, את אוזרת הכזב הקדוש המשרתת ומאפילה על חיינו... ההסדר חייב להתבסס על עיקרון מדיני־מוסרי של חלוקת ארץ־ישראל השלמה בין יהודים ובין ערבים פלסטיניים."

שלושה ימים לפני שפורסם מאמרו של שדה הצעיר הוצגה מעל במת התיאטרון הקאמרי ההצגה שויעזעה את המדינה בצורה אחרת: מלכת האמבטיה.

גם היא היתה קריאת־תגר מוסרית: הטלת ספק בעמדתה המוסרית של הממשלה, ומעבר לזה — בזכות המוסרית להשתמש בכוחו של צה"ל להשגת מטרות הממשלה.

עצם הקיצוניות של מלכת האמבטיה גרמה לקיטוב חסר־תקדים. ההצגות פוצצו, אוהדיה ומתנגדיה החליפו מהלומות וקללות, המימסד כולו נזעק, ובסיפו של מאבק מר ללא־תקדים הורדה ההצגה מן הבמה.

אולם הזעזוע שהשאירה מאחוריה לא נמחק.

השמיניסטים יוצאים לקרב

ת נועת ההתקוממות הספונטאנית, שבאה בעיקבות פרשת גולדמן, הקיפה חוגים רבים. הפרר־פסורים מכל האוניברסיטאות, שחתמו על כרוזים נגד עמדת הממשלה בפרשת גולדמן ובפרשת ההתנחלות בחב־רון, ושמיספרם חרג הפעם בהרבה מעבר לקבוצה המ־צומצמת יותר, שהרימה את נס התנועה לשלום ובשחון. חוגי סטודנטים מוגדרים, כמו קבוצות שי"ח, ובלתי־מוגד־רים. אמנים כמו דן בן־אמוץ, שהפך מוקד להתקפה ארסית עליו; משוררים כמו חיים חפר, שהאשים את גולדה מאיר אישית באדישות לקורבנות המלחמה. עתונאים מעל במות שונות, ביניהן מיבצרי ארץ־ישראל השלמה.

אולם התנועה החשובה ביותר היתה, כלי ספק, התנועה הספונטאנית ביותר: ההתקו־ממות של תלמידי השמיניות בגימנסיות.

הוא התחיל במיכתב תמים, ששיגרו 58 תלמידי שמיניות מירושלים, ביניהם בניהם של השר המפ"מי ויקטור שם־טוב והפרופסור דן פטינקין, לגולדה מאיר, לאמור:

„אנו קבוצת תלמידי תיכון, העומדים לפני גיוסנו לצה"ל,

(המשך בעמוד 12)

נערת שבנ

גליה נון ליד דקל הדו

(המשך מעמוד 10)

מוזים על מדיניות הממשלה בפרשת השיחות גולדמן־נאצר.

„עד עתה האמנו שאנו הולכים להילחם ולשרת במשך שלוש שנים כיוון שאין ברירה. לאחר פרשה זו — הוכח שגם כאשר יש ברירה, ולוא גם קטנה, מתעלמים ממנה.

„לאור זאת אנו, ורבים אחרים, חושבים כיצד להילחם במלחמה תמידית חסרת עתיד בזמן שממשלתנו מכוונת את מדיניותה כך שסיכויי השלום מוחמצים.

„אנו קוראים לממשלה לנצל כל הזדמנות וסיכוי לשלום.״

מיכתב זה לא נועד מלכתחילה לפירסום. הוא פורסם על־ידי גולדה עצמה, שזועזעה על־ידו כפי שלא זועזעה מעולם. מכתבים נוספים, מידי שמיניסטים במקומות אחרים בארץ, הוסיפו לזעזוע זה.

גולדה המזועזעת

ת תפרצות הזעם של הנוער הישראלי בעיקבות פרשת־גולדמן היתה בעלת השלכות בכיוונים רבים.

בעולם התפרסמו תמונות ההפגנות. הן השפיעו על דעת־הקהל, ובעיקר על האינטליגנציה הצעירה בארצות המערב, שהתחילה להתרחק מישראל. במקום תמונתה של ישראל המנוליטית, הכובשת, הבלתי־מתפשרת, נראתה המדינה עתה באור נורמלי יותר, כחברה דמוקרטית, שבה מתרוצצות גישות שונות, ושבה הנוער שואף לשלום.

זשובה עוד יותר ההשפעה בעולם הערבי. דעת־הקהל הערבית, ובעיקר המצרית, הושפעה עמוקות. גמאל עבד־אל־נאצר התחיל להסתמך בנאומיו על „מחנה השלום בישראל״ כעל הוכחה לכך שייתכן הסדר־שלום, וכי העם הישראלי אינו שואף כולו להתפשטות.

אך ההשפעה החשובה ביותר היתה פנימית. צמרת המדינה, ו־בו־אשה גולדה מאיר אישית, זו־ע־עה עד מעמקי ליבה.

עד אותו יום חיו אנשי הליכוד הלאומי בעולם דמיוני פרטי. הם השתכרו בסיס־מות של עצמם, קראו את עתוני־הערב, הק־שיבו לדברי עצמם ברדיו ובטלוויזיה, ו־הישלו את עצמם שקולם הוא קול העם והנוער.

לכן היה הזעזוע גדול כל־כך. לותץ עמדו כפני תופעה זרה ל־גמרי: דור חדש, ובראשו בני ה־מימסד עצמו, המציג גישה חד־שה לגמרי, הכופר בנכסי־צאן־ב־זל של האידיאולוגיה הרשמית, המביא עימו סולב־ערכים משלו.

אין כל ספק שמבחינה זו היתה התקוממות הנוער שלאחר פרשת גולדמן מעין חזרה כללית לקראת יוזמת־השלום של רוג׳רס. היא שיכנעה את גולדה ואת רוב עמי־תיה כי הם עומדים כפני משבר של מוראל שלא היה כדוגמתו, וכי כל זילזול כסיכוי־שלום נוסף יביא להתפרצות הרת־אסון כקרב ה־דור הנושא כמרב קורכנותיה של המלחמה.

מכל הבחינות האלה, חב השלום חוב גדול לאותם צעירים, רובם אלמונים, שהשתתפו כהתקוממות זו.

הרוסים באים, הרוסים באים

ז זעזוע של פרשת־גולדמן לא נשאר בודד. כמעט מייד אחריו בא הזעזוע השני. בניגוד לזעזוע הפרשה, שהיה פנימי, היה זעזוע שני זה חיצוני. אך השפעתו לא היתה הרבה יותר קטנה.

הזעזוע בא עם היוודע דבר הופעתם של כ־יסי־קרב סובייטיים כמצריים, מול צה"ל.

הופעת טילי סאם־3, על צוותיהם הסובייטיים, הכניסה ינוד חדש למצב. אולם הופעת הטייסים היתה שינוי מהפכני.

גם לעיני הישראלי הפשוט, שאינו מנתח את נתוני האיסטרטגיה, היתה להופעה זו כשמעות פשוטה ומוכנת: ישראלים יירו על רוסים, רוסים יירו על ישראלים. המלחמה ה־באה שוב לא תהיה עוד נגד צבא ערבי, אלא עם צבא אירופי, כעל משאכים כלתי־מוגכלים.

השלום הפך כן־לילה לצורך חיוני, גם כעיני הישראלי המצוי.

על רקע זה — ועל רקע התפתחות דומה כתוככי כצריים — התפתחה היוזמה המדינית, שוכתה לכינוי „יוזמת רוג׳רס״.

כעצם הימים שכהם סערה פרשת גולדמן כישראל, נפגש נשיא מצריים עם יוסף סיסקו, האיש החזק של משרד־החוץ האמריקאי כעניני המיזרח התיכון. לפי כל הסימ־נים עובדו כפגישה זו הפרטים העיקריים של הסדר־שלום. סיסקו המשיך לירושלים, נפגש עם גולדה. נאצר נסע למוסקבה, לשיחות שנמשכו ונמשכו, לאפתעת העולם.

אין ספק שכשיחות אלה שיכנעו עכד־אל־נאצר ושליחי הקרמלין זה את זה לעשות את הצעד המהפכני כיותר שהעז מנהיג ערכי לע־שות כדור האחרון: להכריז כפומכי ובפה מלא על נכונותו להכיר כקיומה החוקי של ישראל ולהגיע עימה להסדר־שלום רשמי.

כאחד הרגעים הגדולים של תש"ל הכריז עכד־אל־נאצר על קכלת תוכנית־רוג׳רס.

„השכב האחרון שך המחמהיי

ב כך עלה המסך על המערכה האחרונה של תש"ל. גולדה, וקומץ שרי מפלגת העכודה, נאלצו להחליט. דחיית יוזמת רוג׳רס היתה מהווה הכרזת־מלחמה על ארה"ב, על הצבא הסובייטי, על דעת־הקהל הנאורה כישראל. קכלת היוזמה היתה הכרזת מלחמה על המיעוט הקולני, הדוגל כרעיונות ארץ־ישראל השלמה.

הממשלה החליטה להיענות ליוזמה.

ההחלטה היתה מכורעת. היא הכיאה, כאיחור רב, לפיצוץ ממשלת הליכוד הלאומי, שהקפיאה כל מדיניות ישראלית כמשך שלוש שנים. אולם היא לא היתה סוף־פסוק.

גורמים חשובים כצמרת המדינה ראו כקכלת היוזמה רק טכסיס, ככחינת „כורח לא יגונה״, עד אשר ניתן יהיה לפיצץ את העניין. לעצם ההצעה לקכל את היוזמה חובר מראש מיטען־חכלה, ואיום ההתפוצצות לא סר לרגע.

כיום ה־7 כאוגוסט, כאופן דרמאתי ומפתיע, הוכרז על הפסקת־האש. ההכרזה גרמה לפסי־טיכל של שימחה כקווים ובעורף.

המועד הוקדם לפי כקשת דיין, כדי לקצר את המועד שכו ניתן יהיה למצרים להזיז את כוחותיהם לתוך האזור שהוכרז עליו כעל אזור „קפאון״. דיין הכין את הפיתוי לנצל את הפסקת־האש למטרה זו. אולם חיפזון זה הוכיח את עצמו כטעות: כגלל כניסת הפסקת־האש לתוקפה כ־חשכת־לילה, לא צולם האזור כדקה האחרונה, ולא הונצחה מציכת־הכוחות כצורה חד־משמעית.

טעות זו של משה דיין נוצלה — על־ידי משה דיין.

היא שולכה על־ידו כמסכת טכסיסיו לעיכוב שיחות־יארינג ולחכלה כעמדת הממשלה — מסכת שמגמתה היתה, כנראה, יותר פוליטית־אישית מאשר מדינית־לאומית. כי כאמצע טכסיסי־חכלה אלה הכריז דיין, לפתע, כי „אנו נמצאים כשלב האחרון של המלחמה״, מאחר שהמצרים, האמריקאים והסוכייטים גם יחד מעוניינים כשלום.

לקראת סוף תש"ל שתקו התותחים כתעלה, ונחו הטייסים כגיזרה זו. המלחמה כין ישראל ומדינות־ערב קפאה, ובמקומה כאו שתי מלחמות פנימיות: מלחמתם של שליטי מצריים, לכנון וכעיקר ירדן נגד מתנגדי השלום כעולם הערכי; — ומלחמת כוחות־השלום כממשלה וכ־ציכור הישראלי נגד מתנגדי השלום־ללא־שטחים כמדינתם.

כל מעשי־הקרב, הזעזועים, המשכריס, ה־מאכקים וההתנגשויות כימים האחרונים של תש"ל היו על רקע זה — אף כמיקרים שהת־יימרו, למראית־עין, לחיות חלק מן המאכק הישראלי־ערכי.

דגל שחור כמרומים

ך תופעה אחת חרגה כחשיכותה מכלל זה — והיא שהטכיעה את חותמה המכעית על שלושת ה־שכועות האחרונים של תש"ל.

יוזמת המעצמות ותוכנית־רוג׳רס לא כללו גורם מרכזי אחד: העם הפלסטיני.

עם זה לא נזכר כלל כהחלטת מועצת הכיטחון מס׳ 242, מנובמכר 1967, אשר שימשה כסיס לכל יוזמות המעצמות. ממילא לא כללו התוכניות השונות שום פתרון ממשי לכעייה הפלסטינית, שום הצעה סכירה לעם הפלס־טיני, המכקש לחזור לכמת ההיסטוריה כשמו, תחת דגלו, כמדינתו.

ההתייחסות לעם זה כאל „פליטים״, אשר לכעייתם יש למצוא „פיתרון צו־דק״, לא יכלה לספק את הצורך הזה.

אמנם, ככל שהתקרכה הגשמת תוכנית רוג׳רס, התחילו ראשי הממשלה האמריק־איה, נשיא מצריים ואף המלך חוסיין לתת את דעתם על נושא זה, להפליט רמזים פומכיים על הצורך להקים מדינה פלסטינית כגדה וכרצועת־עזה. אולם רמזים אלה לא היו די כרורים ודי דוקתיים כדי לשכך את ההתמרמרות של הפלסטינים כארצות־ערכ, שהיה נדמה להם כי הנה מוכרים אותם שוב.

אילו הוכרו על פיתרון כזה, כתמיכת ישראל, ניתן היה, קרוב לוודאי, לעקר את סכנת הפידאיון, ואולי להשפיע על חלק מהם לחדול ממאכקם, כפי שניסה עכד־אל־נאצר כשיחותיו עם יאסר ערפאת. רוב ה־עם הפלסטיני, הגר כתחום שליטת ישראל, תמך ממילא כנשיא מצריים וכרעיון הסדר־השלום.

אולם כהעדר פיתרון כזה, קיכ־לו הפידאיון הקיצוניים כיותר תנופה חדשה — אולי כפעם ה־אחרונה. מול סכנת חיסולם כידי צכאות ערכ, ועל רקע החששות של המוני הפלסטינים כירדן וכ־ארצות אחרות, פתחו כמיתקפה הגדולה של חטיפת המטוסים, ש־אילצה את חוסיין להחליט את ההחלטה המכרעת ולפתוח כמל־חמת חורמה כחכלנים, כדי להו־כיח שהוא עדיין שולט כארצו.

כמרחץ־דמים חסר־תקדים, כו נהרגו ונפ־צעו עשרות אלפי פלסטינים, כיניהם מחכ־לים רכים ואף תושכי ירדן ותיקים — השיכ המלך הקטן שנית את שלטונו ל־קדמותו. שוכ שולט המלך ההאשמי מזרחה לירדן.

אולם מלחמתו של חוסיין לא הוציאה, עדיין, את העוקץ ממיתקפתם של המחכלים. ולכטח לא של הקיצוניים שכהם.

מטרת המיתקפה היתה כרורה: לא נגד ישראל, אלא נגד נשיא מצריים, נגד הסדר־רוג׳רס, נגד כל המימסד ה־ערכי, נגד הפידאיון המתונים יותר מסוגו של ערפאת.

נגד העולם כולו.

כמידה מסויימת, עמד העולם כולו חסר־אונים מול את־גר זה. אולם חוסר־אונים זה היה רק מיכצעי. כי לכעייה כולה היה, כמובן, פתרון: סיפוק התכיעות הצודקות של היסודות המתונים כעם הפלסטיני, שילוכ הפלסטינים כהסדר־שלום, הכרה כקיומם הלאומי ובזכותם לעצמאות לאומית.

לא היתה זו רק תכיעה של ההגיון המדיני, אלא גם של העקרון המוסרי. וככך מתחכרות יחד הנימות העיקריות של תש"ל.

כי אותו מחנה צעיר שהרים את נס ההתקוממות אחר־פרשת־גולדמן, שהכריח את הממשלה לקכל את יוזמת־רוג׳רס ושצהל כיום הפסקת־האש — הוא גם רשם על דגלו את התכיעה המוסרית של הכרה כזכותו הלאומית של העם הפלסטיני.

כך שמו הימים האחרונים של תש"ל את ה־דגש על חשיכותו המכרעת של הגורם היש־ראלי הפנימי — הדור הישראלי הצעיר ה־מחפש לא רק מוסר חדש, אלא המגכש כליכו גם תפיסה מדינית חדשה.

את הגורם הזה איפיין כצורה מושלמת איש־השנה של תש"ל.

הפגנה למען השלום: התקוממות תלמידי השמיניות

נערת אדר

יהודית גוסלן במעין עין-גד

הנכד

ג'? המאמרים, המיכתבים והעצומות למען השלום, ש־הציף את הארץ בעיקבות פרשת גולדמן, העלה דמויות רבות של צעירים, שנתגלו בפעם הראשונה כאנשים בעלי רצון פוליטי.

בין אותם שנתגלו כך, במפתיע, היה אסי דיין. ב־15 במאי פירסם הצהרון מעריב ראיון של העיתונאי לוי יצחק הירושלמי עם שלושת הדורות של משפחה אחת: עורך־הדין הירושלמי הקשיש צבי שארץ, בתו רות דיין, ונכדו אסי. הראיון בא ביוזמת העיתון ולאסי לא היה כל חלק באירגונו.

השלושה נשאלו, בין השאר: „האם אתם דוגלים בסיפוח השטחים?"

הסב השמיע את המליצות השיגרתיות של המימסד: גבו־לות בטוחים ומוסכמים, הניתנים לפיתוח ולבניין, לשם קלי־טת עלייה גדולה. בקיצור: סיפוחיזם קיצוני בהגדרה מתונה. רות, אשתו של שר־הביטחון, הפתיעה בגישה שונה ל־גמרי. היא דרשה רק את סיפוח ירושלים. „אם רוצים באמת שלום — לא תהיה ברירה אלא לתת להם עצמאות." להם — כלומר, לפלסטינים.

אך הפצצה האמיתית הוטלה על־ידי אסי. הוא אמר:

„אני מתנגד בכל תוקף למילה הזאת (סי־פוח), ולמה שמשתמע ממנה.

„כל מה שנוגע לשטח־אדמה בתור שכזה, אינו מקודש אצלי.

„הייתי מעדיף שנקדים ככל האפשר — לפחות מבחינת הבעת נכונות — לוותר על כל השטחים, לרבות ירו־שלים והגולן. אני אומר זאת בהדגשה. זה המחיר שאני מוכן לשלם תמורת שלום אמיתי.

„מה שמפחיד אותי הוא, שיוצרים בארץ איזמים שונים סביב הנושא ‚סיפוח'. לא נעים לי להגיד, אבל יוצרים רושם, כי אם יחלקו את ירושלים מוניציפלית, יהיה בזה משום הפקרת דמם של אלה שנפלו למענה. אנ פוחד מכך, שב־מרוצת הזמן נסה ונפעה את כוונותינו האמיתיות לגבי ה־מלחמה, כאילו המלחמה נערכה למען שטחים, ולא למען עצם קיומנו.

„... אנו צריכים ליטול על עצמנו את פיתרונה המלא של בעיית הפליטים, בדרך של יישובם בונחומים שהם כיום בשליטתנו.

„הצעקנות נוסח ‚אף לא שעל', יהיו הצוע־קים מי שיהיו, היא, לדעתי, דבר נורא."

המילים הספורות, שנאמרו באופן ספונטאני, ללא הכנה מוקדמת, גרמו לתדהמה בחוגים רחבים, פורסמו כסנסציה בעיתונות העולמית, עודדו את מחנה־השלום בישראל, עברו מאיש לאיש בשטחים, מצאו הדים אף בארצות־ערב.

אסי דיין לא היה הראשון שהתבטא ברוח זו, אף כי היה, אולי, הקיצוני ביותר. הוא גם לא היה הבן היחידי של אב מפורסם שפירסם את דיעותיו למען השלום. עשו זאת גם בניהם של יצחק שדה, יצחק בן־אהרון, ויקטור שם־טוב, הפרופסור דן פטנקין, ואחרים.

הוא גם לא היה מנהיג פוליטי, ולא התיימר לדבר בשם כל התקוממות הצעירים למען השלום שנולדה השנה.

מה שהפך דווקא את אסי דיין לאיש־השנה של תש"ל הוא עובדת היותו הנציג האופ־יני ביותר של התקוממות זו, הן בשל גיש־תו, הן כחולייה בשלשלת הדורות של המש־פחה, הן כמכטא ספונטאנית את רוח דורו.

דור שלישי: הנכד אס' דיין

בצורה כאילו־היתולית הכיר בכך גם אביו. כשנשאל מה דעתו על דיעות בנו, אמר משה דיין: „במישור דמוקרטי, מותר שיהיה לאבות דיעה שונה מזו של בניהם."

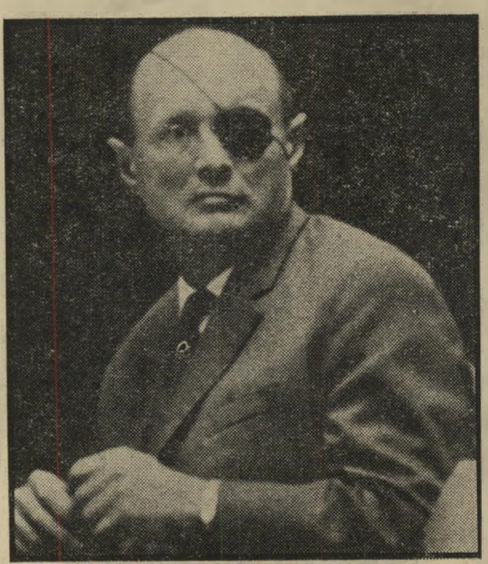
הסבידה מן הימין

ה תעוררותו הפוליטית של אסי דיין עברה כמה שלבים — כולם ספונטאניים, כולם כתוצאה מנסיבות חיצוניות, שחדרו לתודעתו.

הבסיס הוא נהלל, שם נולד ב־23 בנובמבר 1945, אחרי גמר מלחמת־העולם השנייה, לפני התחלת מלחמת־העצמאות. בנהלל שהה רק שנים מעטות. בבית־הספר של אבי־המושבים עבר רק את כיתה א' וב'. אולם הבסיס שניצק שם היה איתן.

„משחר נעוריי היתה לי סלידה מוחלטת מן המיסטיקה הפוליטית של הימין," מודה אסי.

המיסטיקה של הימין, שהולידה לאחר מכן את התנועה למען ארץ־ישראל השלמה, היתה ונשארה זרה לו. המושכל

דור שני: האב משה דיין

הראשון של ארץ־ישראל העובדת, שהימין לא תרם מעולם תרומה ממשית לבניין הארץ, נשאר טבוע בנפשו.

אולם תודעתו הפוליטית של הנער החסון, שגדל בחממה של צהלה, לא בשלה במשך זמן רב מעבר לנקודה זו. הוא חי כל חייו ברישומם של מאורעות פוליטיים, כבן של אב העומד מאז 1953 במרכזם של מאורעות פוליטיים. אומר אסי: „עצם העובדה שחיים ונושמים פה בארץ, זה עיסוק פוליטי. בייחוד בשנים האחרונות." אך לא היה לו כל חשק לעסוק בעצמו בעניינים פוליטיים.

כשנוסדה רפ"י, ערב הבחירות של 1965, גוייס גם אסי למיפעל. הוא צורף למה שנקרא אז מר"ץ — „מתנדבי רפ"י צעירים". אך הפעילות התבטאה רק בכך שהתגנב בלילה לתגיון אגד, הדביק שם מודעות. מעולם לא התמסר לרפ"י בהתלהבות, כמו אחותו, יעל.

„זה היה משעשע, אבל לא לקחתי את זה ברצינות," מספר אסי. „אבל בעצם הקמת רפ"י היה אקט של התמר־דות, וזה מצא חן בעיני."

שנתיים לפני התגייס לצה"ל, שירת בו מן היום ה־ראשון ועד האחרון בדרגת טוראי. הוא סירב ללכת למיב־דקים לקורס קצינים. היו אלה ימי שלום כמעט־מוחלט, והצבא לא הקסים את בנו של מי שעמד במרכז פולחן־הצבאיות במדינה.

את יחסו לצבא גילה השנה בעיתון זר: „רק מעטים אוהבים לשרת בצבא. צבא לא נועד שיאהבו אותו. אני שונא לחילחם. אני חושב שהמלחמה שלנו היא כורח שנכפה עלינו, וכן גם חיי הצבא. לא היינו בוחרים בכך מרצוננו החופשי."

במלחמת ששת־הימים שירת כתותחן נגד־מטוסים. יחידתו לא עברה את הקו הירוק, לא ראתה שום פעילות מלחמתית. „זה מעיק עלי," הוא מודה עכשיו, „כל המיכתבים האלה המגיעים אלי מאנשי ארץ־ישראל השלמה, בנוסח ‚תלך ל־תעלה'. לכן הלכתי עכשיו ליחידה קרבית יותר." בסוף תש"ל הלך לקורס למרגמות.

דור ראשון: הסב שמואל דיין

הפער בין דור האבות ודור הבנים בולט בצורה חותכת ביחסם של האב והבן לצבאיות כערך מוסרי. בספרה קנא בנפחדים מתארת יעל דיין את אביה כאדם שרצה בקירבו את הפחד, יחד עם שאר הרגשות, שהפך את אומץ־הלב הגופני לפולחן, ואת המלחמה לערך בפני עצמו.

השנה עמד אסי דיין במיבחן של סכנת־חיים פתאומית. יחד עם חנה מרון טס ללונדון, למיבחני־בד של סרט. בנמל־התעופה של מינכן טייל בחברת חנה והטייסים, כאשר הותקפו על־ידי פידאיון חמושים, שניסו לחטוף את המטוס.

את תגובתו המיידית תיאר אסי בכנות מלכבת: „כשראיתי את התוקף עם רימון־היד, ברחתי."

הזעזוע של המלחמה

ל תכן שאסי דיין היה נשאר כל חייו מחוץ לחיים ה־פוליטיים, לולא באה מלחמת ששת־הימים.

היא היוותה את השלב השני בחינוכו ה־מדיני.

היה זה אותו חינוך שהצמיח את יצירת הספר של דור זה, שיח לוחמים.

כי המלחמה חשפה את הצעיר הישראלי בפעם הראשונה בפני מציאות שהיתה נעולה בפניו עד אותו רגע: קיומם של עם פלסטיני והפליטים.

„אחרי המלחמה נתקלנו במידע ישיר ובולט של הבעייה הפלסטינית," מהרהר אסי. „היתה לי הרגשה לא־נוחה שאל־פתח לוחם על אותם הדברים ועל אותה אמונה כמונו, כש־לחמנו נגד השלטון הזר.

עד מלחמת ששת־הימים, ראה הישראלי רק צד אחד של המטבע — את המדינה, את הריבונות, את ההישג העצום שהושג, את הסכנות. אחרי המלחמה נחקל לפתע בצד ה־שני: הקורבן של נצחון הציונות. מחנוח־הפליטים הנוראים; הבעייה של עם שלם שאיבד את עצמאותו, שחלק גדול ממנו חי בגלות; ה„ציונות" של המנוצחים.

זה היה החלם הגדול של אחרי־המלחמה. חלם שהאבות כלל לא יכלו להבינו. האבות ידעו איך נוצרה הבעייה, והם הכינו לעצמם במשך השנים אליבי שיכלו לחיות עימו. בש־ביל הבנים, שנתקלו במציאות זו בפעם הרא־שונה, היה זה עולם חדש — עולם שזיעזע את כל מושגיהם.

גם זה לא הספיק כדי לעורר את אסי לפעולה פוליטית.

„לא חתמתי על שום עצומות, ולא הצטרפתי לשום תנו־עה. לא הצבעתי ב־1969. אבא התרגז על זה. אמרתי לו שהתוצאות תהיינה בדיוק כמו המצב הקודם.

„כשיש ממשלת ליכוד לאומי, ומדברים על מצב־חירום, אין טעם לבזבז 14 מיליון לירות כדי לחזור לאותו מצב. הבחירות נראו לי מיותרות. כל המצעים היו אותו הדבר, מלבד מצעי המפלגות הקטנות. ואז לא חשבתי שהמפלגות הקטנות יכולות להיות חשובות, שיש ערך לתנועות פולי־טיות ולדעת־הקהל."

להבין זאת, היה דרוש הלם נוסף. הוא בא באמצע תש"ל.

פרשת גולדמן היתה השלב השלישי בחינוכו הפוליטי של אסי דיין.

„אי־אפשר להפריד!"

ע רב הפרשה עבר אסי התפתחות נוספת, שהיתה חשובה לקראת הבאות.

(המשך בעמוד 16)

נערת ניסן

דליה יחיא בברכת תימסח

(המשך מעמוד 14)

הוא הוזמן לשחק בסרט צרפתי, הבטחה עם שחר. לצידו שיחק בנו הקטן של העיתונאי אריק רולו, המומחה הגדול לענייני מצריים. (גם אסי וגם רולו הקטן שיחקו את אותה דמות, בגילים שונים — את ילדותו ונעוריו של הבמאי ז'יל דסטן, בעלה של מלינה מרקורי, הלוחמת הנלהבת לשיחרור יוון).

בעזרת רולו הכיר אסי ערבים ופלסטינים, גילגל עימם שיחות ארוכות. הוא בא גם במגע עם הנוער הצרפתי המהפכני, ועם לוחמי־שיחרור מארצות רבות.

„יצאתי קצת מהאמבארגו של העיתונות הישראלית על מה שמתרחש בחוץ" מתלוצץ אסי. כהנתו: הוא יצא מן העולם הקטן והסגור, המתואר על־ידי העיתונות הישראלית, אל העולם הרחב.

כשחזר ארצה, היה במצב־רוח מהורהר. ואז באה פרשת גולדמן, במלוא עוצמתה.

ההלם שלאחר המלחמה גילה לבני דורו של אסי כי מול הצדק הישראלי אין אוייב מרושע, אלא יריב שגם לו יש צדק.

„הפסדנו אחרי המלחמה הזדמנות גדולה ל־שלום עם הפלסטינים," מאמין אסי כיום.

ההלם של פרשת גולדמן זרע בלב דורו של אסי את הספק אם אכן מעדיפה ממשלת ישראל שלום־אמת על סיפוח שטחים.

לפתע נסתבר לו, שיש צורך לבני דורו להשפיע על הממשלה, ושישנה אפשרות כזו.

„הביטויים של דעת־הקהל מהומים ש־קול אפילו בישיבות הממשלה. זה לא היה קיים לפני שנתיים."

הכרה זו הטילה על אסי חובות, והוא נענה להם. כשחקן־קולנוע צעיר, וכבנו של שר־הביטחון המפורסם, נשאל בחוץ־לארץ מה דעתו על המצב. בארץ התעניינו בכל מילה שיצאה מפיו. כמו כל בני משפחת דיין, מצטיין גם אסי בניסרון טבעי ליחסי־ציבור, והוא מבין את מהותם.

„הפולטיקה חודרת לחיים שלי יותר מאשר לחיי אחרים. לא רק בגלל עובדה גנטית, שאני בנו של משהו. אלא גם בגלל המיקצוע שלי. המיקצוע חושף את השחקן לעיני הציבור, אפילו של חובבי־קולנוע. מעולם לא הצלחתי להפריד בין היותי שחקן ובין היותי אדם המשיב על שאלות."

וכך, כאשר סערו בארץ ההפגנות סביב פרשת גולדמן, כאשר יורם שדה והשמינסטים פירסמו את קריאות־התגר שלהם, התחיל אסי דיין להשיב על שאלות. הוא ענה ב־פשטות על שאלות מעשיות: לגבי השלום, סיפוח־השטחים, יישוב הפליטים.

רק מעטים ידעו כי מאחורי תשובות פשו־טות אלה של הצעיר יפה־התואר, שדמה כל כך לאביו כתוויפניו, עומד עולם רעיוני ה־עונה לחלוטין מעולמו של אביו ובני־דורו.

„אני קודם כל יהודי"

נייתו של עולם רוחני זה התחילה לפני שהפך ל־שחקן. למיקצוע זה הגיע כמעט במיקרה. כאשר ביקר יו"ד־במאי ביתן, הוזמן על־ידו לשחק תפקיד קטנטן בסרט. (מאז שיחק בחו"ל בסרט טיול עם האהבה והמוות, שנחל כישלון חרוץ בגלל תסריטו המטופש. בראשית תש"ל שיחק בסרט אוטו־ביוגרפי של ז'יל דסטן, הבטחה עם שחר, בצרפת. כאשר הועלתה ההשערה שההתנקשות במינכן נוע־דה לפגוע בו אישית, השיב בחיוך: „מי מעוניין לפגוע ב־

הנכדים: אסי ויעל דיין בשנת 1959

אסי ואהרונה דיין בדירת־הגג שלהם ביפו

שחקן עלוב כזה?" אולם חבריו לעבודה מחבבים אותו, מעריכים אותו ככוח במיקצוען).

לפני שהתחילה קאריירה זו, למד אסי פילוסופיה באוני־ברסיטה הירושלמית, שם למדו לפניו אחותו ואביו. הוא עזב אחרי שנתיים. היום הוא מצטער על כך. „היתה הר־גשה של חוסר־תוחלת בעניין הפילוסופי. חבל שעזבתי."

כי בשנתיים אלה התגבש בתוכו משהו שבא לידי גילוי רק השנה: השקפת־עולם משלו.

להשקפה זו יש מקורות שונים. חלק בא מחו"ל. „נתקל־תי בגל של השמאל החדש. בארץ די מסתייגים מזה. נת־קלתי בצעירים יהודיים המזדהים עם מוג מסויים של אוני־ברסלים, שבו הבעייה היהודית מהווה רק חלק, כשהצעת הפיתרון קשורה בפיתרון אוניברסלי. התחלתי להתרחק מן המושגים של האחדות והייחוד של העם היהודי."

כך התחיל אסי לפרוץ את התחום הצר של השוביניזם היהודי — עולמו של דור האבות.

נימה זו התקשרה בליבו עם נימה שנייה, שמקורה ב־יהדות עצמה. נכדו של שמואל קטיאגורסקי־דיין, איש ה־עלייה השנייה, ממייסדי דגניה ונהלל, חיפש גישה חדשה גם ליהדות.

לשאלה אם הוא קודם כל ישראלי או יהודי, השיב: „הייתי אומר שקודם כל יהודי."

מהי יהדות זו? כמעט ההיפך מהיהדות של האבות.

„תרומתה הסגולית של היהדות לעולם אינה נכחנת על־פי המידות הציוניות והלאומניות שלנו.

„עובדה היא שרוב היהודים חיים מחוץ לציון, וברוב ה־מיקרים באו אלה שבאו כתוצאה מלחץ. אחרים באו כתוצאה מראייה שהיתה דומה לזו של פליטי המהפכה הבולשביקית שבאו לכאן, ש־אצלם המומנט הקומוניסטי או הסוציאליסטי לא היה פחות חזק מהמומנט הלאומי."

„הציונות היא כתי"

אם כן, מהי הציונות?

הציונות הישראלית שונה, לדעתו, מהציו־נות של היהודים בגולה.

„הציונות כאן ועכשיו — זהו הביטוי ה־לאומני של היהדות.

„כאשר נאמר שיש להקים בית לאומי בארץ־ישראל, לא דובר על שטחים. כשמדברים על בית לאומי, זה עניין כמעט ערטילאי, מקום לחיות בו. לא מדובר על זכויות היסטוריות.

„אחרי אושוויץ יכולים לטעון לחי־בה היסטורית לגור במקום ששמו ישראל. זהו הפיתרון הלאומני של היהדות. אבל זה בכך הכל אגף אחד בבניין זה ששמו יהדות."

לאסי יש כבוד רב בפני היהדות.

„עסקתי בקבלה ובחסידות. יהיה זה טפשי מ־צידנו להעמיד את עצמנו במרכזה של היהדות. כי על־ידי כך מחסירים ממנה את אותם הדברים שהיא נתנה לעולם, שאין להם קשר עם מה שאנחנו מהווים כאן ועכשיו.

„אני רואה את עצמי שייך לכת אחת ביהדות, כת ששמה ציונות. אבל אני מרגיש בליבי נטייה והבנה לאותם יהודים המתהלכים בעולם, כמו גולדמן, או כמו פרויד, עם הרגשה כמעט אוטופית של השתייכות לעולם.

„הרגשה זו אינה קשורה לאיזשהו כאן ועכשיו. אני מוקסם עליידה. אני מוצא לא פחות משותף עם יהודים קוסמופוליטיים בעולם מאשר עם מישהו כאן, הצמוד לישראליותו כמו אדם הנאחז בקש.

„למה עומדים היהודים בראש קבוצות כמו השמאל החדש באמריקה? מפני שהם, בדרך כלל, קשורים פחות למקום, ויותר לתפיסה כלל־עולמית.

„לא צריכים לגור ברחוב אוסישקין בתל־אביב, כדי להיות עם־סגולה!"

האם הוא מקבל את האידיאולוגיה הבן־גוריונית על עם־סגולה?

„בן־גוריון רואה את זה כאן. אני מקבל חלק מהדברים שלו. אבל אני קצת מסתייג ממה שהוא אומר על היהדות. יש אצלו משהו הרוצה ללכוד אותי להיסגרת אותה כת ארצית, שלא הייתי רוצה לראות בה את הסך־הכל של ה־אידיאה היהודית.

„לכן הבנתי מאוד את דבריו של יורם שדה, שגם הוא לומד פילוסופיה, על התעשיה המוסרית. יש אצל היהודים דחף קמאי לצדק מוחלט. ברור שכאן בישראל אי־אפשר לחיות עם צדק מוחלט.

„אנחנו צודקים, הפליטים צודקים. אנחנו רק משקיעים יותר מאמץ בכיסוס הצדק שלנו."

„רצח אינו תחליף להתאבדותי"

כך מגיע אסי באופן טבעי מהשקפת־עולם כוללת ל־ראיית המציאות הישראלית.

„מהות העם היהודי מופיעה בתנ"ך. שם מופיעה המילה ‚צדק' הרבה יותר פעמים מהמילה ‚שטח', או אפילו המילה ‚ממלכתיות'. מוטיב הצדק הוא המולין בתנ"ך, ובכך ביטויי העם היהודי באשר הוא.

„מצב הפליטים הערביים, והרעיון של ארץ־ישראל השלמה, אינם מתיישבים עם ההשק־פה שלי על היהדות. אני מתנגד להם, כמו שמארטין בובר התנגד לתליית אייכמן."

אסי אינו חי בעולם דימיוני. הוא יודע שאין במציאות צדק מוחלט. „הפיתרון של בעיית הפליטים צריך להיות כזה שלא יבואו בדרישה לגור ביפו. זוהי הבעייה.

„אפשר לשאול: מדוע יתיישבו בגדה, ולא ביפו? אני מקווה שהפיתרון יהי כזה שישביע את רצונם."

הבניין החדש ביפו, בו גר אסי עם אשתו אהרונה, אותה נשא זמן קצר אחרי המלחמה בטכס משותף עם נשואי אחותו, בנוי על אדמה השייכת לארמנים. אולם אסי אינו משתמש בעובדה זו כבאליבי.

„אם גרו על אדמה זו ערבים שהפכו פליטים, זה לא משנה לגבי. כי ברור לי שהחזרת הפליטים למקומות שבהם גרו קודם לכן היא בלתי־אפשרית. זאת תהיה התאבדות.

„אבל איני יכול להסכים שהתחליף היחידי להתאבדות הוא רצח."

אסי חוזר לנושא זה, המטריד אותו, פעמים רבות:

„אין לנו זכויות על יפו. כשם שלא היו לאנגלים, ל־תורכים, לערבים, לצלבנים, לרומאים, ליהודים ובוודאי גם לא לכנענים.

„התהליך של התמקמות עמים הוא דינאמי, ואינו צמוד לקוד מוסרי, אלא לקוד חברתי־ביולוגי. יתכן שלולא מל־חמת העצמאות, יפו היתה ערבית גם כיום.

„אם כן, למה אנחנו בכל זאת דורשים את יפו? מתוך הצמידות לעובדה שהמלחמה הצודקת היחידה היא זו הבאה להגן על עצם קיומו של עם.

„אילו קמה ב־1948 ממשלה פלסטינית, כמו שנקבע ב־תוכנית החלוקה, יתכן שהיינו מנהלים עימה אחרי המלחמה משא־ומתן על גישה לים, וזה יכול היה להיות ביפו. זה אפשרי גם מחר, אם ננהל משא־ומתן על הגישה לים עם

(המשך בעמוד 18)

איש השנה תש"ל

(המשך מעמוד 16)

מדינה פלסטינית. הרי אפילו הניצים הקיצוניים ביותר מדברים על עזה כעל מוצא לים לירדן."

„כל מלחמה משעממת!"

בי גישתו של הטוראי, בנו של הרב־אלוף, לנושא שהוא מרכז חייו של אביו — המלחמה?

„לפני איזה ימים פתאום תפסתי את עצמי חושב שבעצם גבורה במלחמה אינה מחניפה לשום צד. אפילו כשאתה לוחם בגבורה ומנצח. זה פשוט אקט חייתי.

„גנו מלחמת גבורה, מלחמת מגן, מלחמה צודקת — אין לה שום פונקציה חיובית, שום תועלת המקדמת משהו.

„אילו היינו מסתכלים על זה כמו אנשים מכוכב אחר, היינו חושבים שזהו אחד הדברים הכי משעממים שאפשר לדמיין.

„פתאום התחלתי להסתכל על זה, בקשר לאותה תרבות מלחמה ולוחמה שצמחה בארץ ברבות הימים."

תמונה מפורסמת מראה את משה דיין, כשהוא מלמד את שלושת ילדיו הקטנים את השימוש ברובה. נראה כי אסי סנה עורף לרומנטיקה זו, שגם אחותו גינתה אותה בספריה. הוא המהרהר:

„מהו הרקע של ‚אין ברירה'? אפילו מלחמת אדיר, מלחמת גבורה של ‚אין ברירה', אין לה משמעות מעבר למילים ‚אין ברירה.'

„זה כאילו אתה אומר: לא היתה ברירה, ולכן עשיתי את זה מצויין. האמת שלא היתה לך ברירה, ולכן עשית את זה."

דדייה זו של הרומנטיקה המלחמתית נותנת להתקוממות הצעירים של תש"ל משמעות הרבה יותר עמוקה מאשר הבעת דעה פוליטית על מצב חולף.

קונגע אסי:

„יש תפנית. מהות השלום מופיעה בין השאר כאנטי־תיזה למהות המלחמה, וזה חשוב מאד.

„הענו למצב שאנחנו כבר לא מדברים על המלחמה ב־לשון של ל מ ה, אלא בלשון של א י ך. מה תהיה דמות ה־מלחמה הבאה. איזה הסכמים צריכים להשיג, כדי שהמלחמה הבאה תהיה יותר נוחה."

בכך עולה אסי בקיצוניותו על שוחרי־שלום אחרים:

„בשיח לוחמים ניסו לתת משמעות לפעולה המלחמתית. אפילו זה לא נכון. אפילו בעמדה שבה הייתי, כתותחן נ"מ במלחמה, לא עשיתי דבר שלא שייך לתחום הפיסיולוגי שלי. הגנתי על עצמי, זה הכל. זה מתרחש בכל יום, ולאו דווקא במין האנושי בלבד."

אם אסי קיצוני יותר מאנשי „שיח לוחמים", שעיד חיפשו במלחמה משמעות, הוא גם קיצוני יותר מאותם הרואים בשלום עניין בעל ערך תועלתי בלבד.

„יש רבים האומרים שנעשה שלום עם מצריים, ואז כבר נסתדר עם ירדן. זה לא מעניין אותי. אני רוצה בשלום כרעיון המחייב עקרונית.

„אצל רבים הפכה החשיבה על השלום לעניין שבדרך השלילה, לא החיוב. אלה אומרים: אם לא תהיה התערבות סובייטית, אנחנו יכולים להחזיק מעמד גם בלי שלום. לא נעשה שום דבר בעניין זה, ואז הערבים יגיעו למסקנה, ש־עליהם להפסיק.

„לכן זה חשוב שפתאום התחילו לדבר אצלנו על השלום, כעל דבר נעלה ומוסרי. כמו שעשו השמיניסטים ויורם שדה. כאל סוג אחר של אין ברירה."

כך הגיע אסי דיין בדרך עצמאית לציווי ה־מוחל־ המוסרי של עמנואל קאנט.

הסבים היו קרובים מההורים

א כן, אסי דיין עבר דרך ארוכה מאז היה ילד בודד בבית, שכל יושביו עסקו בעיסוקיהם הנפרדים, ונפגשו כמעט באקראי. כל אחד מבני הבית היה רגיל לסגור את חדרו במפתח.

במרכזו של הבית הזה עמדה העוזרת האגדתית, שימחה, אשה כורדית שגידלה למעשה את אסי. בערב היתה מספרת לו סיפורים מן ההתי המיזרחי, תמורת הסכמתו ללכת לישון. ברבות הימים הכיר אסי הקטן את כל הסיפורים, והיה מבקש מדי פעם שתחזור על סיפור מסויים. כיום חיה האשה בת ה־80 בירושלים, מקבלת קיצבה.

מעולם לא היה מקורב במיוחד לאביו, האיש הבוודד, שכמעט לעולם לא היה בבית. יותר התקשר עם אמו הפעל־תנית, חובבת־החברה.

אך נדמה כי הנכד היה קשור יותר לסבו מאשר לדור הוריו. הוא מעריץ את שניהם.

„היה לי תיאום מלא עם סבא שמואל (דיין). הוא ידע בעל־פה את אפלטון." נזכר אסי: „פעם רץ סבא שמואל ב־אגורה (שוק) של אתונה, עם חצץ בפה, נואם את נאומו המפורסם של דמוסתנס."

הסב השני, צבי שוארץ, עזר לפלס לו את הדרך אל ה־יהדות: „למרות שהוא חבר הליגה למניעת כפייה דתית, הוא יודע יהדות ותניך יותר מן הדתיים."

אך בילדותו נודע אסי יותר כפורץ־גדר המורד במוסכ־מות, כמו אביו, מאשר כטיפוס עיוני. בפעם הראשונה זכה לכותרות ראשיות בשנת 1960, כאשר ברח מן הארץ לקפ־ריסין („השתעממתי בבית־הספר"), סחב סירה יחד עם חבר, וניסה להגיע לתורכיה. הוא נכלא בקפריסין במשך 15 יום, בעתן החזקת אקדח וגניבת הסירה, נחשר בחשדות שונים, אך שוחרר. כעבור שבע שנים, בחתונתו, מסר לו נציג קפריסין מתנה בשם ממשלתו.

אסי משתדל מאד שהתפתחותו הרעיונית והפוליטית לא תוביל למרד באביו, או לא תיראה כך. עדיין, בלילות שבת, מתאספת כל המשפחה בצהלה, ויש קשר מוזר, כמעט כמו בחמולה ערבית, בין כל הדיינים.

אולם בניגוד לאח הבוגר אודי, החי עם אשתו השנייה באושר בנהלל, וגם בניגוד לאחותו יולה (יעל), החיה עם בעלה בפאריס, עשוי אסי לגבש דרך פוליטית עצמאית.

„יש רק מלחמה מוצדקת אחת!"

ד אם כניסתו לזירה הפוליטית היתה רק אינטרמצו חד־פעמי, תוצאה של נסיבות מיקריות, או שיש בה רמז לעתיד?

אסי עצמו אינו יודע. „כדי לפעול בפוליטיקה, צריכים להקדיש לה את כל הזמן. אחרת אתה מתייסר בייסורי מצפון על שאתה אינך מתמסר לה."

ואחרי רגע, בהלצה: „אגיד כמו (חיים יצחק) רפאל: אינני דוחה את האפשרות שאתמסר לזה."

הוא מתמרמר על בנימין גלאי, שטען שלא נאה לאסי לעסוק בפוליטיקה אחרי אביו. „מה יש? בגטו עבר מיקצוע מאב לבן. אם היה סנדלר, גם הבן היה. משהו נשאר מזה אצלנו. לדרוש ממני שדווקא אני לא אהיה פוליטי, זה...

„כל העיסוק החובבני הזה בגנטיקה שווה ל..."

ביניהם עוסק אסי במיקצועו. אחרי ההתנקשות במינכן התקשה לקבל תפקיד בחו"ל, כי שום חברת־ביטוח לא הס־כימה לבטח סרט שבו יופיע בנו של שר־הביטחון הישראלי. תחת זאת עוסק אסי בנסיונות בארץ. הוא גמר סרט קצר, שמהדה מעין אלגוריה על המלחמה. הסרט לא אושר על־ידי המועצה לעידוד הסרט הישראלי, שחשדה שזהו סרט אנטי־מלחמתי, אף שהמלחמה אינה מופיעה בו כלל.

בסוף תש"ל עסק בכתיבת תסריט, בו הוא מנסה לתאר, לדבריו, „את מצבו של המיתוס במאה ה־20." זהו תסריט מדעי־תיאולוגי, אותו הוא מכין בשיתוף עם אורי זוהר, על אשה שצומח לה „אגו" נוסף, בחלק האחורי של המוח, וגורם לה לחזיות דתיות.

אך בין שעות העבודה בסרטים, ובין שעות השרות ב־מילואים, הוא חושב יותר ויותר על המצב הפוליטי.

בעוד שמשה דיין הקדיש את מיטב זמנו ל־תמרונים בממשלה, שעיכבו את שיחות־השלום, ורבים חשבו שהוא מתכוון בכלל לפרי־צוץ, התבטא אסי בחריפות גוברת והולכת למען שלום כלי סיפוח:

„היה קשה מאוד להסביר לעולם כי גבולות ה־4 ביוני, שאיפשרו לנו לנצח את מדינות־ערב בשישה ימים, אינם הכרחיים ומספיקים לקיומנו. (זה נובע מההגדרה של מלח־מה — שאנחנו לוחמים רק על מה שמספיק והכרחי לקיו־מנו)."

מדוע באה התעוררות השמאל החדש באמריקה? הנוער ה־אמריקאי נוכח שאמריקה אינה לוחמת בהיאט־נאם על חייה.

„בעניין זה יש הקבלה עם ההתעוררות פה. היא נבעה מן ההרגשה שאנו עומדים ליצור מצב שבו לא נילחם על חיינו, אלא על מות־רות — על שטחים."

לגבי תנאי־השלום אין לו אשליות. הוא מדבר עליהם ב־סיגנון הרבה יותר מבוגר מאביו:

„בדרך כלל יש כפייה כשעוברים ממצב של מלחמה למצב של שלום. במצב כזה, בדרך כלל יש מנצח ויש מנוצח, ויש כפייה. במצב שבינינו ובין מצריים, אנו רוצים לכפות שלום, והם רוצים לכפות נסיגה.

„לא צריך להבהיל אותנו שהם, בתור מנוצחים, רוצים תנאי־שלום הוגנים."

אסי מתנגד, לעומת זאת, לנהל משא־ומתן עם ירדן:

„אין לנו גבולות משותפים עם ירדן. אנחנו צריכים לנהל משא־ומתן לשלום רק עם נציגות נבחרת של הפלסטינים. אני מדגיש: נציגות נבחרת.

„צריכה להיות הכרה בקיומו של העם ה־פלסטיני, ואנחנו יכולים להביא את זה לביצוע ממשי. חוסיין לא מעניין אותנו. אין לנו איתו גבול, מלבד באיזור בית־שאן ובערבה. העניין שלנו הוא עם הפלסטינים."

„הייתי מסרב להילחם!"

ל הכרזתו הקיצונית ביותר הגיע איש השנה של תש"ל בסוף השנה. הוא רשם אותה לעצמו על פיסת־נייר, בהפסקה קצרה בקורס־המילואים שלו:

„קראתי את הראיונות של גאולה כהן עם הנוער. היא מסוכנת למדינה לא פחות מאנשי מצפן.

„הרעיון של ארץ־ישראל השלמה הוא רעיון הנובע מ־תחושה מיסטית אינדיווידואלית, ואין להפוך אותו לאידיאו־לוגיה רשמית.

„אילו היתה קמה ממשלה ימנית, והיתה שו־לחת אותי להילחם על עקרון ארץ־ישראל ה־שלמה, אני הייתי מסרב להילחם.

„במיקרה כזה מתחסל עקרון הדמוקרטיה, ובא במקומו עקרון האנארכיה החיובית — הקובע שזכותו של כל אדם היא להגיע להגדרה עצמית ולהילחם עליה, גם אם היא מתנגדת להחלטת הרוב."

ושפחת דיין במסיבה לפני 50 שנים: משה, אודי, רות (עם הגב), יעל ואסי

נערת סיון

אופירה בן ברק בעכו

המוסר החדש

שני פיזמונים לחמו ביניהם על גלי האתר של תש"ל — מלחמה לחיים ולמחת, פשוטו כמשמעו.

הם סימלו — כל אחד בצורה קיצונית — את שתי המגמות הנצחיות בתולדות המין האנושי, מלחמת בני־אור בבני־חושך.

ראשון הופיע שיר, שהביע את כל האידיאולוגיה של ה־שוביניזם היהודי, המהדורה הלאומנית־ישראלית של „אתה בחרתנו".

הוא קבע בפשטות: „העולם כולו נגדנו."

והוא קבע, באותה פשטות עילאית: אבל לנו לא איכפת. תמיד רצו כל בני־האדם, כל העמים, לשחוט את כל ה־יהודים. ותמיד יכלו היהודים לרודפיהם.

„העולם כולו נגדנו / לא נורא נתגבר / לא שמים בכלל עלינו / לא נורא נסתדר / גם אנחנו עליהם / לא שמים יותר.

„העולם כולו נגדנו / זה ניגון עתיק מאוד / שלימדונו אבותינו / לזמר וגם לרקוד / לצלילו רקדו גם הורה / גם אנחנו לא נשתוק / הופ קדמה הופ אחורה / עם ואלס או קאוצ'וק.

„העולם כולו נגדנו.....

„מי גדול יותר מהרצל / הוא אמר לועידה / אם תרצו ותשתדלו / לא תהיה זו אגדה / כשהתחילו כל ה־חברה / לפקפק ולהסס / הוא שלף את הגרמושקה / ולימד את הקונגרס.

„העולם כולו נגדנו.....

„את השיר הזה לימדונו / אבותינו הזקנים / ואותו נשיר רה אנו / ואחרינו הבנים / וניני נינים ישירו / פה בארץ־ישראל / וכל מי שהוא נגדנו / שילך לעזאזל.

„העולם כולו נגדנו.....

המסקנה שנתבקשה מאליה: אם העולם הוא ממילא כולו נגדנו, אין טעם להתחשב בו. אין טעם להיאבק על השלום. אין עם מי לדבר. וכמובן, אין טעם לוותר על שטחים תמורת שלום.

במשך כמה חודשים עבר שיר זה על במות ישראל, נשמע עד לעייפה מעל גלי הרדיו, הגיע לצמרת מיצעד־הפיזמונים, נוגן בטלוויזיה בקטעי־קישור בין תוכניות. הוא חגג את נצחונו — וזרים, שביקרו בישראל, ראו בו את סמל הנוער הישראלי.

דור הסבים שנמלט מעולם אי־הצדק כדי להקים בארץ חברה חדשה

איש אותנו לא יסיב / מבור־תחתית אפל,
כאן לא יועילו לא שימחת־הניצחון / ולא שירי הלל.
לכן רק שירו שיר לשלום / אל תלחשו תפילה /
מוטב תשירו שיר לשלום / בצעקה גדולה!
תנו לשמש לחדור / מבעד לפרחים,
אל תביטו לאחורו / הניחו להולכיו!
שאו עיניים בתקווה — / לא דרך כתנותו!
שירו שיר לאהבה / ולא לנצחונותו
אל תגידו יום יבוא — / הביאו את היום
ובכל הכיכרות הריעו רק לשלום.
ושירו, שירו, שיר לשלום, / אל תלחשו תפילה —
רק שירו, שירו, שיר לשלום / בצעקה גדולה!"

בשיר־השלום, שהתלקח כלהבה בפרשת גולדמן, שהאיר את כל שנת תש"ל, המראה את הכיוון לשנים הבאות.

היו למוסר זה, השנה, גילויים בלתי־ספורים, גדולים וקטנים.

לכולם משותפת מגמה יסודית — לא רק חיפוש תועלתי של דרכי־שלום, אלא חיפוש הצדקה מוסרית־ערכית לקיום המדינה, ביקורת מוסרית על מעשי המיומד, הדרישה כי מעשים פוליטיים וצבאיים ייבחנו באמות־מידה מוסריות.

יורם שדה דיבר, במאמרו על „הבסיס המוסרי להיותו ישראלי." יריב בן־אהרון דיבר על „עקרון מדיני־מוסרי של חלוקת ארץ־ישראל." ארן פסנקין, אחד מראשי קבוצת השמיניסטים, אמר בראיון כי ימלא תמיד פקודה להיל־חם, אך הוסיף: „השאלה היא — האם תוך מוסר כליות או בלעדיו." חברו, שמואל שם־טוב, אמר באותו ראיון: „ברצוני להילחם מתוך ביטחון מלא בצידקת מלחמתי."

בקיץ תש"ל נערך בישראל הקונגרס העולמי של הסטודנטים היהודים (וג"ס). זהו אירגון ממיסד, שבו שולטים שליחי משרד־החוץ הישראלי ומוסדות ישראליים אחרים. בדרך כלל הוא הולך בתלם הקו הרשמי של ישראל.

בקונגרס זה הדהימו הסטודנטים את ממשלת ישראל. בהתכנסם בעיר, קיבלו ברוב עצום את אחת ההחלטות המוסריות המרחיקות־לכת ביותר שנשמעו אי־פעם בישראל: שעצם צידקתה של הציונות מותנית בהכרה בזכויות העם הפלסטיני.

כלומר: כהעדר הכרה כזאת, מאבדת הציונות עצמה את זכות־קיומה המוסרית.

ההכרה בזכויות העם הפלסטיני אינה מעשה פוליטי בלבד, מחוץ לעולם הציונות — אלא דבר מהותי, פנימי, חיוני לציונות עצמה.

הקונגרס זיעזע כמה ממשתתפיו הישראליים, וביניהם אנשי גח"ל שנטשו את דיעותיהם הקודמות, הצהירו פומבית על הצטרפותם לגישה המוסרית החדשה.

סבים — בנים — נכדים

מי ניין כאה לפתע פתאום השאיפה הזאת להשקפה מוסרית?

בדור האבות — דורו של משה דיין — היתה המילה „מוסר" עצמה מילת־גנאי. שום צעיר של שנות הארבעים לא העז להשתמש בה, אלא לצורכי ליגלוג.

כמו כל דור, היה דור זה תוצר של מציאותו. בעולם השתולל הפאשיזם. הכוח חגג את נצחונו, דרס את הצדק ברגל גאוה. הזעזוע הנורא שעבר על הדור עם גילוי זוועות אושוויץ הטביע עליו חותם שלא נימחה.

באחד ממיסמכי אותו דור, ספרו של ארתור קסטלר גנבים בלילה, מתוכחים צעירים בארץ־ישראל דאז על מוסר. הדובר, שקסטלר עצמו ראה בו את נציג הדור, דיבר על „תקופת־הקרח החדשה", ונשבע להתאים את עצמו לתקופה זו. בעולם, שהפך גיונגל, החליטו הצעירים של אז להיות לחיות־טרף, לגבור על שאר החיות באומץ־ליבן.

דמויות כמו ס. יזהר נשארו בשוליים, ללא השפעה

(המשך בעמוד 34)

מישראל יצאו הדו"חות לעיתוני העולם: הנוער הישראלי הוא מיליטריסטי, קנאי, לאומני, צר־אופק, שוחר־סיפוח.

ואז, לפתע, הופיע שיר שני בחלל האוויר — והתחילה ההתמודדות הגדולה.

היונה ניצחה את הנץ

שיר השלום, אחד הגילויים הגדולים של תש"ל, היה בעל היסטוריה אופיינית, ישראלית־למופת.

כתב אותו צנחן נכה־קרב. שרה אותו להקה צבאית, של אחד החילות הלוחמים המצטיינים ביותר — להקת הנח"ל. הוא קיבל אישור מראש מטעם קצין חינוך ראשי של צה"ל, אחרי ביקורת אישית של הרמטכ"ל, חיים בר־לב.

זה בזה, כמו שני צבאות יריבים, ברדיו, בטלוויזיה, ברחוב, בליבו של כל צעיר ישראלי.

ההכרעה היתה חד־משמעית. באיטיות אך בביטחון דחק שיר־השלום את העולם־כולו־נגדנו. הוא הגיע לראש מיצעד הפיזמונים בגל"צה"ל, חגג ניצחון מכריע על גלי האתר.

היונה ניצחה את הנץ בקרב אווירי.

לחמים לקא מוסר־כליות

? זה קרה בראשית תש"ל, לפני התפוצצות פרשת־גולדמן. הדבר מעיד על השורשים היותר־עמוקים של התקוממות הנוער השנה.

למעשה הצטיירה הגישה החדשה של הדור הצעיר כבר למחרת מלחמת ששת־הימים, כ־יצירת־המופת של הדור: „שיח לוחמים".

שיח לוחמים לא היה מיסמך אידיאולוגי, אלא צרור עדויות ספונטאניות של לוחמים, בני קיבוצים.

אך היצירה כולה חדורה רוח חדשה. לא אידיאולוגיה חדשה, אלא מוסר חדש.

המוסר ההומאניסטי, האוניברסלי, שהתנגן ספק אם אי־פעם שרה להקה צבאית, בפני חיילים, כאישור רמטכ"ל, שיר הומאניסטי כזה:

„תנו לשמש לעלות / לבוקר להאיר.
הדקה שבתפילות / אותנו לא תחזיר.
מי אשר כבה אורו / ובעפר נטמן, / בכי מר לא יעירו, / לא יחזירו לכאן.

דור הנכדים: רוח אחרת, השקפת־עולם אחרת, תחושה מוסרית אחרת

נערת תמוז
מיכל נוי בנחל עמוד

שמונה־עשר איש ואשה סימלו בשנת תש"ל את הישגיהם וכשלונותיהם של ישראל והעולם.
הם נבחרו על־ידי עורכי „העולם הזה", תוך בחינת כל מאורעות שנת תש"ל.

אנשי השנה תש"ל

העולם
ויל׳ בראנד

רק כמה שבועות הפרידו בין הבחירות בגרמניה ובין הבחירות בישראל — אך איזה הבדל!

בישראל לא חל שום שינוי. המליונים הוצאו כדי להשיג במעט בדיוק את אותה התוצאה.

בגרמניה היו רק שינויים קלים בקלפי — אך בעיקבות הבחירות קמה ממשלה חדשה לגמרי, ובראשה צעיר ממרץ, בעל רעיונות חדשים ומדיניות חדשה: ויל׳ בראנד. ממשלת ישראל לא השכילה להבין את התופעה העיקרית של השנה: התכונה להסדר אמריקאי־סובייטי כלל־עולמי. לכן מצאה את עצמה בבוא היום מול תכתיב דו־מעצמתי, מבלי שיכלה להשפיע עליו. ואילו בראנד הבין את העובדות, נקט בעוד מועד יוזמת־שלום גרמנית עצמאית ונועזת, ב־רוח המצב החדש — ונחל נצחון עם חתימת החוזה הגרמני־סובייטי הישיר, שהיה המאורע הבינלאומי העיקרי בתש"ל.

המרחב
גמאל עבד־אל־נאצר

בראשית תש"ל היה נדמה כי איש־המרחב של השנה יהיה הפידאי הפלסטיני.

בסוף תש"ל היה ברור כי הפידאי נכשל, בגלל אי־יכולתו לסגל לעצמו מצע בר־ביצוע. אי־נכונותו להכיר בקיום ישראל היתה בעוכריו.

ואילו האדם, שלדעת רבים היה נידון לכישלון, הפך שוב לגיבור השנה במרחב: גמאל־עבד־אל־נאצר.

השנה הוא הפתיע את העולם כמה פעמים. כאשר הוכה לכל שאינו מסוגל להגן על מצריים, ורבים ציפו לנפילתו, נכנס להרפתקה: קרא לצבא הסובייטי, מסר לו את הגנת ארצו, העלה את בעיית המרחב למישור המאבק הכל־עולמי.

על סף העימות הגלובאלי, עשה את מעשהו הנועז ביותר: הוא הזמין את נחום גולדמן, קיבל את תוכנית רוג׳רס, הטיף לשלום עם ישראל.

מדיניות
ד"ר נחום גולדמן

אילו ניבא מישהו בסוף תשכ"ט כי בשנה הבאה תעמוד המדיניות הישראלית בסימן מעשיו של היהודי הנודד ב־ה"א הידיעה, ד"ר נחום גולדמן, היה נתקל באי־אמון קיצוני. אולם גולדמן היה איש־המדיניות של תש"ל.

פרשת גולדמן היתה נקודת־מיפנה במדינה ובמרחב. היא הפכה את העסקן הזקן, העשיר וחובב־החיים לנושא של הפגנות־אהדה סוערות של בני־נוער, מהם הרחוקים מן הציונות ומעברו הפוליטי. היא גם הביאה עליו גל של השמצות, הפכה אותו אובייקט לשינאה, הסתה ודברי־בוז.

אולם לפני שנסתיימה השנה בייש את מבזיו: הוא נתקבל ברוב כבוד על־ידי מלך מארוקו, יוסף טיטו, ולאחר מכן בכבוד דומה על־ידי מלך מארוקו, חסן השני, מראשי המחנה המתון בעולם הערבי. לא נותר ספק באמינותו גם בלב המנהיגים שגידפוהו בפומבי.

הכנסת
ח"כ אברהם עופר

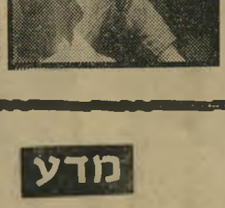

הכנסת השביעית לא היתה שונה מקודמתה. המליאה שלה נשארה ריקה, הממשלה השתמשה בה כבחותמת־גומי, עסקני המפלגות התנהגו כמשפחה גדולה אחת.

רק ח"כ אחד הפתיע את הכנסת. היה זה עסקן מפא"י שלא בלט בעבר, ושעסק עד כה בענייני משק בלבד. בראשית הכנסת החדשה, כאשר קול הניצים נשמע ברמה וקול היונה לא נשמע בארצנו, הפך לפתע אברהם עופר לדובר מחנה היונים במערך, הדהים את חבריו הנפחדים בהתקפותיו הברורות על גולדה מאיר.

כאשר בא יום־השינוי, עם קבלת תוכנית רוג׳רס, נתברר לפתע כי עופר וחבריו מהווים את הרוב במפלגתם ובכנסת, וכי הכלכלן ההסתדרותי הבין את רוח הזמנים יותר מן העסקנים הממולחים שקיוו לצוד פופולריות בסיסמות ארץ־ישראל השלמה.

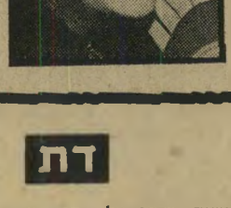
צעיר
שמואל שם־טוב וארן פטנקין

המעשה הנועז ביותר של צעירים בישראל של תש"ל — מחוץ למעוזי קוו־החזית — נעשה באופן ספונטאני וב־צינעה. איש מיומיו לא העלה על דעתו שיזכה בפירסום. בשיא פרשת גולדמן, שזיעזעה רבים וטובים, נטלו כמה צעירים ירושלמיים יוזמה, וכתבו מכתב קצר ופשוט לראש־הממשלה. הם ביקשו למחות נגד החמצת הזדמנות אפשרית לשלום.

גוילדה מאיר נועזה, כפי שלא נועזה על־ידי שום מעשה אחר שאירע בתש"ל. ייתכן שיותר מכל זיעזעה אותה העובדה כי בין הצעירים היו כמה מאנשי צמרת המדינה: שמואל שם־טוב, בנו של שר מפ"מי צ׳יתני, וארן פטנקין, בן הפרופסור לכלכלה, הנמנה עם עמודי־התווך במימסד. מוזך זעזוע, עשתה גולדה את המעשה שהפך את „מכתב השמיניסטים" לאחד מתמרורי השנה: מסרה אותו לפירסום.

אשה
חנה מרון

במשך שנים רבות הלהיבה חנה מרון את דמיון הישראלים בדמויות שונות מעולם הדראמה. השנה היא שיחקה את תפקידה הגדול ביותר — בחיים.

כאשר נפלה קורבן מיקרי של פיזאיון במינכן, נאבקה על חייה. וכאשר יצאה מן הסכנה — נקטעה רגלה.

על מיטת סבלותיה נתגלתה חנה כאשה. אהבת הבעל, שלא מש מצידה במשך כל ימי שהותה בבית־החולים הזר, הפכה שם־דבר בישראל ובגרמניה. מכתבי הילדים, שהוד־בקו על הקיר מול עיניה, הוכיחו את הצלחתה כאם.

כאשר ירדה מן המטוס שהביאה הביתה, צועדת על רגלה התותבת, מוקפת אהבת משפחתה, מלווה בשימחת הציבור כולו — היה זה נצחונה של אשה, שהתגברה על הסבל, על מום גופני ועל דכאון נפשי, שהחליטה לחיות חיים שלמים כאדם, כאשה, כרעייה, כאם — וכשחקנית.

מדע
פרופסור יובל נאמן

בתחומי מדע שונים המשיכה ישראל גם השנה להימנות על המתקדמות שבמדינות העולם. חוקרים ישראליים עסקו במחקרים מדעיים בעלי חשיבות כלל־אנושית, כשכמה מהם זוכים לתשומת־לב בינלאומית. כך אירע עם מחקריו של הפרופסור לפיסיקה גבריאל ונציאנו ממכון וייצמן, החוקר בתחום הסימטריה של החלקיקים, או הד"ר זאב נוה, מהמחלקה הבוטאנית במכון הטכנולוגי בחיפה, שמחקריו בתחום האקולוגיה זכו להדים בינלאומיים.

למרות זאת לא היה לישראל השנה הישג מדעי יוצא־דופן. לעומת זאת זכה מדען ישראלי, הפרופסור יובל נאמן, להכרה בינלאומית, כאשר זכה השנה בפרס איינשטיין, שהוא שוה ערך לפרס נובל, עבור התיאוריה שלו בתחום מיבנה הגרעין, אותה פירסם עוד לפני שנים מספר.

דת
הרב שלמה גורן

הדת האורתודוכסית הלכה השנה מדחי אל דחי, בעוד הזרמים הרפורמי והשמרני צעדו צעדים והירים קדימה.

פרשת השערוריות של ח"כ יצחק רפאל, הועמדה בצל על־ידי פרשתיו של הרב שלמה גורן.

גורן גילה בוז גלוי לכל מוסדות הרבנות. אחרי שנבחר, כתוצאה מתכסים מורכבים, לרב האשכנזי הראשי של תל־אביב, סירב להיכנס לתפקיד זה. הוא הוסיף להחזיק בכהונת הרב הצבאי הראשי, מתוך כוונה ברורה להפכה לקרש־קפיצה לכהונת הרב הראשי הארצי.

במסגרת זו עשה הרב גורן את המעשה שהפך אותו לאיש־הדת של תש"ל: גיור־הבזק של הגיורת הלן זיידמן, באמצעות בית־משפט־שדה בלתי־חוקי, בדרך שסטרה על לחייה של ההלכה. תחבולה זו נועדה להציל את המימסד המפד"לי מן הצורך לסרוש מקערת־השלל של הממשלה.

נערת אב

סלינה מק־קארתי בבניאס

לכלה

יצחק בן-אהרון

בלכלה של תש"ל היתה כולה פאראדוכס. והאיש ש־
ל אותה היה עצמו פאראדוכסלי.
וצאות־הבייטחון גדלו לממדים כאלה, שכל שיפור אפ־
במשק היה כאין וכאפס לעומתם. הממשלה, המעבידים
סתדרות הסכימו ביניהם על „עיסקת חבילה" לבלימת
ת שכר ומחירים — וכל החותמים על העיסקה ידעו
ש שאין לה משמעות, אלא לכמה חודשים בלבד. סוף
ה עמד בסימן עליית מחירים מסחררת שהארץ לא
ה כמוה מעולם.
חד האריכלים של החבילה היה מזכיר ההסתדרות,
ק בן־אהרון, שכל מטרתו היתה הפוכה: לחזק את
תדרות, להחזיר את הפועל למישור המאבק המקצועי
מאי. דווקא הוא ניצח על כבילת העובד השכיר בשעת
ת המחירים.

משפט

השופט צבי ברנזון

גם השנה נתגלה בית־המשפט העליון כשומר העיקרי על הדמוקרטיה במדינה שאין בה חוקה.
כמה פעמים השפיע בית־המשפט במישרין על המאורעות בצמרת המדינה. החלטתו בפרשת רב־סרן בני שליט באה לשים קץ להגדרה הדתית־גזענית של המושג „יהודי" ב־חוקי ישראל. אולם הממשלה חוקקה מייד חוק שהשליט את ההגדרה האורתודוכסית על המדינה, גרמה למשבר ה־ציבורי הגדול הראשון של השנה.
מכל השופטים העליונים, נהג באומץ־הלב הרב ביותר השופט צבי ברנזון, שנתן בביתו הפרטי, אחרי כניסת השבת, צו־על־תנאי שהביא להפעלת הטלוויזיה באותו ליל־שבת — הנצחון הגדול ביותר על הכפייה הדתית בתש"ל, שנתקבל בהתפרצות ספונטאנית כבירה של התלהבות המונית.

נוך לוין

תיאטרון

היתה זאת סצנה ששוחרי התיאטרון בישראל לא העזו לחלום עליה. ההצגה נסתיימה מזמן, אך קהל הצופים סירב להתפזר. הוא עמד במעברים, בפרוזדור, לפני הדלתות, והתווכח בלהט על מה שראה ושמע — כשהתומכים והמתנגדים מחליפים דברים נוגעים ואף מהלומות.
את הנס הזה חולל צעיר בשם חנוך לוין, שנחשב זה מכבר אצל יודעי־דבר ככוכב עולה בתיאטרון הישראלי. אחרי שאוהל שקע בבוץ שערוריות והבימה הציגה מחזה מביש של מעילות — הוכיח לוין כי התיאטרון יכול להס־עיר לבבות, להפוך בעצמו מוקד של מאורעות.
מלכת האמבטיה הבכה את אחת המחלים של תש"ל, הרבה מעבר לתחום הצר של התיאטרון, כשנאלץ הקאמרי להורידה. אז הרגישו הכל כי זוהי מכה לתיאטרון הישראלי.

סילבי קשת

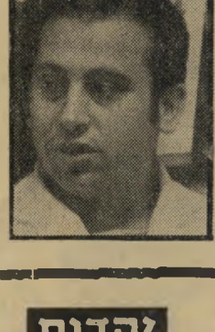

עיתונות

רק אדם אחד בעיתונות הישראלית יכול היה להתפאר השנה כי עלה בידו להשפיע על הרכב הממשלה. היתה זאת סילבי קשת, שמנעה את בחירתו של יצחק רפאל לשר.
היא עשתה זאת, כמובן, בעזרת רפאל עצמו. לולא המשפט בישי־המזל שהגיש נגדה, ספק אם רשימתה של קשת על „המלאך רפאל" היה זוכה להד כה עצום, מביא לאישור התגלית המדהימה (שפורסמה לראשונה מעל עמודי העולם הזה, לפני 15 שנה) שהמנהיג הדתי נהג לבקר ב־מועדוני חשפנות, בעודו תובע חקיקה נגד הפורנוגרפיה.
בכלל, היתה זאת שנה של נשים בעיתונות. מעל עמודי ידיעות אחרונות הבריקה זיוה יריב, ובראש עיתון־בוקר חשוב, דבר, הועמדה בפעם הראשונה אשה, חנה זמר.
גברים כמו יואל מרקוס, שהצטיין בתש"ל כפרשן מדיני, וחבריו־למערכת יאיר קוטלר ודן מרגלית, השפיעו אף הם.

פואה

ד"ר יוסף אשכנזי

תש"ל יצרה הרפואה חדשות — ועוד אילו חדשות!
המילה הנוראה ומטילת־האימה, חולירע, עברה ברחבי ־ישראל. הפחד מפניה איחד ישראלים ותושבי השטחים.
אנשי הרפואה של השנה היו כל צוות הרופאים האלמו־ם, שהתייצבו במערכה נגד האוייב הזעיר. ביניהם נפל הזרקורים — כמעט במיקרה — על הרופא שאיבחן חולי־החולירע הישראלי הראשון: ד"ר יוסף אשכנזי, ית־החולים שערי־צדק בירושלים.
בפני הרופאים עמדה בעייה חמורה: האם להכריז על יפה ולחסן את ההמונים, או לבטוה בסידורי־התברואה ישראל, להתייחס אל החולים כאל קורבנות מיקריים? במצופה, גרמה החלטת הרופאים לביקורת. עוררה ספ־ת. אולם הרפואה הישראלית עמדה בניבחן, מנעה פניקה.

בטחון

שמואל חץ ז"ל

היתה זאת השנה של חיל־האויר — החרב השלופה של צה"ל. לעומתו דמו כל שאר החילות למגן.
בראשית תש"ל נתקבלה ההחלטה הגורלית לשגר את חיל־האויר להפציץ את מצריים בעומק. מטוסיו גילחו את גג ביתו של גמאל עבד־אל־נאצר. שולחיהם קוו כי בושה זו תפיל את המנהיג המצרי, שכשלונו יתגלה ברבים.
היה זה מישגה מדיני קלאסי. במקום ליפול, קרא נשיא מצריים לצבא הסובייטי לקבל לידיו את הגנת מצריים.
היתה זאת נקודת־המיפנה של מלחמת־ההתשה. היא חללה להיות מלחמה פרטית ישראלית־ערבית, עלתה למישור ה־גלובאלי. כך הובילו ההפצצות במישרין להפסקת־האש.
לפני שקרה מאורע זה, שגרם לתרועות־שימחה במעוזים ובבסיסי חיל־האויר, נפל אדם שהיה לו חלק בכל המאור־עות: שמואל חץ, שנהג באחד המטוסים שהופלו בתש"ל.

יהדות

אשה קאזאקוב

מיהו יאשה קאזאקוב? איש־מעשה או מכשיר? קנאי הנדחף על־ידי תחושה מוסרית עמוקה, או שליח של ארגוני־סתר בינלאומיים? ביטוי נאמן לסולידריות היהו־דית, או משרת של גופים אנטי־סובייטים סמויים?
שאלה זו היתה בלב כל, כאשר הכריז הצעיר השחרחר על שביתת־הרעב שלו מול בניין האו"ם בניו־יורק.
השביתה עצמה לא הצליחה להכות הדים בעולם, הופ־סקה באמצע. אך היא הביעה, בלי ספק, רגש שפעם במיליוני לבבות יהודיים בתש"ל: ההדאגה ליהודי ברית־המועצות. אחרי פרשה סתומה של נסיון לחטוף מטוס בלנינגראד, ומעצרים בין היהודים שם, היתה לדאגה זו יסוד סביר.
בסוף תש"ל היה ברור כי תזוזה כלשהי לקראת הענקת חופש־העלייה ליהודי ברית־המועצות קשורה בתזוזה לקר־את השלום במרחב — ותקוות והירות ניצנצו באופק.

ספרות

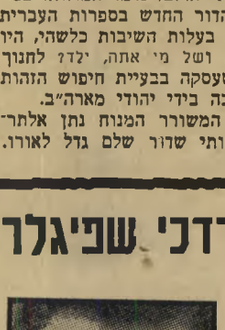
נתן אלחרמן

לספרות העברית בישראל היתה תש"ל שנת מזל, ששוטו כמשמעו. ארבעה מענקי הרוח של הספרות העברית, הסו־פר־משורר אביגדור המאירי, חתן פרס נובל ש"י עגנון, המשוררת לאה גולדברג והמשורר־מחזאי נתן אלתרמן, מתו השנה. לא היה מי שיתפוס את מקומותיהם שהתפנו.
דווקא בשעה שהמאורעות והבעיות כיניצבו בפני העם היו חייבים למצוא ביטוי ספרותי הולם, נדמו המוזות. בצו־רת ושממה שררו בכל. מבין הדור החדש בספרות העברית פירסמו רק שני סופרים יצירות בעלות השיבות כלשהי, היו אלה מסע דניאל ליצחק אורפז, ושל מי אתה, ילד? לחנוך ברטוב. יצירה חשובה אחרת, שעסקה בבעיית חיפוש הזהות היהודית, מוענקת פורטנוי, נכתבה בידי יהודי מארה"ב.
האיש שסימל מצב זה היה המשורר המנוח נתן אלתר־מן, שעם מותו אבד סמל ספרותי שדור שלם גדל לאורו.

ספורט

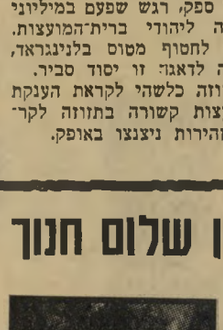
מרדכי שפיגלר

היתה זאת שנת שיא לספורט הישראלי מבחינה אחת: בפעם הראשונה בתולדותיו זכתה ישראל להיות מיוצגת בכבוד באחד משני מאורעות הספורט החשובים ביותר ב־עולם. נבחרת ישראל בכדורגל, שהגיעה עד לשלב משחקי הגמר על גביע העולם בכדורגל, שנערכו השנה במכסיקו, הפתיעה לטובה בניגוד לכל התחזיות המוקדמות. האיש שגילם הצלחה יחסית זו היה קפטן הנבחרת ומבקיע השער היחיד לזכות ישראל במשחקי מכסיקו — מרדכי שפיגלר.
שפיגלר ביטא גם תופעה אחרת המשפיעה על חיי הכדו־רגל במדינה: הוא ניסה להפוך לכדורגלן מיקצועי בחו"ל, אך ברגע האחרון נסוג מכך. היה זה ביטוי חריף למגמה ההולכת ומשתרשת בכדורגל הישראלי: נטייתם של שחק־קנים מצטיינים להפוך את משחק הכדורגל לפרנסה ממש.
בשאר מקצועות הספורט, היתה תש"ל שנה דלה ביותר.

אמנות

המלחין שלום חנוך

בכל שטחי האמנות והבידור, בלטה השנה תופעה אחת: מגיפה. הפופ דבקה סוף־סוף גם בישראל. קרוב לוודאי שה־זיבור שדחפו את בני הנוער הישראלי בעיקר להיסחף גל עולמי זה, היו דומות למניעים של הנוער בכל רחבי העולם המערבי: הרצון להימלט מהמציאות אל עולם של קצב ושירה. אולם בעוד שבעולם הרחב לוותה תופעה זו עיתים סמים ובמופעים של חשפנות בציבור, היא נשארה צדיין בישראל מאופקת.
הכימנים הבולטים להתפשטות תופעה זו: מבולי שירי פופ; צמיחתן של להקות־קצב רבות; נדירת המונים ל„פס־טיבל הפופ" הישראלי. היוצרים המקוריים התאימו את עצמם לגל החדש בעצלתיים. היוצר המקורי והחשוב ביותר בתחום זה היה השנה המלחין־זמר הצעיר שלום חנוך, ש־שיריו הצטיינו ברגישות, מקוריות ורמה מוסיקלית גבוהה.

נערת אלו

אן טוכמאייר בתל

סיכום־ביניים של מלחמת פלסטין:

הפידאין נשברו – אך לא חוסלו

סופו של הסובייט הערבי הראשון

ב מו שני מתקוטטים ובידם ש־הופרדו בכוח על־ידי עוברים־ושבים, כך ניצבו השבוע הפלסטינים וצבא ירדן נמצב של הפסקת־אש מאונס. צבאו של חוסיין רצה להמשיך את המיתקפה הגדו־לה, להשלים את מלאכת־הטבח. הפלסטינים דעקו חמס ובכו למראה הטנקים הסוריים המתקפלים בחזרה אל מעבר לגבול ארצם, אחרי שיומיים לפני כן נידמה היה שהם עומדים להכריע את הכף נגד חוסיין.

היתה זו תוצאה של אי־ההתערבות ה־מאסיבית ביותר בהיסטוריה המודרנית: אי־התערבותן של ארצות־הברית ו/או יש־ראל, שגררה אי־התערבות סובייטית־מצרית, שגררה הפעלת לחץ ערבי־סובייטי על סוריה, שהביאה לנסיגה חפוזה של השריון הפולש מאירביד.

אבל כמו במיקרה של אותם שני מתקו־טטים ברחוב, היה ברור כי ברגע שהעוב־רים ושבים ילכו לעיסוקיהם, תתחדש ה־קטטה. לחוסיין ולמימסד הבדווי שלו לא נותרה ברירה אלא להמשיך ולהישען על כוח־הנשק, כדי להגן על עצמם מול זעם הפלסטינים. מה עוד, שהם הספיקו רק לשבור את כוחם העיקרי של הפלסטינים אך לא לחסלם. הפלסטינים נשבעו כי לא ישקטו עד אשר יחוסלו המלך ומישטרו.

★ ★ ★

ל א כל הפלסטינים הסתפקו באיום צנוע זה. היו שהפליגו הרבה יותר רחוק. לא די להם בחיסולו של המישטר ההאשמי; הם נשבעו למגר את כל המיש־טרים הערביים הריאקציוניים. בזאת הת־כוונו גם למישטרו של עבד־אל־נאצר בכבו־דו ובעצמו.

על רוח המהפכה הפלסטינית הזאת, הרואה את עצמה חלוצת הפיכת־המישטרים בעולם הערבי כולו, מלמד מה שקרה בעיר איר־ביד, אחרי שנכבשה בידי הצבא הסורי והוכרזה כשטח פלסטיני משוחרר. מדוח כתב אמריקאי שהגיע לשם מיד אחרי הכיבוש:

מצאתי את העיר שקטה להפליא. המיסחר היה ער וההמונים מילאו את השוק, שעה שאזרחים אחרים לגמו קפה תורכי בבתי הקפה. הסימן החיצוני היחידי שמשהו השתנה היו המישמרות החמושים של אנשי־סים בימים הראשונים אחרי המהפכה ש־להם.

רופא סורי אמר לי: „לא הספקנו עדיין לגבש את מחשבותינו. אנו רק מנסים להד־ביק את השינויים המהירים במצב." אך המנהיגים המארכסיסטים של החזית הדמו־קראטית העממית היו בטוחים יותר בכיוון שהם הולכים בו. „אנו עדים השבוע ל־לידתו של האזור הערבי המשוחרר הרא־שון," הסביר אחד מהם. „אני מעדיף לקרוא לו הסובייט הערבי הראשון."

בצאתי מאירביד התקיים במרכז „קונגרס עממי", שהחליט להגן על העיר מפני כל התקפת־נגד ירדנית. אלפיים פידאין כבר חפרו תעלות־מגן בצד הכבישים הראשיים, אחרים הקימו מחסומים. „אנו מתכוננים להילחם כאן עד הסוף," הכריז הסטודנט הפלסטיני אבו קסאי, שלבש מדי סגן, וש־היה ממונה על הגנת העיר. „אנחנו אומה מיסכנה הנתונה במאבק גדול, אבל יש לנו אמונה בניצחון."

עד כאן סיפורו של העיתונאי האמריקאי.

★ ★ ★

א בל אירביד לא החזיקה מעמד. נכון יותר לומר: הסורים לא החזיקו מעמד בהגנתם על אירביד. הם נסוגו, והפידאין הפלסטיניים נאלצו לעמוד לבדם מול כוחו המרוכז של הצבא המלוכני.

החלה הרעשה כבדה, כשהשריון וחיל־התותחנ־ים הירדניים מקיפים את העיר מכל עבריה. הם טיהרו רחוב אחרי רחוב, הש־תלטו על רובע אחרי רובע. עד שרדיו דמשק שידר בשם התעד הפלסטיני המרכזי: „הם ממשיכים בהשמדת־העם! הם עושים לאירביד מה שעשו לעמאן!"

ומה שעשו לעמאן החל להגיע ביותר ויותר פירוט לידיעת העולם החיצוני. הע־תונאים הזרים, שגלכדו במלון אינטרקונ־טיננטל, הצליחו לטוס החוצה, וסיפוריהם החלו מזעזעים את קוראיהם.

אחד הדיווחים הראשונים פור־סם עלידי כתב „רויטרס" פאט־ריק מאסיי, שחמק לבירות:

התותחים רעמו שעה שעזבתי את עמאן עם הקבוצה הראשונה של עתונאים זרים. מאות בתים הפכו לעיי־הריסות מפגיעות התותחים הכבדים. ההרוגים שרועים שחו־רים ונפוחים לאלפיהם, והפצועים זועקים לעזרה ברחובות. קשה לומר כמה בדיוק נפלו במלחמה זו, אבל ייתכן מאוד שצו־דקת ההערכה של 15 אלף.

★ ★ ★

א חרי העוצר הארוך, נשארו רוב ה־תושבים רעבים בבתיהם. אלה מהם שה־עזו לצאת לרחובות מצאו את החנויות הרוסות או שדודות.

ממרומי מלון אינטרקונטיננטל חזינו ב־חייליו של חוסיין פותחים באש על כל בניין אשר חשדו כי יש בו פידאין. החיי־לים השתמשו בתותחים, מרגמות 80 מ"מ, מכונות־יריה כבדות ושריוניות שירו פגזי 75 מ"מ. הנשק הנורא מכולם היה התו־תח לא־רתע 106 מ"מ, אשר הדף ירייתו היה מנפץ שמשות במרחק 100 מטרים. מול כוח־אש זה קרסו והתמוטטו גם הבתים החזקים ביותר.

למרות עדיפות־הנשק מולם, השיבו הפי־דאין באש פראית. הם רצו מעבר לפינות הרחובות, פתחו באש אוטומטית והשליכו רימונים על המשוריינים שלא פסקו מלצו־דד את תותחיהם. רבים מבין הפידאין כרכו את הכפייה סביב ראשם — כדי להתגבר על סירחון הגוויות.

בשעת אחת ההפסקות בקרבות ראינו אישה יוצאת בריצה מאחד הבתים ומשליכה את עצמה לרגליו של חייל בדווי. „דחילק, דחילק," התחננה, „בני משפחתי כולם ה־רוגים ופצועים. דחילק, אל תירה עלינו יותר."

החייל דחף אותה הצידה. הפקודה שקיבל היתה לפתוח באש על בית החשוד בהסתרת פידאי. ואיזה בית בעמאן לא היה חשוד?

ההסתערות על המיבצר הצפוני: ירדנים מפגיזים את אירביד

במדינה

העם

הכרה

דה־פאקטו

שיירה של 30 מכוניות, שחצתה ביום שישי האחרון את גשר אלנבי, מיריחו ל־כיתן רבת־עמון, סימלה את תחילת המיפנה שחל השבוע אצל מעצבי המדיניות ה־ישראלית. היתה זו שיירת מכוניות שנשאה עמה מצרכי־מזון, מתנתה של ממשלת־ישראל לנפגעי הקרבות בירדן.

200 טונות המזון נשלחו לרעבים ברבת־עמון, לא היו מתנה למלך חוסיין. גם לא לארגוני המחבלים. הם נועדו לנפגעים האמיתיים של הטבח שערך צבא ירדן — הפלסטינים. היו אלה אותם פלסטינים ש־שרי ממשלת־ישראל סירבו בשנה האחרו־נה בעקשנות כה רבה להכיר בזהותם ה־לאומית ובישותם העצמאית.

מה שלא הצליחו הפלסטינים לעשות ב־22 שנים, עשה עבורם המלך חוסיין בשנה אחת. הוא העניק להם את הכרתה של ממשלת־ישראל. אמנם לא לכך התכוונה הממשלה. משלות העזרה נועד להיות צעד תעמולתי הומאניטארי. אולם איך שלא יגדי־רו זאת דוברי הממשלה, זהו צעד ראשון בכיתון של הכרה דה־פאקטו בקיומו ו־במצ אותו של העם הפלסטיני.

הפסקת־האש

חזרה על

אותו טכסיס

הטיעון הנבון, ההגיוני והמשכנע ביותר שהושמע עד כה נגד נימוקי הסתלקותה של ממשלת־ישראל משיחות יארינג, הושמע השבוע.

„מאז שהסתיימה מלחמת ששת־הימים טען נשיא מצריים השכם והערב, כי אין הוא מסוגל לשבת לשיחות כלשהן עם ישראל, כל זמן שיש לישראל יתרון צבאי מכריע המאיים על כל ארצות־ערב.

„...כל השנים הללו דחתה ישראל את טענתו של נאצר שללא איזון מסויים ב־כוחות אין הוא יכול להסכים לשיחות. ישראל השיבה ללא הרף כי זו טענה משוללת יסוד, המשמשת רק מסווה שקוף להתחמקותו של נאצר משיחות. אבל עכ־שיו, כשהסכים סוף סוף לשיחות, באה ישראל וחזרה על טענתו שלו כלשונה: אם יש אי־איזון ביחסי־הכוחות לא נוכל לשבת לשיחות.

„...דווקא בשעה זו יוצאת ישראל ומאש־רת בדיעבד את עמדתו של נאצר במשך שלוש השנים שקדמו להפסקת־האש, וקוב־עת כי אפילו בגלל יתרון מוגבל שהשיגה מצריים בגיזרה מצומצמת, לא נוכל לשבת לשיחות. מה שהוקענו כל השנים כאמתלה שקופה להתחמקות משיחות, משמיעים אנו עצמנו בכל כובד הראש... כל אדם מ־ישראל חייב לשאול את עצמו: מתי היתה הטענה הזו משוללת כל יסוד: כשהושמעה על ידי נאצר או כשהושמעה על ידי גולדה מאיר?"

האיש שהשמיע טענה מפוכחת זו לא היה נשיא מצריים או דוברו, גם לא אחד מצריה של ישראל. היה זה האלוף במילו־אים מתתיהו פלד, מי שהיה ראש אגף ה־אספקה במטכ"ל ערב מלחמת־ששת־הימים, ואשר התגלה מאז פשט את מדיו כאחד המוחות המבריקים והחריפים ביותר ב־ביקורת על פעילותה ומדיניותה של ממש־לת־ישראל.

השטחים

הגדה

גועשת

המלחמה בירדן גרמה לרעידת אדמה ב־גדה המערבית. תושבי יהודה ושומרון, ש־נזהרו תמיד במוצא־פיהם, מחשש ליום בו יחזור, אולי, למקומותיהם, שלטונו של חוסיין, הסירו מעליהם עתה כל רסן, התייצבו בגלוי נגד המלך.

איפיינו את גישתם החדשה התשובות שנתנו לכתב העולם הזה, על שלוש שא־לות שהציג בפניהם:

- מה מצב הדוברים כיום בירדן?
- לאיזה התפתחויות אתה צופה?
- מה היית עושה במקום גולדה מאיר?

את התשובות הנועזות יותר סיפקו דו־קא פשוטי העם, לא הפוליטיקאים. השיב עבד אל־ואהב אל־עצאב, בעל חנות כל־בו מטול־כרם: „המצב — זיפת. בקשר לעתיד, איניני נביא, אבל דבר אחד בטוח: רגלו של חוסיין לא תדרוך יותר בגדה. בקשר לגולדה — וואלא לוא הייתי במקומה, הייתי נותן פקודה לא להתערב. ואז, אני מבטיח לך, היינו מעריכים את זה בבוא היום. כמו שנדע להעריך את הכרזת שר־הבריאות שלכם על נכונותו לסייע לפצו־עים. לא נשכח את זה לעולם. האמת היא שבשלוש שנות הכיבוש, לא עשתה לנו ישראל מה שעשו לנו בני הזונות האלו הפעם."

טוב שלא התערבתם. השיב סו־טונאי פירות וירקות מחברון, שביקש ל־הישאר בעילום־שם: „המצב חרא. בינתיים עוד לא גמרו אותו, וחבל. נקווה שיגמרו איתו בקרוב. אבל את שמי, בחייאתק, אל תפרסם בעיתון. יש לי שני ילדים בעמאן. מה הייתי עושה במקום גולדה? הייתי מוציא את צה"ל מהשטחים. אני מבטיח לך שהיינו מסתדרים, אנחנו הפלשתינאים, בעצמנו. מלך — בטח לא יהיה כאן יותר.

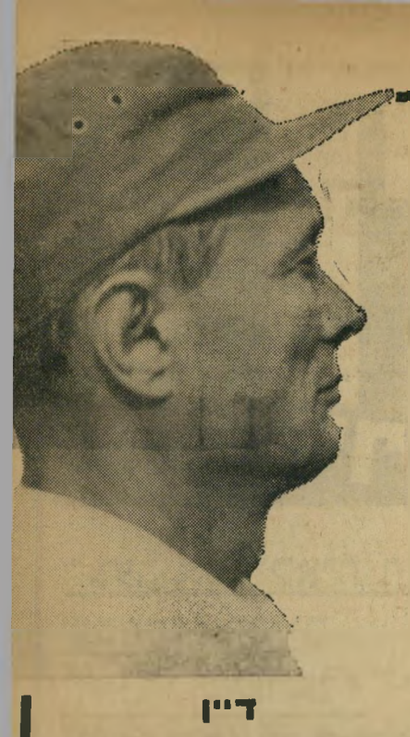
יאסין אל־עווק, נהג משאית מג'נין: „ה־מצב לא טוב, בגלל שעוד לא חיסלו את הבן־זונה הזה. מה יהיה מחר — לא יודע. תלוי אם תתערבו. אני חושב שטוב עשיתם שלא התערבתם. אני במקום גולדה — הייי־תי משחרר את כל האסירים הפלשתינאים שאצלכם, מוסר להם נשק ומעביר אותם את הירדן בחזרה. חבל, אתם חיילים טו־בים, אבל מדינאים גרועים."

תפקיד של צופה בלבד. פחות חריפים היו הפוליטיקאים. השיב חמדי כנ־ען, ראש עיריית שכם לשעבר: המצב גרוע, אבל ההתנגדות עדיין לא חוסלה. מה יקרה מחר? תוקם ממשלה אזרחית כורישת ה־פלשתינאים, והיא תבטיח זכויות מינימום לאירגונים ופיתרון־ביניים למלחמה. אני ב־מקום גולדה, הייתי נשאר בתפקיד של צופה בלבד. ישראל זכתה כבר ברווח גדול, בגלל עמדה זו, בלי שנאלצה להילחם כלל.

זו בערך היתה דעתם גם של המנהיגים הפלשתינאים האחרים. בעיקר באשר ל־צורך באי־התערבות ישראלית. ד"ר חמדי אלאסאג'י אל־פארוקי, רופא הפעיל למען הקמת מדינה פלשתינאית, אף הכריז כי לדעתו רצוי שמנהיגים ישראליים יימנעו לא רק מפעולה, אלא גם מנקיטת עמדה מילולית לצד אחד הצדדים — כדי להבהיר ללא שמץ ספק כי אין לה כל יד במלחמת האזרחים העקובה מדם בשום צורה שהיא.

הרכתים — לאש. סערת הרוחות של תושבי הגדה באה לידי ביטוי גם ב־תחומים אחרים. חיכמת אל־מצרי וראוף אל־פרים הגישו את התפטרותם מן הפרלמנט הירדני. מאות תושבי שכם השליכו את דרכוניהם הירדניים למדורת־ענק שהוצתה במרכז העיר. בבתי־ספר נערכו הפגנות תלמידים. מיריחו יצאו מברקי־מחאה למלך, חתומים בידי ראש־העיר ומאות תושבים.

מצד אנשים העלולים מחר למצוא את עצמם שוב תחת שלטונו של חוסיין, אף שהאפשרות נראית קלושה כרגע, היה ב־כך משום אומץ־לב לא מועט.

★ יגאל אלון רצה להוכיח כי הוא „נץ"

★ משה דיין גילה התאפקות ומתינות

כך נמנעה ההתערבות בירדן

דיין

אלון

ביום השישי בשבוע החולף, כאשר נראה היה כי הקרבות בירדן עומדים לפני סיומם בנצחונו המוחלט של המלך חוסיין, הירשו לעצמם שניים משרי־הממשלה להשמיע את דיעותיהם בנושא, אחרי שקודם לכן נאסר על שרי הממשלה במפורש להתהיר הצהרות בעניין ירדן.

בדבריהם של שני השרים, סגן ראש־הממשלה יגאל אלון ושר־הבטחון משה דיין, ניתן היה להבחין בהבדלי תפיסות מהותיים. בעוד שאלון גרס שממשלת ירדן היא האחראית לכל המתרחש ב־גבולה והמלך חוסיין הוא הפארטנר המיועד של ישראל להסכם, הצהיר דיין כי „לא נתאבל על חוסיין אם יוחלף על־ידי מישהו שירצה לעשות עימנו שלום."

הצהרות מעל פני השטח אלה, שלא שיקפו את כל עומק התפיסות, שיקפו למעשה מחלוקת שלא נשארה מוגבלת לתחומן של ההצהרות הפומביות בלבד.

אין זה עוד סוד כי בשלב מסויים של המערכה בירדן, כאשר התבהרו ממדי הפלישה הסורית לצפון ירדן, שקלה ישראל אפשרות של התערבות במלח־מה הפנימית בין המלך ואירגוני החבלה. היו שראו במתרחש בירדן הזדמנות מצויינת לישראל לממש תביעה שהועלתה לא אחת, לכבוש את רמת הגלעד, כדי לשחרר את ישובי עמק הירדן ובית־שאן מן הטרדות והפגזות החבלנים.

מובן, שאם היתה התערבות ישראלית, היא לא היתה נעשית בנימוק זה. נימוקים אחרים, להצדקת התערבות צבאית, לא חסרו — החל מהפרת הסכם הפסקת־האש על־ידי תנועות צבא סוריות ה־מפירות את הסטאטוס קו ועד הצלת שלטונו של המלך.

כמו בהרבה התבלטויות אחרות של ישראל, בהן אין לה מדי־ניות ברורה והיא אינה יודעת בעצם מה היא רוצה, כך גם ה־פעם היתי דיעותיהם של יגאל אלון ומשה דיין ייצוג של תפיסות קוטביות.

בעוד שהתיאוריה של אלון גורסת כי במצבים מסויימים רש־אית ישראל להפעיל את כוחה הצבאי, בין השאר, „לצורך הושטת עזרה לבעלי־ברית פוטנציאליים בארצות שכנות," סבורה התיאוריה של דיין כי אין עניין חיוני לישראל אם בירדן ישלוט דחקא המלך חוסיין.

גם ראיית אופייה של המלחמה שהתנהלה בירדן היה שונה אצל השניים. בעוד אלון נטה לראות כ־פעולות הטבח של צבא ירדן נגד הפלסטינים מעשה שאין ממנו מנוס, ביחוד נוכח האזהרות שהזהיר המלך את הפליטים והמחבלים — הזדעזע משה דיין מעצם הברוטאליות שבמעשי הטבח והפגזת מחנות הפליטים. היה זה דווקא משה דיין שיום ודחף את פעולות העזרה ההומאניטאריות לפלסטינים בירדן, החל מהצעת העזרה הרפואית וכלה בשיירת המזון לרבת־עמון.

★ ★ ★

אחת השאלות העיקריות היתה: כיצד יראו האמריקאים פעולה צבאית ישראלית בירדן. בעוד שחוגים מסויימים, שנפשם היתה בעד התערבות ישראלית גרסו, ואף הביאו לכך אותות ומופתים, כי האמריקאים מעוניינים בהתערבות ישראלית, היתה האמת כי ה־אמריקאים ניסו בכל מחיר למנוע התערבות כזו. לכל היותר הם היו מוכנים להשלים עם הפצצת מטוסים ישראלית על השריון ה־סורי שפלש לירדן, אך לא עם צעדים שיש בהם פעולות כיבוש של ממש.

לחילוקי־דיעות אלה היתה משמעות חשובה במישור הפנימי של ההתמודדות על ירושת השלטון. כמו פעמים רבות בשנה האחרונה, בה מצאו את עצמם דיין ואלון חלוקים בדיעותיהם — היה כך גם הפעם.

אלא שהשבוע, בפעם הראשונה, היה זה דווקא יגאל אלון שנאחז בדמות הנץ ואילו דיין היה יונה. היתה זו ללא ספק המתינות וההתאפקות בתיאוריה של משה דיין לגבי ירדן, שמנעה מישראל הסתב־כות מיותרת, לא רק בחזית הירדנית אלא גם בקווי חפסקת־האש האחרים.

דין וחשבון

הצעה אמריקאית חדשה: שטחים ערביים יוחכרו לישראל!

בחוגי משרד־החוץ האמריקאי הולכת ומתגבשת הצעה חדשה, שנועדה לפתור את הקפאון בשיחות יארינג. האמריקאים, המשוכנעים כי ישראל תחזור תוך זמן קצר לשיחות, חושבים כבר צעד אחד קדימה לגבי פתרון חילוקי הדיעות בין ישראל לערבים בקשר לנסיגה.

אחרי שראש־הממשלה גולדה מאיר, הבהירה בביקורה לאמריקאים כי ישראל אינה מוכנה לדבר כלל עם יארינג על נסיגה טוטאלית וכי יש שטחים, כמו שארם־אל־שייך ורמת הגולן, שישראל לא תהיה מוכנה לסגת מהם, העלו האמריקאים הצעה חדשה, הנראית כמבט ראשון דמיונית כמעט.

האמריקאים מציעים כי לגבי כמה שטחי מחלוקת, כמו שארם־אל־שייך, למשל, יוסכם על הפיתרון הבא: לכאורה תסכים ישראל לסגת ממקומות אלה והריבונות עליהם תוחזר למצרים. דבר זה יסומל על־ידי הכנסת פקידים אזרחיים למקומות אלה. אולם יחד עם זאת תמשיך ישראל להיות נוכחת באותם מקומות, על פי הסכם חכירה מיוחד בינה לבין מצריים.

כך, מתארים לעצמם האמריקאים, תחכיר מצריים לישראל את שארם־אל־שייך למספר מסויים של שנים, 30 שנה, למשל, תמורת תשלום גבוה. הריבונות המצרית לא תיפגע מכך וגם ישראל תוכל להפגין נוכחות ולשמור על האינטרסים שלה במיצרי טיראן.

הלחץ האמריקאי יחל באוקטובר

האופטימיות של ראש־הממשלה, גולדה מאיר, אחרי ביקורה האחרון בארצות־הברית, בו לא נתקלה לפי דבריה בכל סימנים של לחץ אמריקאי לגבי חידוש השתתפותה של ישראל בשיחות יארינג, היא מוקדמת מדי.

לפי כל הסימנים, נמנעו האמריקאים מלחץ על ישראל בעניין זה, אחרי שהיה ברור להם כי במצב הנוכחי בירדן, ממילא אין כל תועלת בחידוש השיחות. האמריקאים העדיפו להמתין עד ששלטונו של חוסיין בירדן יצליח להתייצב ולהשתלט על החבלנים.

פקידי המינהל האמריקאי סבורים כי אחרי שיצליח חוסיין לגבור על החבלנים, תהיה להם עמדת מיקוח טובה יותר עם ישראל, כדי לנסות לשכנעה לסגת מן הגדה המערבית.

מאחר שראש־הממשלה עומדת לחזור לארצות־הברית באוקטובר, מקווים האמריקאים שעד אז יתכהרו העניינים בארצות־ערב, ואז יהיו אמצעי הלחץ שלהם על ישראל יעילים יותר.

התיישבות עירונית ליד ירושלים

קרוב־לוודאי שממשלת־ישראל תחליט בשבועות הקרובים על נקודת התיישבות יהודית בסביבות ירושלים המיזרחית.

עימות בין גולדה לדיין

שוב תתחמם החזית הפנימית במפלגת העבודה.

עכשיו ברור יותר ויותר כי העימות הגדול יהיה בין גולדה מאיר לבין משה דיין. כמצב זה תנסה גולדה לגבש לעצמה תמיכה מירבית בתוך המפלגה.

מתוך הנחה כי מעמדו של המזכיר הנוכחי, ליובה אליאב, אינו חזק די הצורך; ומאחר וגולדה עצמה אינה מחסידותיו המובהקות של אליאב, יש לצפות ליצירת הנהגת־על, שתפעל ישירות בשם גולדה ולמענה.

מועמד רציני לתפקיד זה: יגאל אלון, אף כי לא תהיה התפתחות מהירה שתחייב אותו כשלב זה לוותר על אחד מתפקידיו הממלכתיים לצורך זה.

גיבוי במשימה זו יקבל מידי שר־האוצר, פינחס ספיר.

מנהיגי הגדה יתווכו בירדן

המנהיגים הפלסטיניים של הגדה המערבית יהפכו גורם פעיל יותר בהתפתחויות הפנימיות בירדן.

מתארגנת מישלחת, ברובה מאנשי שכם, העומדת לצאת לעבר־הירדן ולארצות הערביות האחרות, במטרה להיפגש גם עם המלך חוסיין ועם יאסר עראפאת. היא תשתדל להגיע את שני הצדדים להגיע לידי דו־קיום מעשי, תוך שיתוף המנהיגים הפלסטיניים בסמכויות השלטון ובקביעת־המדיניות של ירדן.

באופן מיוחד ינסו להשפיע על עראפאת לשתף פעולה עם חוסיין בקבלת היוזמה האמריקאית—סובייטית בדבר הסכם מדיני עם ישראל. „את הבעיות הפנימיות שלנו נפתור אחרי הנסיגה הישראלית מן הגדה המערבית," תהיה הצעתם המעשית.

זה עשוי לקרות בשנה הבאה

מה אומרים הכוכבים לגבי האירועים הצפויים בשנת תשל"א? שניים מן האסטרולוגים החשובים בישראל, הנס צויגר וליובה קנצ'וק, ניסו לקרוא את העתיד בגלגלי המזלות שלהם.

אמר הנס צויגר:

● **שיחות יארינג.** ב־7 באוקטובר, יתכן בשמיני בו, או בסביבת תאריכים אלה, אני רואה אפשרויות טובות למשא־ומתן, כנראה באמצעות השגריר גונאר יארינג. אני חוזה לפי מצב הכוכבים שבתאריך זה יהיו הערבים, בהשפעת ארצות־הברית מוכנים למשא־ומתן ושהרצון שלהם להילחם יפחת. החל מה־5 בספטמבר ועד לאמצע חודש ינואר 1971 נסוג שבתאי, כוכב היהודים אחורה. מזה אני לומד שבתקופה זו יהיו לנו קשיים. יתכן שבתאריך זה יפרצו גם פעולות צבאיות.

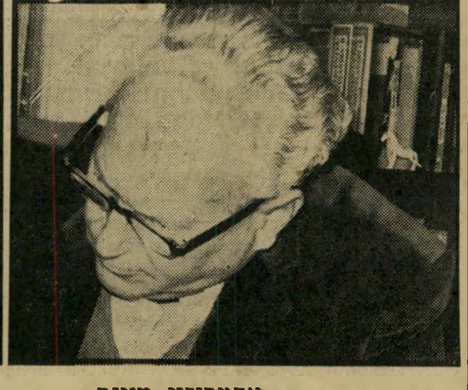
בסביבות ה־19 בינואר מתחיל כוכב הלכת אוראנוס, שהוא כוכב הרוסים, לסגת אחורה. נראה לי שבתקופה זו יתערערו קצת היחסים בין הרוסים לערבים. ב־21 לפברואר 1971, כשמצבם של הכוכבים שבתאי ונוגה נמצא במצב של הרמוניה, תהיה אפשרות לשינוי יסודי. יתכן שנעמוד בפני שלום עם הערבים.

● **כיכלה.** בחודש יוני 1971 יוצא כוכב שבתאי ממזל שור ונכנס למזל תאומים. נראה לי שבתקופה זו יחמיר מצבה הכלכלי של ישראל מאוד. לעומת זאת יש סיכוי שהיחסים עם הרוסים ישתפרו בסביבות תקופה זו, במיוחד החל מה־20 ביוני.

אמרה ליובה קנצ'וק:

● **תחזית כלכלית:** התחזית מצביעה על כך שגורם ההפתעה יהיה דומיננאנטי בשנה הבאה. יהיו קשיים, אבל בגלל גורם ההפתעה, קשה לומר כיצד יתפתחו הענינים. אני מתכוונת ששום דבר לא יהיה לפי מה שהממשלות באיזור מקוות. יהיו לנו הפתעות גם בקשר לאויבים וגם בקשר לידידים. לפי מה שאני רואה, בחשבון סופי יהיו האפתעות לטובתנו.

● **גורלו של חוסיין.** בקשר לחוסיין יש לי דילמה. יש לי שני תאריכי לידה שלו. לפי תאריך אחד המסקנות הן שלמרות כל הקשיים והסכנות האורבות לחייו, יש לו אפשרות להצליח. לפי התאריך השני שישנו בידי יהיו הקשיים שלו בשנה הבאה עוד יותר גדולים וסיכויו להצליח הם קלושים ביותר.

אסטרולוג צויגר

אסטרולוגית קנצ'וק

● **יאסר עראפאת.** נראה לי שהוא איישיות יציבה, אך איני מאמינה שישחק תפקיד חשוב בעתיד.

● **גולדה מאיר.** גולדה כבר הגיעה לפיסגה. עכשיו הגיעו הכוכבים שלה למקום שבו טוב לאדם, לפי האסטרולוגים „לשכוח את ההצלחות ואת הכשלונות." זה הזמן האידיאלי לפרישה. אחרת הפרישה עלולה לבוא כתוצאה מכוח עליון.

● **משה דיין.** הדבר הבולט בהיסקופ של משה דיין הם רעיונות יוצאי־דופן, ולא מעט חזון ואינטואיציה. דיין נמצא במצב בו נמצאה גולדה לפני שעלתה לשלטון. כדי להצליח ולהיות ראש־ממשלה הוא צריך להיות צדיק גמור. האפשרות שאמנם יגיע לראשות־הממשלה קיימת רק עד אמצע השנה הבאה. לפי הכוכבים הוא יגיע אז לשיא שלו.

עדות
הכניסה לשחורים
אסורה

כאשר עלה ברני מייסון לישראל, לפני שנה, מארצות־הברית, עשה זאת במטרה לבוא אל המנוחה ואל הנחלה, לחיות בחברה צודקת ושלווה. לא היה, משום כך, איש מופתע ממנו, כאשר גילה כי גם בחברה צודקת קיימת הפלייה גזעית — בדיוק כמו בארץ אותה עזב.

ברני — 45, גבוה ונאה — קבע את מגוריו בסביון, פתח שם מיזנון וי־מפ.

סביון היא שכונת וילות אקסלוסיבית, מהיקרות בישראל, שדיריה העשירים כמ־עט ללא יוצא־מהכלל אשכנזים. מסביבה מוקפת השכונה בשיכונים ושכונות של יוצאי עדות־המזרח, שרובם מיעוטי יכולת והכנסה. ילדי העשירים והעניים גם יחד החלו מבקרים בי־מפי של ברני, מבלים שעות בצוותא.

נקיון גזעי? הצרות החלו לפני שבו־עיים: ב־20 לספטמבר קיבל ברני מכתב מיגאל קמחי, חבר ועד סביון, כי עליו

עוזה מייסון
למרות הניסוחים המעודנים, הפלייה!

לסגור את הי־מפי בשעה בערב. הנימוק הרשמי: מטעמי נקיון. במכתב לא הוסבר מה הקשר בין נקיון לבין שעת הסגירה של העסק. עד אז, היה הי־מפי פתוח כל לילה עד לשעות הקטנות, ואיש לא התלונן על הנקיון או חוסר הנקיון.

הסיבה האמיתית למכתב, טוען ברני, היתה באמת נקיון — אבל מסוג אחר לגמרי: מסוג שברני לא האמין כי ימצא בישראל. לדעתו, היתה המטרה לנקות את המיזנון שלו מילדי עדות המזרח. לדבריו, נפגש עימו יגאל קמחי, ימים מספר לפני כן, והסביר לו כי הוועד מעוניין שהמזנון ייסגר בלילות שבת, משום שאז באים לשם ילדים מהיוד ועמישב, ותושבי סביון אינם מעוניינים כלל במגע הדוק בינם לבין ילדיהם.

כאשר סירב ברני מייסון, הגיע המכתב האמור.

„אני מוכן ליהרג." ברני מייסון נזעם כולו: „אינני מוכן להיות שותף ל־הפלייה גזעית כאן," אמר לכתב העולם הזה. „אולם בינתיים אני חייב לסגור את המזנון בלילות. אינני יכול להיכנס לצרות עם הוועד."

ואכן, נראה שהוועד נחוש בהחלטתו לשמור על הנקיון בסביון. מלבד חברה אחת, שולה ברורי, שהתנגדה להחלטה, מצדדים בה השאר בתוקף. הגיב יו"ר הוועד, עורך־הדין אברהם מקליס:

„אל נשלה את עצמנו. מכונת־המישחק הנמצאת בי־מפי איננה לרוחם של רבים מההורים בסביון. זהו משחק שנועד רק לילדים חסרי־ביטחון עצמי. לילדים שלנו יש כדורגל וכדור־עף וכדור־סל, ואנו משל־מים למאמנים, ואיננו מעוניינים שישחקו במכוניות־מישחק.

„אבל אין כל כוונה להפרדה בין הילדים שלנו לילדים שלהם. הנה, הם לומדים גם בתיכון בצותא. אני עצמי מלבסי, ומוכן ליהרג ולא להרשות שתהיה הפלייה גז־עית." יחד עם זאת, מצא לנכון להוסיף לכתב העולם הזה:

„לדעתי לא כדאי לכם לעורר את העניין. זה לא לטובת הכלל. תבינו, יש לנו קליטה של יותר מ־50 אחוז עולים חדשים, וזה מצב עם בעיות רבות. אחרי הכל, לכל עיר יש הבעיות משלה."

מפריע למנוחתנו. הגיב קמחי, ה־איש שהוציא את המכתב: „הי־מפי הזה נהפך, בערבי שישי, למוקד של אנשי הסביבה. הדבר מפריע למנוחה שלנו, לכן נתתי הוראה לסגור את המיזנון."

אומר ברני: „היה ברור מדבריו של קמחי כי התכוון לילדי יהוד, שהם בני עדות־המזרח ברובם. כל חיי חייתי בארצות־הברית וראיתי מה זה גיזענות שם. לא תיארתי לי שמוצאו של אדם יהיה חשוב — דווקא בישראל.

בגין
רוצה

רפאל
מקווה

עזר
דוחף

אבל גולדה מתנגדת:
„בחירות בקרוב? — חלילה!"

רבים בישראל היו רוצים שהבחירות לכנסת הבאה יוקדמו. שעל רקע ה־הכרעות הגדולות על שלום ונסיגה תבוא הממשלה אל הבוחר, תציג בפניו את ה־החלטות שהיא מציעה לקבלן — ותבקש את חוות־דעתו.

כלומר: לא בחירות רגילות, על מיכלול הבעיות הרגילות של המדינה, כי אם בחי־רות מיוחדות, על נושא מרכזי אחד. מעין מישאל־עם יוצא־מן־הכלל.

גח"ל, למשל, מייחלת לבחירות כאלה. מנחם בגין משוכנע, כי על רקע זה של נסיגה מהשטחים יעלה בידו לגייס חלק גדול מאוד של הבוחרים. אם יצטרפו אליו עוד מפלגות או אישים, ייתכן — כך הוא סבור — שיעלה בידו בפעם הראשונה ל־זכות ברוב בכנסת ולהרכיב את הממשלה הבאה.

מנהיג אחר של גח"ל, עזר וייצמן, פועל בשיטתיות ליצירת מצב שיחייב בחירות חד־שות בהקדם. במישור הרעיוני — סבור וייצמן כי אסור לקבל את תוכנית הנסיגה ועל כן יש להחליף את הממשלה ואת הרכב הכנסת כולה. במישור האישי, יש הרומזים כי בהיותו עכשיו פוליטיקאי מק־צועי עליו להיות לפחות חבר־כנסת כדי ש־מעמדו לא יהיה משונה כפי שהוא מאז חדל להיות שר. בבחירות חדשות יוצב ב־חזאי במקום בטוח למדי ברשימת חרות לכנסת.

גח"ל מצפה
לרוב בכנסת

גם במפד"ל יש המייחלים לפירוק ה־ממשלה הנוכחית ולעריכת בחירות מוקד־מות. יצחק רפאל, למשל, אינו מסתיר את תיקוותו שהדבר יקרה. אולי מפני שהוא כועס על גולדה מאיר, שהטילה ויטו על צירופו לממשלה. אולי מתוך תקווה, ש־בבחירות חדשות ייטרפו הקלפים המפלגתיים ותיפתח סוף־סוף הדרך בפניו אל שולחן הממשלה.

ולא רק הוא. יש בסיעת המפד"ל ב־כנסת רוב המתנגד לתוכנית רוג'רס, או לכל רעיון של נסיגה תמורת שלום. ח"כים אלה מאיימים בגלוי להצביע נגד הממשלה, כאשר יגיע הרגע המכריע. פירוש הדבר: פירוק הקואליציה, ואולי גם עריכת בחי־רות חדשות.

יש הרומזים, כי גם משה דיין שוקל אפשרות של בחירות מוקדמות. ואז נשאלת השאלה: האם יתייצב לבחירות אלה בתוך מע"י או מחוצה לה? בראש מחנה המת־נגדים להסדר־שלום, או בראש המערך?

אם יפרוש, בוודאי יטול מידי מנחם בגין את דגל ההתנגדות לנסיגה.

אבל אם יישאר בתוך מע"י, והבחירות ייערכו על שאלת השלום והנסיגה, יצטרך המערך להציבו בראש רש"מתו — ואוטו־מסית כמועמד לראשות־הממשלה. כי אז,

לפי חשבון זה, יהיה דרוש מנהיג שיכול להתמודד בהצלחה עם מנחם בגין.

* * *

עד כאן רשימת המעוניינים — או ה־עלולים להיות מעוניינים — בבחירות מוקדמות. מה עם המתנגדים להן?

לא כדאי כמעט לדבר על הגורמים ה־קטנים. כדאי לדבר על המתנגדת העיקרית — גולדה מאיר.

כאשר הועלתה שאלה זו, הגיבה ראש הממשלה: „בחירות מוקדמות? חס וחלילה!" שיקוליה ברורים:

כוחה של מע"י הוא בשלטונה בחיי ה־יום־יום של האזרח: תעסוקה, ג'יובים, מנ־גנון ההסתדרות והממשלה. בחירות מיוח־דות, על נושא השלום, יטלו ממנה את ה־יתרון המאסיבי הזה, באשר האזרח יתבקש להתייחס רק לשאלה המסויימת הזאת של הנסיגה. יהיו אלה בחירות של הסתה, דמאגוגיה וליבוי־יצרים. כלומר: בחירות ש־ההגיון, המישמעת המפלגתית־מנגנונית, לא יתפסו לגביהן, באותה מידה שהם תופסים לגבי בחירות רגילות.

עריכת בחירות מוקדמות גם תחייב את

איפה עומד
משה דיין?

מפלגתה של גולדה לשקול מחדש את שא־לת המנהיגות. על רקע בטחוני, ייתכן ש־למשה דיין יהיה יתרון.

את התנגדותה להקדמת הבחירות הבהירה בפני חוג מקורביה, ובראשם יגאל אלון ופינחס ספיר. היא הבהירה להם עוד מש־הו: שאין בדעתה לקיים את ועידת המפלגה בנובמבר, כמתוכנן.

אמנם עושה מזכיר מע"י לובה אליאב את כל ההכנות, ומתאמץ בחריצות כדי שהוועידה תתקיים במועד שנקבע. הוא עסוק בחלוקת כרטיסי־חבר, במיפקדים ו־בבעיות אירגון. אבל אפשר לומר בבטחון כמעט מוחלט, שהוועידה תידחה.

כי בוועידה זו לא יהיה מנוס מעריכת דיון מדיני נוקב סביב העמדות של אנשי־הצמרת, כדי לקבוע את הקו שינחה את ה־ממשלה. גולדה אינה מעוניינת בוויכוח זה ובעימות בין תפיסותיהם של המחנות ה־שונים. בדיוק כשם שאינה מעוניינת שנושא זה ישמש חומר למערכת בחירות.

על כן יש להניח, כי ועידת המפלגה תידחה — אולי יותר מפעם אחת — עד למועד סמוך לבחירות לכנסת השמינית, ש־יתקיימו פחות או יותר במועדן.

ובינתיים תנהל הממשלה את ענייני ה־מדינה, תחליט לבדה על תוכנית רוג'רס או על כל תוכנית אחרת וכאשר תגיע לכלל החלטה — תבצעה.

איך מתחמקים
מדיון מדיני?

בדיוק כשם שדויד בן־גוריון הורה לצה"ל לסגת מסיני ב־1957, מבלי שיעלה על דעת איש שיש צורך בבחירות מיוחדות.

ה„מאפיה" הצרפתית פושטת לישראל?

המשטרה מנעה „חיסול חשבונות" נוסח שיקאגו בין בעלי־המסעדות בתל־אביב

עד היום, זכו אזרחי ישראל לפרשיות כאלו רק בסרטיו של אדי קונסטנטין: מלחמות כנופיות, חיסול חשבונות מסחריים בנשק, סמים ודולרים מזוייפים. כל זה, על רקע של „אנשים יפים", מסעדות־פאר, וכדומה.

השבוע הם זכו לסיפור דומה בתל־אביב, לאחר שמשטרת המחוז ביצעה פעולה שנועדה למנוע חיסול חשבונות מסחריים באמצעות כדורי תת־מקלע.

ז׳אק בוטבול (שמאל) הגיע לארץ לפני שנה עם רכוש רב, פתח עם אחיו את מסעדת וזוביו, נפרד מ־שותפיו, פתח מסעדה מפוארת שנייה, מרקש. כשנעצר עם שני אחיו כחשוד בהחזקת נשק ומסבע זר, סען פרקליטו, אמנון חלד (יושב): „להד״ם. הדברים הושתלו על־ידי אויבים."

החשוד ופרקליטו

תגה-ראשונה - תת-מקלעים

הקורבן המיועד

„החיים הם דבר זול מאוד כאן בארץ," הגיב אדגר זמור כששמע כי קיים חשד שרצו לאיים על חייו בגלל 20 אלף דולר. ואכן, סכום זה נראה פעוט בהשוואה לעסקי המיליונים של כל המעורבים בפרשה

מחסן הדולארים

חזית מסעדת מרקש המפוארת. כאן, באינטרסול של חדר השירותים, גילתה המשטרה 6000 דולר מזויפים. לטענת בעלי המסעדה, חדר־השירותים משותף גם לעסקים אחרים, וההשתלה היתה קלה.

היכרות הראשונה, בין משפחות בוטבול וזמור נערכה בגרמניה, בעת עסקי השעשועים.

שתי המשפחות הן אמנם יוצאת צרפת, אולם עסקיהן המסועפים משתרעים על פני ארצות רבות באירופה. משפחת זמור ידועה בענף הטכסטיל, משפחת אבוטבול — בענף המסעדות.

ההיכרות הראשונה בגרמניה הובילה להרחבת מטבע ועבירות בקשר למס־הכנסה.

הפתחות בקאן, לאחד האחים בוטבול, ז׳אק, היתה בקאן מסעדה מפוארת, בה התארחו שזקנים ידועים כדליה לביא, חיים טופול ואחרים. מהם שמע ז׳אק על ישראל ועל הטיכויים להקים בה מסעדה דומה. שמע, ולקח את הדברים לליבו. וגם סיפר לאחיו.

לפני שנה הגיעו אכן האחים לישראל. לכעונת המשטרה, הם הגיעו לאחר שהאחים ז׳אק ואלי נחשדו על־ידי משטרת צרפת ב־אולם עוד טרם עלו האחים בוטבול ל־ישראל, נערכה במסעדתם בקאן פגישה בינם לבין האחים אדגר ו־ויליאם זמור, ש־נמצאו בקאן בחופשה ונכנסו לבקר את ידידיהם. כאשר שמעו האחים זמור כי ה־אחים בוטבול חושבים על הקמת מסעדה בישראל הביעו רצונם להיכנס כשותפים.

האחים משני הצדדים תקעו כף, קבעו להיפגש בארץ הקודש.

★ ★ ★

מה שקרה בארץ, נתפלגו הגירסות. לדברי האחים בוטבול הם הגיעו ארצה, החלו בהקמת המסעדה המפוארת וזוביו, בכיכר מלכי־ישראל בתל־אביב, ומאוחר יו־תר הצטרפו אליהם האחים אדגר וויליאם. לימים, חלף חתול שחור ביניהם — מדוע, אין פרטים — ואלי בוטבול הציע לאדגר להתפלג, להחזיר לו את השקעתו במחצית העסק, דהיינו 75 אלף דולר. אדגר התנגד, ואז הציע בוטבול שהוא עצמו ייצא מהעסק — תמורת קבלת סכום זה. אדגר הסכים — בתנאי ש־20 אלף דולר, מתוך ה־75 אלף, ישלם שנה לאחר חיסול ה־שותפות. הוא התחייב להשליש את ה־20 אלף לביטחון בידי פרקליט האחים בוטבול.

★ ★ ★

עם חתימת חוזה הפירוק, עברו ה־אחים בוטבול והקימו מסעדת־פאר חד־שה בשם מרקש. אך ביניהם נמשך המתח בינם לבין האחים זמור בגלל 20 אלף ה־דולר שנשארו תלויים באוויר.

לדברי אדגר זמור, בעיית 20 אלף הדולר אינה בעייה כלל. לדבריו, לא סיים את כל התשלומים עבור המסעדה, והוא חייב עדיין בשלב זה נכנסה לתמונה משטרת ישראל. על סמך מידע שהגיע לידיה, ערכה ה־משטרה חיפוש בדירתו, ברחוב אנטוקולסקי בתל־אביב, של ז׳אק בוטבול. אולם במקום הדולרים המזויפים והסמים שקיוותה ל־מצוא, מצאה תת־מיקלע עוזי. בווילה של אלי בוטבול, בהרצליה, מצאה אקדח, דול־רים, ופרנקים צרפתיים. במסעדת האחים, מרקש, מצאה 6,000 דולרים מזויפים.

★ ★ ★

ז׳אק ואלי, משה שלישי, משה אבוט־בול, נעצרו. החשד: קשר עם כנופיית מבריחי מטבע־חוץ וההחזקת נשק ללא רי־שיון. על חשד זה יגסו לערער פרקליטי־הם של הנאשמים, עורכי־הדין אמנון חלד ומשה אלוני, בטענות מספר, שהעיקרית בהן: הנשק והדולרים הושתלו בבתי ה־חשודים על־ידי יריבים.

אלא שמאחורי החשד הרשמי, קיים חשד נוסף: לפי מידע שהגיע למשטרה, נרכש הנשק על־ידי האחים בוטבול לשם הסדרת חשבונות מסחריים. הרצח. לפי מידע זה, נועד להיות מבוצע על־ידי אנשי המאפיה, שהוזמנו לשם כך מצרפת. אם הכוונה ל־פרשת 20 אלף הדולר של האחים זמור, לא פירטה המשטרה.

הנהלת חשבונות

זה קרה השבוע

קשה להאמין אבל זו עובדה: השבוע, לפני 5730 שנה בדיוק, ברא אלוהים את השמים והארץ. אתם לא מאמינים? תפתחו את הלוח העברי ותוכחו. לא מתקבל על הדעת? צלצלו לרבנות הראשית.

שנהטובהשנהטובהשנהטובה!

כדי להקל את העבודה על הדוורים, ש־ידיהם עמוסות עבודה בימים אלה, אני מר־שה לעצמי לנצל במה זו לשיגור ברכת שנה טובה מסורתית (שאותה כבר כתבתי והשמעתי לא אחת) לכל החלכאים, הנדכ־אים, והמסכנים, לכל חסרי המזל ולכל מי שלא לא הולך לו בחיים.

שנה טובה לזמרים שקולם נצרד לפני הקונצרטים, לכנרים הקורעים מיתר באמצע הקאדנצה, לממציאים שאת המצאתם כבר המציאו, לדון־ז'ואנים שהריץ־ראץ' שלהם לא נפתח דווקא כשצריך, לארכיטקטים ש־בתיהם שוקעים סנטימטר כל שנה, לזגגים שורבי זכוכית, לרופאים עם גריפה, ל־שחקני תיאטרון השוכחים את הטקסט באמצע ההצגה.

ברכות בערימות לסופרים ששכחו את שמות גיבוריהם, לקודחי־נפט המוצאים מים, לילדי הגן השונאים חלב עם קרום, לשוטרים המפחדים לחזור לבד הביתה, ל־דיגים שרשתם ריקה, לנואמים לפני אול־מות חצי ריקים, לבדרנים שאיש אינו מוחא להם כפיים, למקימי ממטרות הנרטבים בגשם, לצלמים המצלמים סנסאציות בלי פילמים, למספרי בדיחות ששכחו את שורת המחץ, לאנשים ש„כמעט" זכו ב־100.000 ל"י בהגרלת הפיס.

מלוא חופניים איחולים ועידודים לאנשים עם שתי ידים שמאליות, לבחורים עם קש־קשים בשערות, לזקנים הנרדמים בקונצר־טים, לבעלי מכוניות שאינם מצליחים לע־בור את הטסט, לגננים אלרגיים לפרחים, למנהלי חשבונות העושים טעות בחיבור, לממהרים לפגישה שקרעו את שרוך נע־ליהם, לבעלי נזלת ששכחו את הממחטה בבית, לאמהות שקבלו מכתב מבניהן ואינן מצליחות למצוא את המשקפים, לימאים הסובלים ממחלת־ים, למכבי־האש שביתם נשרף בשעת האימונים, לכהן שאינו יכול לשאת גרושה עשירה ויפה.

שנת פריחה ושנת ששון לגרושות המת־חרטות, לרווקות שכבר אינן חייבות גיוס, לשמנות הרוצות לרקוד באלט, לכלות ה־בוכות מתחת לחופה, לגערות הנזכרות בבוקר ששכחו לקחת בערב את הגלולה, לילדים שהתישבו על צבר, לזוגות צעי־רים הגרים עם הוריהם, לכתבניות שרק ב־סוף העמוד נוכחו ששמו את ניר ההעתקה להיפך, למסובנים שהמים נפסקו להם ב־אמצע המקלחת, לאורחים שמלאו את הא־סלה ואינם מצליחים להוריד את המים, לבעלים החוזרים מישיבה מאוחרת עם סי־מנים על הצואר.

שנה טובה לכולם. שנת ברכה וצחוק עד דמעות לכל האנשים הרציניים והמגופפים. שנת גאולה ושנת שגשוג לכל העם שחוץ מ„עלית" הוא לא יודע מה להחליט. ועוד ברכה קטנה: לכל ארגוני החבלה אני מאחל מקרב לב שנה. מקסימום.

יש גבול לצניעות

לפני שבוע סרבתי לחתום על עצומה נגד טבח הפלסטינים שפורסמה בעתונות ונדמה לי שאני חייב הסבר לעצמי ולכל מי שמכיר כמוני בזכות קיומו של העם הפלסטיני.

אני מסכים עם הפיסקה בעצומה הקובעת ש„תולדות הסכסוך הישראלי־ערבי מזה ע־שרות בשנים מלמדות כי נישולם וחיקתם של הפלסטינים ממולדתם, הסרוב להכיר בזכויותיהם ו„יצירת עובדות" על חשבו־נם — אין בהם כדי לקרב את השלום. יתירה מזו: זהו מקורו של הסכסוך, וזהי שורשה של הבעייה." אני מוכן למחות נגד הרג „נשים וטף, שכיר־יום ופליטים" אולם לא אחתום על עצומה התובעת להפ־סיק את הסבח גם בארגוני החבלה.

צר לי מאד ואני מוחא בכל תוקף נגד רצח אנשים חפים מפשע. בין אם אלה תושבי מחנות הפליטים, אזרחים שלווים ב־רבת עמון או תושבי קריית־שמונה. אולם איני מתאבל על אף חבלן ועל אף חי־מצאנו של תוסיין שנפלו במלחמת האז־רחים הזו.

איני חס על „לוחמי חופש" שאינם חסים על נשים וטף ולא אזיל דמעה על חיילים ירדנים שתמכו עד כה, ומבטיחים לתמוך גם להבא, בארגוני שחרור המפגיזים אוכ־לוסייה אזרחית, המטמינים פצצות תופת והחוטפים מוסוסים. גם דמם של הפליטים הפלסטינים ואזרחי רבת עמון הוא בראשם של ארגוני החבלה המתמקמים במחנות הפליטים וצולפים מתוך דירות מגורים. חיילי הלגיון הנלחמים בחבלנים אלה עו־שים את המלאכה ש„נגזר עלינו" לעשותה ואין לי שום סיבה להצטער על כך.

כל עוד טוענים ארגוני־החבלה ש ר ק להם הזכות על ארץ־ישראל ולא ג ם להם, כל עוד לא קם ארגון אחד המוכן להכיר בזכות קיומנו הלאומי כאן, אין לי ברירה אלא לראות בהם אוייב המבקש את נפשי. ובאוייב כזה חובתי להלחם בכל הדרכים.

כשאני אומר שאני תומך בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני כוונתי לבחי־רות דמוקראטיות, בהן רשאי כל פלסטיני לקבוע את עתידו מבלי שיושב ראש ועדת־הקפיץ יאיים עליו בקאלצ'ניקוב. ועד אז, עד שחוסיין מצד אחד וד"ר חבש מצד שני יהיו מוכנים להכיר בזכות קיומי — ישחטו זה את זה כאוות נפשם. אני לא אצעק „הצילו!" יש גבול לצביעות.

פנינים ממלכת הבבל"ת

במאמריו הראשיים מגיש מדי פעם בפעם עתון „הארץ" חומר מחשבה לקורא ה־אינטליגנטי והנאור. הרי דוגמה קטנה מתוך תגובת העתון על המעורבות הסורית בירדן (21.9.70): „האלמנט החדש שנוסף למשבר הירדני — מעורבותה הצבאית של סוריה — מסבך במידה מסויימת את פני הדב־רים, על אף העובדה כי החטיבה הסורית המשוריינת נבלמה והשאירה טנקים חרו־כים וחיילים שבויים. הפלישה הסורית ל־ירדן אמש, מסבכת את המצב במלכת ירדן ויוצרת מצב חדש."

ראיתם מה זה עתון זקיר? הוא אפילו לא מוצא לנחוץ להסביר מהו המצב החדש שנוצר. עצם הקביעה שנוצר מצב חדש נחשבת כנראה בעיני עורך העתון כדברי פרשנות מאלפים. ואני חושב למשל שגם תגובת „הארץ" על המעורבות הסורית מסבכת את פני הדברים ויוצרת מצב חדש. הנה לכם! עכשיו אתם יודעים מה דעתי על דעתו של העתון.

מעריב הגיע לשיאו

שבוע לפני ראש־השנה הזדרז „מעריב" לצייד את המאזן במאמר הציני של השנה. המדובר במאמר מערכת בשם „גם לא למען השם הטוב" התוקף את שר־הבריאות על קריאתו לאשפז בארץ אזרחים שנפצעו בירדן, ואגב כך מוסיף, כנהוג, כמה עקיצות שגרתיות בעניין החולירע.

בשל מצב החרום, „החולירע המשתוללת" והסכנות הצבאיות החמורות — קובע המאמר באפילוג קומי, מוטב היה אילו לא הציע שר־הבריאות את הצעתו הספונטאנית.

לא טעיתם, בעל הדבר מזכיר במחי אחד את קומץ המשלשלים הירושלמי, ואת אלפי הפצועים הנשים והילדים המוטלים ברבת־עמון וצפויים למוות בהעדר טיפול רפואי.

המאמר שלפנינו הוא משב־רוח רענן לכל מי שעייף מציניות מדומה. הפעם לפנינו אנטי הומניזם זך ושרשי. לא איזה סופראן נלהב של אימפוטנט הקורא לעמידה איתנה.

הציניות כאן משכנעת בכנותה. כל קורא יבין שלא חקיין כתב את השורות, אלא מי שבאמת אטום להבדל הזעיר בין אלפי חיי אנוש, לבין מחדל אפור של משרד ממשלתי.

בעל המאמר חדור דאגת אמת שמא אכן תתקבל הצעתו של מר שם־טוב ע"י הערבים. הוא יודע היטב מהו תפקידו של הומניזם. יש ל ד ב ר עליו, למען התדמית, אך רק אחרי שדאגת שלא תגרר חלילה ל מ ע ש ה הומאני. משום שהוא מזכה אותנו בהערה הומאנית על „הישראלים הרבים שהזדעזעו באמת מן הטראגדיה האנושית". זה לא יזיק.

כותב הדברים ניחב בוודאי שלאשפוז הפצועים בישראל יש גם צד פוליטי נוסף לצד האנושי. מסתתר כאן איום ממשי על האיבה המסורתית והאהובה ביננו לבין הערבים. זה מדאיג מאד. אולם, אודה על האמת, א נ י לא הייתי מעז לצאת בגלוי נגד עזרה לגוססים. מה אפשר לעשות, הייתי, מן הסתם, חושש מקוראים בעלי דעות קדומות.

מסתבר שאנשי „מעריב" מיטיבים ממני להכיר את קורא העתונים, והם מגישים לו, איפוא, טיעון קצר והגיוני: בשל מצב החרום והסכנות הצבאיות אין אנו פנויים לאשפז את פצועי ירדן. במלים אחרות — אילולא היינו עסוקים במלחמה, אולי היה לנו פנאי לעשות משהו לחיסול המלחמה.

ד"ר נ. קטרוס

גם אמנים רוצים להתפרנס

לפני שבוע במדור „ראיתי שמעתי" פור־סם בעתון „הארץ" צלום של יהורם גאון תחת הכותרת „אמנים מזניחים את בית־קיי." מהרשימה התברר שיהורם גאון דרש 1.800 ל"י עבור הופעה אחת לפני פצועי צה"ל. עורך המדור לא טרח לצלצל למר גאון ולשמוע את תגובתו על האשמה ח־מורה זו.

למחרת, לאחר שארגון נכי צה"ל הביע את מחאתו על ההשמצה הגסה, לאחר ש־מנהל בית־קיי החדיע כי מבית־ההבראה לא דיבר איש עם יהורם גאון אישית, הביע „הארץ" את צערו על „ההכשלה" מתחת לאותו מדור מבלי לפרסם את צלומו של גאון. איזה ערך יש להתנצלות כזו? הנזק כבר נגרם. הרי לא כל אחד קורא יום יום את „הארץ" ומעריציו המושבעים של יהורם גאון קוראים רק את הו־שימות שבהן מופיע צלומו או שבכותרתן מצויין שמו.

היועץ־המשפטי שלי טוען שיש למר גאון עילה טובה לתביעה משפטית על הו־צאת שם רע, הפצת דיבה, וגרימת נזק למוניטין שלו. הוא יכול לתבוע 10.000 ל"י, והתנצלות בעמוד הראשון. מה דעתך יהורם? בתביעה הזאת אני הולך איתך חציי־חצי.

* * *

לא פתחתי בסיפור העגום הזה אלא כדי לנגוע באופן כללי יותר ביחסו של הקהל ומוסדות צבוריים לעבודתם של אמנים. משום מה מסרב הקהל הרחב להתיחס אל עיסוקו של האמן כאל עבודה החייבת גם לפרנס את בעליה.

כל מי שיש לו שכן או קרוב משפחה המכיר אישית שחקן תיאטרון, זמר, מו־סיקאי, בדרן, מנחה, קומס, רקדן, מהפנט, מצפה לקבל כרטיס־חינם להופעותיהם. איש אינו מעלה על דעתו שפרנסתו של אותו אמן תלויה במספר הכרטיסים הנמכרים להופעתו. מוסדות צבור, כמו ארגון־אמהות־עובדות, תל־השומר, אילנשל פוליו, מיכה, מגן־דוד־אדום, ארגון־הנכים, מלוזה־בטחון, קרן־הפאנטומים, האגודה־למלחמה־בסרטן ו־שאר מוסדות חשובים ומכובדים מסוג זה מצפים משום מה שהאמנים יופיעו חינם בנשפי ההתרמות הנערכים על ידם פעמיים בשנה.

הרופאים והאחיות מקבלים שכר. הצבעים, השרברבים, הנגרים, הגננים ושאר בעלי המקצועות המועסקים על ידי מוסדות אלה אינם עובדים חינם, אבל האמנים נדרשים להופיע בנשפי הצדקה הנערכים ב„היכל התרבות" או בבתי־המלון, מבלי לקבל שכר עבור עבודתם. המוסדות האלה מוכנים לשלם עבור הכל; שכר אולם, סדרנים, מלצרים, פועלי־במה, תפאורה, פועלי־ניקיון, תאורה, רמקולים — הכל חוץ משכר אמנים.

ואותו הדבר אמור גם ביחס לציירים ה־נתבעים לתרום מיצירותיהם לכל מיני מכי־רות פומביות והגרלות הנערכות על ידי שפע מוסדות הצבור בהם נתברכה הארץ. לעתים רחוקות מאד מועיל המוסד לפר־סם מודעה בעתון ולציין בה את שמות הציירים שתרמו מעבודותיהם. בדרך כלל רואים המוסדות האלה את עצם הזמנת ה־צייר לנשף ההגרלה כאות הערכה מספקת לתרומתו.

נחזור לרגע לתקרית יהורם גאון: במקרה נמנה יהורם על האמנים שאינם יכולים לסרב לשום מוסד צדקה ולא כל שכן ל־צה"ל, לפצועים ונכים. נוסף להופעות במסגרת המילואים מופיעים אמנים כיהורם גאון, אריק איינשטיין, אורי זוהר, אריק לביא, רבקה מיכאלי, שייקה אופיר, גדי יגיל ועשרות אמנים אחרים, פעמים אין ספור במוצבים, בתי־חולים, בתי־החלמה ו־בסיסי צה"ל, והכל חינם ובהתנדבות.

זכותם וכבודם להופ־ע חינם כמובן, אך זכותם גם לתבוע תשלום עבור עבודתם. אינני מבין למה המייצר כובעי פלדה עבור חיילי צה"ל רשאי להרויח על מוצריו, למה פועלים אזרחיים העובדים בביצורי התעלה רשאים להרויח אלפי לירות לחודש, למה כל תעשיין העובד עבור מערכת הבט־חון רשאי להתעשר ורק האמנים חייבים לעשות את עבודתם חינם?

גם אם יהורם גאון היה תובע 1.800 ל"י עבור הופעה בפני פצועים לא הייתי רואה בזה בגידה במולדת. (בשעור מס־ההכנסה שהוא משלם היה נשאר לו מהסכום הזה — כ־325 ל"י ומאחר והוא איננו מופיע ערב ערב, נדמה לי שזה שכר סביר ביותר לגבי אחד האמנים הפופולאריים ביותר בארץ). לדעתי רשאי יהורם לסרב להופיע חינם אפילו בפני פצועים מבלי שהעתר־נות תאיים עליו בלינץ' ציבורי. אחרי הכל לא קראתי מעולם ב„הארץ" מי מעשירי המדינה לא תרם לבית־קיי. הרי לא יעלה בדעתו של עורך „ראיתי שמעתי" לפרסם את צילומיהם של אילין, פרומצ'נקו, יעקב שמשון שפירא, טוקאטלי, איוניר, דן בן־אמוץ, חסידוב, שובינסקי, ושאר־עשירים ולנזוף בהם על שלא תרמו (אם הם לא תרמו) 1.800 ל"י לבית־קיי. באיזו זכות מלבין העתון ברבים את פניו של אמן? אגב, האם מר שוקן שולח יום יום חינם את עתונו לכל פצועי צה"ל?

דן בן אמוץ
מנהל חשבונות

מהפיכה בתורכיה

ההרפתקנים הנוכלים

(מוגרבי, תל־אביב; ארצות־הברית) — הסיסמה „טוביט ה־שניים" עשתה לה כנראה מהלכים בעולם הקולנוע בזמן האחרון, והוא מנסה להצמיד זוגות של כוכבים, בדרך כלל בעלי קסם שונה זה מזה, כדי למשוך אל האולמות שני סוגי קהל בעת ובעונה אחת. זאת היתה כנראה גם ה־מחשבה מאחורי היוזמה לסרט זה, המביא בכפיפה אחת את הבריון החביב צ'ארלס ברונסון, ואת נער השעשועים שהפך לקומיקאי חלקלק, טוני קרטיס.

יתכן ובתנאים טובים יותר, עם תסריט טוב יותר, וב־עיקר עם במאי היודע מה רצונו, היה הזיווג עולה יפה.

זהו סיפורה של קבוצת הרפתקנים אמריקאיים ההופ־כים לשכירי חרב בתורכיה, זמן קצר לאחר מלחמת העולם הראשונה, כאשר ארץ זו נקרעת על־ידי מהפיכות, שבסופן סולק הסולטן ובמקומו קמה הרפובליקה. הסרט מלא לכל אורכו במעשי אלימות של שני הצדדים הלוחמים, בקרבות עקובי דם, ובהרבה רמזים לכך שהבמאי היה רוצה גם להביע משהו על מחות המהפיכות, על שפיכות דמים מיותרת, על זכותו של עם להגדרה עצמית וכו'... אבל אינו זוכה אף פעם לומר את אשר עם ליבו.

לאחר ניפוי הארכיאולוגיה והטכניקה הצילומית המפו־תחת, נשאר הסרט מבולבל, וקרטיס וברונסון, המשחקים

ברונסון ומרסייה ב„הנוכלים"

כרגיל את עצמם, אינם יכולים לעשות הרבה כדי לשפר את המצב.

שיר־תהילה לרוצחים

בורסלינו (אלנבי, תל־אביב; צרפת) — צריך להיות אנדרטה אוהבת לשנות העשרים הסוערות של המאה וכל מה שהיה פסול בהן. זהו סרט המתאר כיצד שני בריונים צעירים ושאפתנים מאוד, הופכים ב־„כוחות עצמם" מדגי רקק של העולם התחתון לשליטים כל־יכולים ומטילי אימה. העלילה מתרחשת במארסיי, שיקאגו של צרפת, ועל אף הסוף המוסרי, המאולץ ב־מיקצת, היא מהווה שיר הלל, מלא הערצה, לזוג רוצ־חים־בדם־קר, שמעלתם העיקרית היא עצם היותם הרבה יותר סימפטיים ממתחריהם השונים.

הסיבה לכך פשוטה: „בורסלינו" אינו סרט שרוצה במיוחד לספר, להטיף או להציג בעייה באור מקורי. זהו בראש וראשונה כלי שרת בידי מפיק ממולח (אלן דלון), שבחר בשני כוכבים פופולריים (דלון ובלמונדו) ועשה את הכל על מנת לשרת את קסמם האישי, לטובת ה־הנאה של ה...קופה. המשימה אמנם הצליחה, מאחר והסרט שובר שיאי קופה בפאריס ויעשה זאת כנראה גם בארץ, ומעריצות שני הכוכבים באות על סיפוקן: דלון יפה להפליא, אם כי קפוא להחריד, ואילו בלמונדו קליל, חייכני, ומלא קסם, בשיא הכושר האישי.

וזה בעצם העיקר. כי פרט להתמודדות בין שני הכוכבים, ואולי השיחזור העשיר של אופנת שנות העשרים, יש מעט דברים ב„בורסלינו" העשויים להיכנס להיסטוריה. כל זמן

דלון ובלמונדו ב„בורסלינו"

שהפעילות בשיאה על הבד, הוא משעשע, בעיקר בחלק הראשון כאשר פעילות זו לובשת אפילו דמות הומוריסטית במיקצת ונדמה כאילו מדובר בפארודיה. אולם בשלבים מאוחרים יותר, כאשר גולש הסרט להירהורים רגשניים, הוא משכנע ומשעשע פחות.

שוד במתכונת הקבועה

המשטרה באה לפגישה

(ארמון־דויד, תל־אביב; איטליה) — הוא מוצר אופייני למעבדות הכימיות של אולפני הקולנוע האיטלקיים, המכינים את סרטיהם כשם שמכינים תערובת לתרנגולות: כך וכך מנות של אלימות, כך וכך מנות של מין, תעלומה אחת או שתיים לפי הטעם, והרבה כוכבים שיצאו מן האופנה ו/או שטרם הגיע תורם להיות באופנה. התוצאה מרגשת בערך כמו כל מוצר כימי — אבל לנוען הדיוק יש בה מספיק נתונים כדי להשביע סוג מסויים של קהל.

ביתר פירוט — זהו סיפור של שוד יהלומים נועז, ש־בעקבותיו נשדד השלל עצמו מן הגנבים. המשטרה, שתי כנופיות ועיתונאי אחד בעזרת הצלם שלו, כולם מחפשים בקדחתנות את האוסף יקר המציאות על פני לונדון ה־סואנת. כדי שלא ישעמם, נתקלים מזמן לזמן בחתיכות מעורטלות, מחליפים מהלומות פוטוגניות ורוצחים פושע אחד או שניים. הסוף הוא, כמובן, מוסרי וכמעט מפתיע.

עמוק יותר, לא כדאי להיכנס. איכות הצילומים מפוק־פקת, מרבית הרעיונות אינם מקוריים (קרב אקדוחים במיפעל עזוב, חטיפה בקרון שינה) ואילו צוות השחקנים שלוקט מכל אומות העולם, ראה כבר ימים טובים יותר, בין אם מדובר בג'ס („בארבוז") האן או סידני צ'פלין, ההולך ומתרחק בכל סרט נוסף מדיוקן אביו. דרך אגב, אותה תמונה על לוחות המודעות ובעיתונים, המפרסמת את הסרט, ואשר מתחתיה רשום שמו של צ'פלין הבן,

סידני צ'פלין ב„המשטרה באה לפגישה"

אינה תמונתו כלל, אלא דיוקנו של שחקן איטלקי בשם אדולפו צלי, שהופיע בין היתר ב„כדור הרעם".

לסיכום, „המשטרה באה לפגישה" הוא סרט שכמוהו עושים בתוצרת המוני, אבל עולה במיקצת על שאר המוצרים הדומים, משום שהפעילות בו דחוסה כל כך, עד שאין הרבה זמן להתעכב על הליקויים הרבים האח־רים שבו.

קולנוע

תדריך

תל־אביב

★★★★ **האורוים** (סטודיו; איטליה) — עליית הנאצים בגרמניה כפי שהיא מש־תקפת בקורות משפחת תעשיינים. בימוי דרמטי מדהים של לוקינו ויסקונטי.

★★★★ **ההודאה** (פאר; צרפת) — משפטי הראווה של סלאנסקי וחבריו ב־צ'כיה, כפי שהם מסופרים על־ידי אחד הנאשמים. סרט מדכא במציאות שהוא חו־שף, ותעודת אישום משכנעת נגד המפל־גה הקומוניסטית, רודנותה וחוסר אנושיו־תה. במאי: קוסטה גבראס.

★★★ **טד וקארוז וכוב ואלים** (גת; ארצות־הברית) — אמריקה צוחקת על שגעונות בניה, שהשפע העבירם על דעתם ושלח אותם לחפש כל מיני רעיונות מיס־טיים כדי למלא את שעות הפנאי שלהם. משעשע.

★★★ **המתבגרים** (אופיר; ארצות־הברית) — נסיון להסביר מה דוחף את הנוער האמריקאי לשרוף את אוניברסיטאו־תיו. ההסבר לא תמיד משכנע, אבל ברור לכל כי „משהו רקוב בממלכת דנמרק".

★★ **ויווה מאקס** (אוריון; ארצות־הברית) — קומדיה על גנרל מקסיקאני ה־רוצה בימינו אלה, לכבוש חזרה את אלאמו. כמה שחקנים מצויינים (יוסטינוב, קינן מין) וכמה בדיחות מוצלחות.

★★ **קרומוול** (דקל; אנגליה) — סרט היסטורי על המלחמה בין הפרלמנט וה־מלוכה, צבעוני, לעיתים דרמטי, אבל מעמת את ההיסטוריה מבלי לתת לה פירוש חדש או מעניין.

★★★ **המפעדה של אלים** (פריז; ארצות־הברית) — עולמם של „ילדי הפר־חים" המנסים לחיות בקומונות כפי שהוא נראה בעיני הבמאי ארתור (בוני וקלייד) פן, המבוגר מהם בהרבה, ורואה פגמים גם ב־מקום שלהם יש עוד אשליות.

סרטים

פליני

לטלוויזיה

במשך שנים רבות פחד פדריקו פליני, המפורסם בבמאי איטליה, מפני המסך הקטן והמגבלות שלו, סרב לכל ההצעות שהופנו אליו מכיוון זה. עד אשר באה הצעה אחת שבפניה לא יכול היה לעמוד. הטלוויזיה הצרפתית בשיתוף עם הטל־וויזיה האיטלקית, הציעו לו לעשות סרט על נושא, שהיה מאז ומתמיד קרוב לליבו — הקרקס. פליני נכנע.

מי שזוכר את סרטיו של פליני, בין אם זה לה סטראדה או שמונה וחצי, ג'ולייטה של המלאכים או סאטיריקון, ודאי חש בקרקס כנושא החוזר וצף בהם כחוט השני. פליני מודה שזו היתה חולשתו מאז נעוריו, ועד היום לא השתחרר ממנה. לכן, הצעת הטלוויזיה הלהיבה אותו והתו־צאה היתה סרט בשם הליצנים אשר הוצג בפסטיבל האחרון בונציה.

הסרט, שצולם כולו בפריז, מציג את כל אותם הליצנים החתיכים והמפורסמים של קרקסי העבר, החיים עתה בבתים קטנים או במושבי־זקנים בפרברי העיר, ומחדש את תעלוליהם הישנים בהיכלי הקרקס השונים, כשליצנים צעירים יותר, מצרפת ומאיטליה, חוזרים על תעלוליהם המפורסמים של הדור הקודם.

קל לנחש כי פליני אינו מסתפק בהצגה בלבד. הוא עוקב גם אחרי המסתתר מא־חורי האיפור, ומשחזר כמה סיפורים מ־פורסמים מחיי הליצנים. למשל, האגדה על אותו ליצן חולה שברח יום אחד מבית־החולים כדי שיוכל לחזות בהופעותיהם של כמה מחבריו, ולמחרת נמצא, באחת מפינות האוהל, כשהוא „מת מצחוק" הל־כה למעשה.

אם כי סרטו של פליני נועד למסכים הקטנים, נודע כבר בפסטיבל ונציה כי מפיצים קפצו ורכשו את זכויותיו, והוא יוקרן גם על מסכי הקולנוע ברחבי העו־לם.

אדם בעקבות גורל

סרט טוב לכל הדיעות. רק שאני מתפלא לראות דוקא את פונדה, כותב התסריט והדמות המ
בסרט, אומר מה שהוא אומר ובאותה צורה שאמר זאת.

שני אנשים מחפשים את החיים. המסע ארוך ומייגע, ובדרכם הם פוגשים באנשים ובמצבים
ממינים שונים. חוה שקטה ויפה, חוה שבה שורר השלום, השלוה והשקט. מושבת־היפיס ש
והכמיהה בה רב, אבל אין בה מהאושר והשקט. שוטרים מקומיים שהסנוביזם והטיפוק־העצמי פ
בהם שיטנה חסרת־כל־הצדקה כלפי גיבורינו. בית זונות אשר גם בו חסרה האהבה, ואשר ב
פוגשים בנערה הכמהה לדעת אהבת־אמת. אורגיה של מין וסמים שאין בה כדי לספק סיפוק ש
ממש, ושאר כל מה שהוא נותן הוא עיוות וסילוף וחיקוי עלוב לצרכיהם האמיתיים והעי
של האדם.

ולבסוף — מוות.

ואכן כזהו העולם החסר את האלוהים. אין בו כדי לספק. לכל היותר יתן לנו אשליה של ס
בלא לגעת בעומק לבבותינו ובצרכינו האמיתיים. זהו עולם של שקר, וסופו — מבוי ס
יאוש. כליון. מוות.

בין אם נזכר במרילין מונרו, שמתה אומללה ועזובה, או את ג׳ימי הנדריקס, שנפטר בבית־ד
לונדוני כתוצאה של הרעלת־סמים, אושנסתכל אל העולם מסביבנו — שהוא פרי אותה דרך
שאנו דוגלים בה, הדבר ברור.
באם נצטרף אל השניים בדרכם ובחיפושיהם אחרי החיים באותו סרט, „אדם בעקבות גורלו״, נצ
לקצור את שהם קצרו. אך יש דרך אחרת, דרך המוליכה לחיים, לאור, לשלוה אמיתית, לטהרו
דרכו של אלוהים. דרך המשיח. דרכו של ישוע מצרת, דרך של אהבת־אמת ושל חיי־אמת.
זהו אותו סירוב לקבל על עצמנו כל זאת שמונע מאתנו את החיים, ועד שלא נדע להיכנע, ל
עורף לדרך־חיינו הרגילים, וללכת בדרכי אלוהים, לא נדע את החיים.

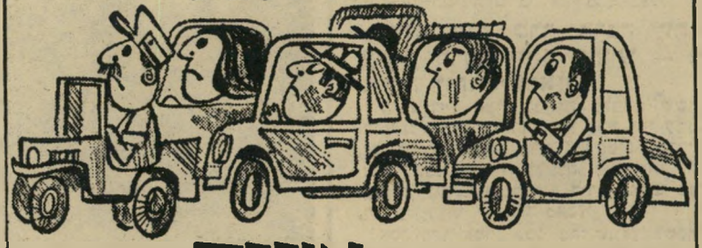
ת.ד. 2234 רמת־גן
מכתבים ייענו

ירובעל.

הודעה:
משום קריאה למילואים תהיה הפסקה של מספר שבועות בפירסומים אלו. עם קו
הסליחה. הפרסום הבא ב־10 בנובמבר. שנה טובה!

גרבי וגרבוני "מרסי"
מברכים
את כל בעלות הרגלים
הנושאות אותנו בהנאה
בשנת אושר והצלחה.
Merci

יום הנהיגה

אינה מענגת־ השאר אותה

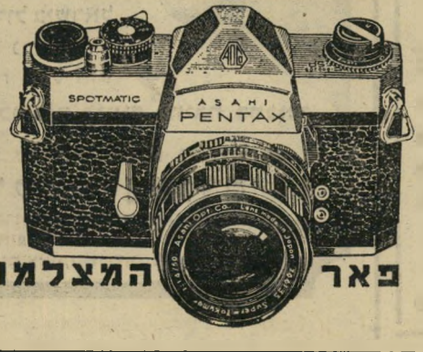

לאגד

„העולם הזה״, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134, תא־דואר 136 • מען מברקי: עולמפרס • בית־דפוס משה שהם בע״מ, תל־אביב, רח׳ פין 6 • גלופות: ציונקוגרפיה כספי בע״מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא־לאור: העולם הזה בע״מ.

הצעה מיוחדת
למורים ✡ מרצים ✡ סטודנטים ✡ שוחרי תנ״ך
למדו תנ״ך בכתב ביבתכם.
ללא תשלום
בקורסים המאורגנים מטעם:
בית־הספר הישראלי ללימוד
תנ״ך בתכתובת, ירושלים
כל קורס מכיל 40 שיעורים בכתב וניתן ללמוד אותו בעברית, אנגלית או צרפתית.
פנה בכתב לת.ד. 10060, ירושלים, והשיעורים בתנ״ך ישלחו אליך חינם

ASAHI PENTAX

להשיג
בחנויות
הצילום
המובחרות
פאר המצלמות

המוסר החדש

(המשך מעמוד 20)

ממשית, מתלבטים ומתכחשים אף לעצמם במציאות.

איש־הכוח, האיש הכלתי־מוסרי בהכרה מלאה, ייצג את הדור. צו־הקיום הלאומי, שהביא להקמת המדינה על חורבות השואה, נראה חשוב לאין ערוך יותר מדברים מופשטים כמו עקרונות.

זאת היתה הסיבה החיצונית למרד נגד המוסר. אך יתכן שהיתה גם סיבה פנימית.

דור העלייה השנייה -- דורו של שמואל דיין — היה דור של מוסר. הוא לא בא לארץ רק כדי ליצור עוז חברה לאומנית אחת, עוד חיה בג'ונגל האנושי. הוא בא גם כדי להימלט מעולם אי־הצדק של ממלכת הצאר, מן העחל הסוציאלי של אירופה. הוא בא להקים בארץ חברה חדשה, מישטר סוציאלי שכולו צדק.

בני הדור הזה בילו לילות־שימורים ללא־ספור בחיכוחים לוהטים על מוסר וצדק. בספר־זיכרונות שפורסם השנה, מתאר דויד (״דולק״) הורוביץ, נגיד בנק ישראל, לילות אלה בביתניה עילית, על גדת הירדן, לפני שני דורות: כשמשתתפי החיכוחים פורצים בבכי מרוב התרגשות, יוצאים מן החדר בהיסטריה, או מקשיבים איש לרעהו במתח בלתי־אנושי.

רוח זו הולידה את המושב והקיבוץ, את דגניה שבה נולד משה דיין, ואת נחלל שבה גדל.

כל דור מורד בקודמיו.

דורו של משה דיין מרד בדורו של שמואל דיין, הפרגמטיות של הלוחמים באה במקום המוסר של המייסדים.

דור ישראלי

לפי אותו חוק, מורד דור הנכדים בדור הבנים — דורו של אסי דיין בדורו של משה דיין.

אין זה מרד חיצוני, כמרד הביטניקים והיפיס בחו״ל, המגדלים שערות ומפסיקים להתרחץ כדי להיבול מהוריהם, הצבועים והמתחסדים. לא היה בישראל ״מרד נוער״ חיצוני כזה, ועל כן היה נדמה לסוקרים השיטחיים כי אין מרד בכלל.

אולם היה מרד חרבה יותר עמוק, הרבה יותר מהותי — והרבה יותר ישראלי.

משה דיין אמר, למחרת מלחמת ששת־הימים: ״שבנו אל ההר, אל ערש ימי עמנו, אל נחלת האבות, ארץ השופטים ומלכות דויד. שבנו לחברון ולשכם, לבית־לחם ולענתות, ליריחו ולמעברות הירדן. אינני מעלה על דעתי שנינתק מהם!״

אסי דיין אמר: ״כל מה שנוגע לשטח־אדמה, בתור שכזה, אינו מקודש אצלי... הצעקנות נוסח ,אף שעל' — יהיו הצועקים מי שיהיו — היא, לדעתי, דבר נורא!״

קשה לתאר ניגוד חותך יותר בין רוח האב ובין רוח הבן.

אין אלה חילוקי־דעות פוליטיים. זוהי רוח אחרת, השקפת־עולם אחרת, תחושה מוסרית אחרת.

אסי דיין מרגיש קירבה לסבו המנוח, שמואל דיין. במורדם נגד האבות, שמרדו באבותיהם, מתקרבים הנכדים אל הסבים. זוהי מסוסלת טבעית.

המוסר החדש של הדור הצעיר מחפש קשר אל המוסר הישן של דור הסבים — מעל לראשיהם, ועל אפם וחמתם של האבות, אשר בזו למוסר.

יתכן שזוהי הבשורה העיקרית של תש״ל, מעל ומעבר לכל המאבקים הפוליטיים והכרעות על מלחמה ושלום:

קם בארץ דור חדש, דור המבקש ערכים מוסריים, דור הומאניסטי ואוניברסלי בהשקפתו, דור לאומי אך לא לאומני, דור המושרש במולדתו אך המתנגד לסיפוח אדמת הזולת, דור העומד על זכותו אך אינו מתכחש לזכויות עם אחר — דור ישראלי שיש בו משהו יהודי מובהק, בו בזמן ש־הוא מרגיש את עצמו כחלק מן הדור הצעיר בעולם כולו, המרים את דגל השלום והצדק.

לדור הזה שייך איש־השנה של תש״ל.

פרסום אי.קי.

הסוכן בישראל בלמון בע״מ ● המפיצים חב׳ נורית בע״מ

למדי נקבנות
I. B. M.
במכון הגדול בישראל
לעיבוד נתונים
כל יום נפתח קורס חדש
הקורסים כוללים לימוד כתיבה במכונה
חינם
אפשרות עבודה במקום למסיימות
פוליטכניקום
תל־אביב, ברנר 17 ; רמת־גן, רח׳ ביאליק 42 ;
חיפה, שמריהו לוין 30 ;
קרית־מוצקין, שדרות השופטים 2.

האוסטרולוגית
המפורסמת
טלילה
חוזה את
צפונות עתידך
* אהבה
* כסף
* קריירה
* בחירת מקצוע
* התאמה בנישואין
טלפון : 233551, תל-אביב

אנשים

„מה קרה, אבא, שכחת אותי, את הילדה הקטנה שלך שכל־כך אהבת?"

רמת־אביב שבצפון תל־אביב היא שכונה אמידה, שברבים מבתיה עובדות עוזרות־בית. אלא שהעוזרת העובדת אצל גמליאל ופלורט כהן, ברחוב רידינג 49, היא מיוחדת במינה: שמה גימילה, והיא מוסלמית תורכיה בת 14, שהחכרה למשפחת כהן לפני שלוש שנים על־ידי אביה בעת ביקורם בתורכיה. בגיל 11 הובאה לארץ, ומאז היא עובדת כאן, בלי לבקר בבית־ספר, כשהכסף תמורת עבודתה נשלח אל אביה.

מה דעתה של גימילה על העיסקה? איך ההרגשה לעבוד בארץ רחוקה, מנותקת ממשפחתה, ללא בית־ספר וחברה? — זהו סיפורה האישי של גימילה.

בגיל 11 נלקחה ילדה תורכיה זו מבית הוריה, הובאה לישראל כדי לעבוד במשק־בית. כיום, בגיל 14, היא עדיין אינה מבקרת בבית־ספר. התמורה לעבודתה נשלחת ישירות לאביה בתורכיה.

גימילה

שפחה בבית־אביב

המעבידים גמליאל ופלורט כהן, תושבי רמת־אביב, בעלי בית־קפה בתחנה המרכזית בתל־אביב, אשר הביאו את גימילה מתורכיה לישראל.

לפעמים אני מסתכלת דרך החלון של המטבח, כשאני רוחצת כלים ומזיעה, ורואה את הילדים משחקים בחוץ, או חוזרים מבית־הספר, והלב כואב לי. אני חושבת, איזה מזל יש לילדים האלה, הם יכולים לשחק וללמוד, ואני צריכה לעבוד.

כאן בארץ זה לא כמו בתורכיה. שם הרבה ילדות בגיל שלי הולכות לעבוד. אבל כאן הילדות בגיל שלי הולכות לבית־ספר ולומדות. בגלל זה אני נורא מתביישת, שרק אני נשארת בבית ועובדת. כשאני צריכה לצאת לשפוך את הזבל, אני תמיד בורחת אם מישהו רואה אותי.

בגלל זה אני רוצה לנסוע מפה, לחזור הביתה.

★ ★ ★

אני לא מתלוננת שהעבודה פה קשה. לא יכולה להגיד שרע לי. בתורכיה ה־עבודה היתה הרבה יותר קשה. כאן אני קמה בשש בבוקר, מכינה ארוחת־בוקר, נותנת אוכל לקובי, הילד הקטן, מלבישה אותו ומכינה אוכל לילדים האחרים, שילכו לבית־הספר, אחר כך אני לוקחת אותי במוצאי־שבת לעזור להם בבית הקפה שלהם בתחנה המרכזית. אבל עכשיו כבר לא. לא הסכמתי יותר. אמרתי להם שאני עובדת כל־כך קשה כל השבוע, אין לי כוח. לפחות שיתנו לי לנוח.

אבל לא בגלל העבודה רע לי. יותר בגלל שעצוב לי כאן. כל הזמן. בגלל שאני לא כמו כולם.

★ ★ ★

בתורכיה עברתי קשה, אבל לא היה לי כל־כך עצוב. נולדתי שם בעיר אורייט, על יד העיר שישלי. האחות שלי היתה עובדת בתור עוזרת־בית אצל האמא של פלורט, בעיר שישלי, את כל הכסף שהיתה מרוויחה היה האבא שלי לוקח ל־עצמו.

לפני שלוש שנים באה פלורט לתורכיה, לבקר את האמא שלה. ראתה שם את אחו־תי עובדת, ומצאה־חן בעיניה. הרבה בחורות היו עובדות שם בבית. אחת בישלה, אחת עשתה כביסה, ואחת היתה מגישה תה ואוכל למאדאם. זאת היתה האחות שלי. שאלה אותה פלורט אולי יש לה עוד אחות, שמוכנה לבוא לעבוד בישראל אצלה. אז אחותי סיפרה לה עלי דברים טובים.

★ ★ ★

אחותי באה הביתה, וסיפרה לי על המשפחה שבאה מישראל ושרוצים לק־חת אותי איתם. אני אותו זמן כבר עבדתי במשק־בית, ותיכף רציתי לנסוע איתם. למה חשבתי שלוקחים אותי לטיול.

אני הייתי עובדת במשק־בית כבר מגיל עשר. אמא שלי מתה כשהייתי קטנה, ואבא התחתן עוד פעם עם אשה אחרת. לאשה זו היו שלושה ילדים משלה, וכשהיא התחתנה

(המשך בעמוד 38)

במדינה

דיעות

ברית מילה — אסון ליהודים

„ברית־המילה תגרום לניוונו של העם היהודי. היא גורמת לטימטום, לאי־התפתחותה המלאה של הגולגולת — ומשום כך של המוח — של התינוק הנימול, ולהתבגרות מינית מוקדמת מדי."

וזוהי, לדעתו של אדיר פיבישביץ, סטודנט שנה שלישית למיקרוביולוגיה באוניברסיטה בתל־אביב, הסכנה הגדולה שממנה יש להציל את עם ישראל — ויפה שעה אחת קודם. לשם כך, מתעתד אדיר לצאת במלחמת הסברה. מייד כשיסיים את לימודיו.

לכרות השדיים. כמדען צעיר ועולה, יש לאדיר גם הסבר מדעי לטענתו. כלומר, לא בדיוק הסבר, אלא הנחה. המילה, סו־

סטודנט פיבישביץ
לא לתת להתחתן —

בר הוא, גורמת להפרעה בפעילות ההורמונים. כל מה שנדרש, מסביר הוא, זה להוכיח את הטענה באמצעות ביצוע שורת ניסויי מילה בעכברים.

ומה בקשר לטענות בעד ברית־מילה? לאדיר תשובה מוחצת: אשר לעניין ההיגייניה — אפשר לפתור זאת על־ידי רחצה פשוטה. ואשר למיעוט מקרי סרטן־הפין בין נימולים — הרי שלפי קו מחשבה זה, צריך היה לכרות לנשים את שדיהן, בגלל ריבוי סרטן השד."

להתחתן — רק עם נוצריה. הסטודנט הצעיר פיתח את התיאוריה שלו לא בעקבות תגליות שנתקבל בהן במעבדה, אלא לאחר שנפל לידיו באקראי סיפור של חיפאי בשם בר־טובה, הדן בסכנות הנוראות של המילה. התורה נראתה לאדיר, והוא החל מפיץ אותה.

ועד כדי כך חזקה אמונתו, שכאשר יתחתן, יעשה זאת רק עם נוצריה: „אחרי הכל," מסביר הוא, „אם אתחתן עם יהודיה, היא עלולה לדרוש למול את ילדינו."

משפט

לא תפתה את רעך

התלונות שהגיעו אל הנהלת הדואר, לפני מספר שבועות, היו מהסוג הזוכה לטיפול קפדני ומזורז: כמה מתושבי רמת־גן התלוננו, כל אחד בנפרד, כי לא קיבלו את איגרות מלווה־הקליטה שנשלחו אליהם על־ידי משרד האוצר.

חקירת קצינר־הביטחון של הדואר העלתה שהמדובר בתשע אגרות, שכולן נועדו לכתובות שהשתייכו לאיזור החלוקה של דוור אחד: מרדכי מיכל. ערך האיגרות שנעלמו: 3,000 ל"י.

ההודאה — נסחטה. מנהל הסניף של מיכל וקצין־ביטחון של הדואר זימנו אותו לחקירה, הבטיחו לו כי אם יודה ויחזיר, לא יגישו תלונה במשטרה. כאשר לא השתכנע, הפעילו לחץ, הביאוהו במכונית לתחנת משטרת רמת־גן.

על סף תחנת המשטרה שינה מיכל טעמו, הודה בגניבת האיגרות. שני חוקרים נתגלו כגמישים ביותר ביחס להבט־

הגרלת הפרסים הגדולה

של

TISSOT

תתקיים בסוכות

יום ג', 20.10.1970, בשעה 8.00 בערב

ב„בית סוקולוב", רחוב קפלן 4, ת"א

הקהל מוזמן

פרס ראשון: מכונית פיאט 124
(לא כולל מיסים)

פרס שני: 6 פרסי טיסה לשוויץ
(בסילוני אל־על)

פרס שלישי: 10 פרסי שעון־מעורר „סוויצה"
תוצרת שוויץ, מהמעולים בעולם

קנה שעון טיסו והשתתף בהגרלה

פרטים בחנויות טיסו המוסמכות

לא יאומן!
פי יסופר!

שפה מיוחדת לנשים

באי דומיניקה קיים מנהג שאין לו אח ודוגמה בשום מקום אחר בעולם: לנשים באי זה יש שפת־דיבור מיוחדת משלהן, שהגברים אינם יודעים אותה ואינם דוברים בה. כך יכולות הנשים לדבר בינן לבין עצמן בענינים הנוגעים רק להן. ואמנם, גברים לא ימצאו בדאי עניין רב בכך, אבל נשים מדברות ביניהן בהתלהבות רבה על הגמישונים של „מרסי" כי בגמישונים של „מרסי" אין בעייה של התאמה — ברוב גמישותם הם מתאימים לכל אשה (מגובה 1.50 עד 1.75 מטרים וממשקל 45 עד 68 ק"ג). ועוד בשורה משמחת: המסים על גרבי־מכנס עלו מאד, אבל מחיר הגמישונים של „מרסי" לא עלה בינתיים!

נשים מאמינות בגרבי

Merci

ITT
SCHAUB LORENZ

מקלט הטלויזיה הטוב בעולם!

גם טרנזיסטורים ורשמי־קול מעולים מיוצרים ע"י

ITT SCHAUB-LORENZ

חשוב לעולים חדשים
הספקה מהירה של T. V. במטוס וללא מכס. 4 דגמים בעלי 2 רמקולים 140 $
דגם 1050 בעל רמקול אחד 130 $
הסוכן הבלעדי
כינורי בע"מ ת"א פרק 4

יוסף פיק
חייטות מעולה

חיפה, רח' הרצל 32, טלפון 63906

מאחל לכל לקוחותיו, ידידיו, מכריו ולכל בית ישראל
שנה טובה ומבורכת

„אמקור"
מוציא לשוק רדיו למכוניות

למבחר המגוון של מוצרי „אמקור", מתווסף כעת מקלט רדיו למכוניות. מקלט רדיו למכוניות „אמקור" ניתן להתקנה בכל סוגי המכוניות, ללא התחשבות בגודלם או צורתם. למקלט רגישות גבוהה המאפשרת קליטה בתנאים קשים. לרוכש תינתן אחריות לשנתיים (ע"י בית החרושת „אמרון"). שוק המכשיר ייעשה באמצעות „אמפא" ומרכיבי רדיו למכוניות מוסמכים.

חותיהם, הגישו נגדו תלונה במשטרה, ו־הוא נעצר.

הדוור חש עצמו מרומה, פנה נזעם ל־עורך־דין, כשהופיע בשבוע שעבר בפני השופט חיים דבורין, בבית־המשפט המחו־זי בתל־אביב, הכחיש סניגורו, עורך־הדין דרור מקרין, את ההודאה, טען כי היא נסחטה ממרשו. לדברי מקרין, הודה מיכל בעבירה שלא ביצע כלל, בגלל אופיו ה־חלש, והלחץ וההבטחות שהופעלו עליו.

עיסקה לא חוקית. הבטחות אלו, טען מקרין, היו בלתי חוקיות. לפי חוק העלמת עבירות 1959, הרי „איש ציבור שנודע לו על עבירה, חייב לדווח על כך למשטרה.“ מנהל סניף הדואר וקצין־הבי־טחון הינם עובדי ציבור, טען הסניגור, ואסור היה עליהם להציע לנאשם את ה־עיסקה הבלתי חוקית.

טענה שנתקבלה על־ידי השופט, אשר שיחרר את מרדכי מיכל בערבות עצמית של 2,000 ל״י.

ספרים

איך לטפל באשה בוגדת, ולהיפך

נדמה לך שאשתך בוגדת בך? נדמה ל־אשתך שאתה עושה לה את זה? מעתה, תוכלו לפתור את הבעייה במו־ידיכם. בע־בר צריך היית לפנות לבלש פרטי כדי להיפטר מחיידק הקנאה. פיתרון יעיל, אך לא תמיד מעשי. לפעמים אין לאדם מס־פיק כסף בשביל שטויות כאלו. לפעמים הוא מתבייש. אבל מעתה, יוכל האדם להי־ות החוקר הפרטי של עצמו.

איך לא להתגלות. את עקרון ה־שירות העצמי הביא לתחום הבלשות ה־חוקר הפרטי יהודה טננבאום (37), איש משטרה במשך 15 שנים וחוקר פרטי ב־שנתיים האחרונות. בסיפרו החדש כיצד להיות בלש, חוקר פרטי? מספק טננבאום תדריך מדוייק לכל המעוניין כיצד מבצ־עין את המלאכה: איך לוודא אם אכן נמ־צא הבעל בישיבה כמו שהוא טוען. איך לבצע מבלי להתגלות, מעקב יום, מעקב לילה, ברגל, ברכב. מה לעשות אם נתג־לית. (להסתלק) איך לאסוף מידע על־ידי תיחקור מקומות ואנשים. בקיצור — התורה כולה על רגל אחת.

כישלון בגיוס התרגשות. טננבאום הגיע לרעיונו לאחר ששוב ושוב נתקל בלקוחות שהודו כי היססו עת רבה לפני שאזרו עוז להופיע במשרדו. טענה זו נגעה לליבו, כי גם הוא עצמו לא חיבב בשעתו שוטרים. כאשר עלה ארצה ב־1947 מפולין

חוקר טננבאום
— עשה זאת בעצמך

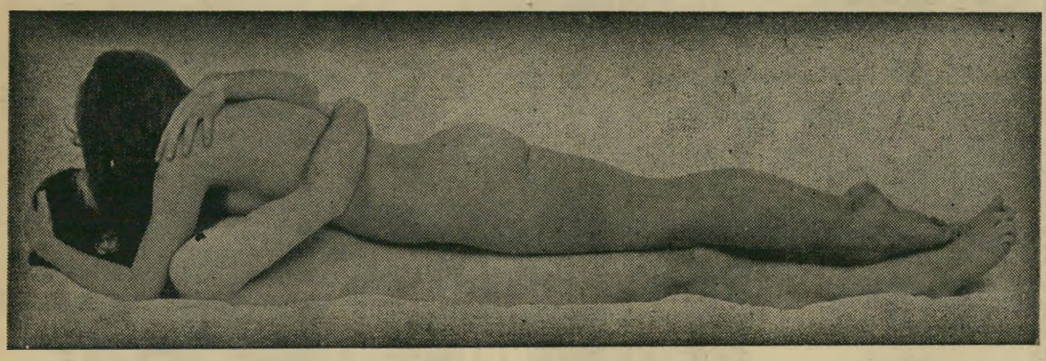
מולדתו, היתה המילה השנואה עליו ב־יותר משטרה. למרות זאת, התגייס למשטרה בעצמו מיד לאחר שסיים את שירותו ב־צה״ל. אחרי הכל, החליט, שוטר יהודי איננו שוטר פולני.

כך יצא לאור הספר המקורי, הכולל תמצית הרצאותיו של הסופר בקורסים ל־חוקרים פרטיים, סעיפי החוק הנוגעים ל־נושא, ושיטות תצפיות, מעקבים וכדומה.

ואילו לאלו שיקראו את הספר, ינסו את כוחם, וייכשלו עקב התרגשותם הרבה, יש לסופר עצה בדוקה:
לפנות לחוקר פרטי.

חספר הראשון והיחיד בארץ שכולו עברית

אהבה בשניים

זוג מורים דניים מדגימים בעשרות רמות של צילומי עירום נהדרים את הכל אודות „איך לעשות אהבה“. הספר שזכה להצלחה חסרת תקדים (מאות אלפי עותקים תוך חודשים ספורים) בכל ארצות־אירופה וארה״ב.
כריכה מהודרת * פורמט אלבומי * נייר משובח
וכל זה במחיר של —.12 ל״י בלבד

הספר שאין צורך להתבייש בו או להסתירו.
ספר נועז ומתקדם ביותר אך יחד עם זאת אלגנטי

כל תגובה ותגובה מלווה **הסבר מלא ועניני בעברית** תוספת פרקים מיוחדים על אברי־המין (כולל תרשימים).
הסיפוק המיני ואמצעי־מניעה.

הספר שחייב להימצא בחדר־המיטות של כל זוג נשוי

גזור ושלח

חזמנה / חצהרת

לכבוד
„אלביון“, חוצאת־לאור ת.ד. 33144, תל־אביב.
נא לשלוח אלי בדואר חוזר את הספר „אהבה בשניים“. ר״ב שיק מס׳ _____
על בנק _____ על סך —.12 ל״י בלבד.
אני מצהיר בזה שאני מעל גיל 18.
שם _____ גיל _____
כתובת _____ חתימה _____

החייל שלי יחזור...

ובינתיים
במעוזים, בביקעה, ברמה
שלח לו ד״ש חיה

העולם הזה
כל שבוע

מיבצע מיוחד לחיילים

מינוי לכתובת צבאית
בהנחה של 50%

לחצי שנה: 15 ל״י; לשנה אחת: 29 ל״י

מלא ושלח לת.ד. 136 תל-אביב.

נא לשלוח את „העולם הזה“ לחצי שנה / לשנה אחת לכתובת זו:

מס׳ אישי _____ שם _____

דואר צבאי _____

ר״ב סך 15 ל״י (חצי שנה), 29 ל״י (שנה) — למחוק המיותר

השולח _____

בוטיק טופז
פותח שעריו;

בוטיק תכשיטים יחיד בסוגו בישראל, השואב השראתו מעולם אופנה צעיר, הבא לבטויו במוסיקה משלו (קירות הבוטיק והמוסיקה הנשמעת ברקע לקו־חים מפסטיבל ה„פופ“ הנודע בוד־סטוק), בצורת הלבוש המיוחדת ולאח־רונה, יותר ויותר בתכשיטים שונים ומשונים לה וגם לו, ככל העולה על הגוף. **בוטיק טופז** מציע למבקריו עולם תכשיטים שלם בפני עצמו, הכולל את מיטב הפיתוחים והעיצובים בתכ־שיטנות העולמית.
לאופנת הערב מציג הבוטיק מבחר נדיר של סריטי לבוש עשויים... מתכת: שמלות, חצאיות, ז׳קטים, צעיפים ואף חזיות — חלקי לבוש העשויים להחליף את כל מה שהכרנו עד כה...
ולאופנת היום מאפשר לכן (וגם לכם) הבוטיק להשתולל בתכשיטי עץ ועור. לרשותך מערכות תכשיטים עשויים מ־עור גם לא מעובד בצרוף אביזרי מתכת: עגילים, מחרוזות, תליונים ואף צמידים עשויים עור ומתכת.
סגנון נוסף שאינו מחייב אך ורק את הצעירות היא אופנת תכשיטי הפומ־פונים: מבחר תגורות שזורות עם כדורי עץ צבעוניים ופומפונים וכן עגילים תואמים.
אטרקציה מיוחדת הן חגורות העור ב־מבחר עיצובים רב, הניתנות להתאמה לכל בגד ולכל אירוע.
חשוב לציין כי כל דגמי הבוטיק החדש הם אקסקלוסיביים וכולם מיובאים מ־מרכזי אופנה באירופה.
בוטיק טופז, פנינה חדשה בנוף ה־אופנה הדיזנגופית, יהוה ללא ספק מוקד משיכה והתעניינות לצעירים רבים, כי מלבד היותו בוטיק תצוגה ומכירה יש בתוכו גם בית־קפה בהחלט לא שגרתי, מראות מרשימים (כגון הקלידוסקופים של עיטורי הזכוכית הצבעוניים, מעשה ידיו של האמן יוסי הלוי), והעיקר, הרבה, הרבה מאווירת ה„פופ“ הטיפו־סית, בשילוב אווירת „טופז“ המיוחדת.

(המשך מעמוד 35)

עם האבא שלי, היא הוציאה אותי ואת שתי האחיות שלי מבית־הספר, אחרי שלוש כיתות, ושלחה אותנו לעבוד. רק הילדים שלה המשיכו ללכת לבית־ספר.

בגלל כל זה, חשבתי שכדאי לי לנסוע. האחיות שלי לא רצו. הן אמרו לי שאני אבכה כשאני אהיה שם, אבל אז לא יהיה לי מה לעשות. „רק תוכלי לדפוק את הראש שלך בקיר," אמרו האחות הגדולה שלי.

★ ★ ★

א בל אני בכל זאת התעקשתי. חשבתי שיהיה לי כאן טוב. אז פלורט ובעלה הוציאו לי פספורט ואמרו כאילו הם הדורים שלי ואני באה להיות אורחת שלהם בישראל. כי הם ידעו שאסור להביא ילדה קטנה כמוני בשביל לעבוד. הם גם אמרו לי לא להגיד לאף אחד שאני באה לעבוד אצלם, כי אז יכניסו את האבא שלי לבית־סוהר בגלל שהוא עושה דבר כזה ושולח את הילדה שלו לעבוד.

אבא שלי מסכן, אין לו כסף. הוא סנדר ומרוויח מעט. רק מאז שאני והאחיות שלי התחלנו לעבוד במשק־בית והוא היה לוקח את הכסף שהרווחנו, נהיה לו קצת יותר טוב.

„עצוב לי כאן, כי אני לא כמו כל הילדים"

גם האחות הגדולה שלי נסעה לחוץ־לארץ. אבל היא נסעה לגרמניה. רצתה להיות שחקנית קולנוע. המשפחה שלנו מוסלמים, אבל אבא הירשה לה לנסוע.

★ ★ ★

מ אז שבאתי לישראל, אני מתגעגעת מאוד הביתה. שלוש שנים אני כבר פה, וקיבלתי מאבא שלי אולי שלושה מכתבים רק. לא יודעת למה. לפני כמה זמן כתבתי לו: „מה קרה אבא, אתה שכחת אותי? את הילדה הקטנה שלך ג'מילה, שאהבת אותי כל־כך?" ככה כתבתי לו. אבל אני מפחדת שהוא שכח אותי. לא קיבלתי ממנו תשובה.

אבל עוד מעט יהיה פורים, ואז יהיה שלוש שנים שבאתי לכאן, ויהיו מוכרחים להחזיר אותי לתורכיה. אני רוצה לחזור לשם ולעבוד, אבל לא לתת לאבא שלי את הכסף. אני רוצה לשים אותו בבנק, וגם ללמוד משהו, בגלל שאני לא רוצה להיות סתם אחת ככה. וכשאני אתחתן, יהיה לי הכסף שלי לקנות כל מה שצריך בשביל הבית. ואחרי שאני אתחתן, אולי אני אבוא לבקר בישראל, אם הבעל שלי ירצה לבוא איתי.

★ ★ ★

פ ה בארץ אני לא מקבלת שום כסף. גמליאל שולח כל חודש כסף לאבא שלי, אני לא יודעת כמה. אני לא יודעת גם כמה נתן לו כשלקחו אותי לכאן. לי בעצמי לא נותנים אפילו גרוש. אבל פלורט קונה לי בגדים ולוקחת אותי איתם לסיבות וגם לקולנוע — כאשר יש סרט תורכי.

„אני רק ילדה קטנה, בסך־הכל, שלא צריכה לעבוד"

בכלל פלורט היא אשה טובה. אבל אני מחכה כבר שיהיה פורים ואחזור לתורכיה. לעבוד אני יכולה שם, עם המשפחה שלי, בשביל זה לא צריך לבוא לישראל. אני הרי רק ילדה קטנה, שלא צריכה לעבוד. שצריכה רק ללכת לבית־ספר ולשחק, כמו כל הילדים.

שנה טובה

עם 5 יצירות המופת של דובק!

בעולם

איטליה

סוטים בצמרת

„כל כך הרבה דם לא ראיתי בחיי.“ כש־מכריז זאת בריגאדיר אלברטו סאראטו, מפקד מחלקת מקרי־הרצח של משטרת רו־מא, אכן צריך המחזה להיות מיוחד במינו.

הוא היה: בסלון ההדור של הוילה הגה־דרת, ברובע המפואר ביותר של רומא, גילו סאראטו ואנשיו שלוש גופות: שתיים נקו־בות ככברה ברובה צייד רב־עוצמה, אחת מרוסקת קודקוד. על מפגרת אחת התמו־נות, על הקיר, גילה הרופא המשטרתי אוזן שהועפה לשם.

כיצד לטפל באשה. הרצח המשולש, שאירע ב־30 לאוגוסט השנה, היה החלק השקט יותר של הפרשה. השערוריה הא־מיתית, המרעישה כרגע את איטליה, נח־שפה רק בעיקבותיו.

את הרצח ביצע בעל הוילה, הגרף קמילו (דון קמיליו) קזאטי (34), אחד מעשירי אי־טליה הגדולים ביותר. הוא ירה ברובה־הציד שלו באשתו היפהפייה אנה ובסטו־דנט בשם מוסימו מינורטי, אחר התאבד על־ידי כדור אקדח ברקה.

את הסיבה לכך גילתה המשטרה ביומנו, וכך התגלה גם לפשוטי העם מה שהיה ידוע זה זמן רב בחוגי האצולה של ארץ זו, אודות נוהגיו המיניים של האציל ה־מיוחס: הוא היה מספק מאהבים לאשתו, מדריך אותם כיצד בדיוק לטפל בה, ואחר צופה במחזה. כך בא על סיפוקו.

הגברים שסיפק לאשתו. אשתו, אנה, שיתפה פעולה ברצון. היא היתה בת 16 כאשר הגיעה ב־1945 לרומא מעיירה קטנה. היא החלה דרכה כעוזרת בית, עלתה לדרגת מלצרית, הפכה דוגמנית, פגשה ב־סוחר עשיר והתחתנה איתו.

גם קזאטי היה נשוי כאשר פגש לראשונה את אנה. הדבר לא הפריע לו. הוא קיבל את הסכמת אשתו להתגרש תמורת ששה מליון ל״י, שיכנע גם את אנה להתגרש מבעלה, והשניים נישאו זה לזו. לבני מע־מדו של קזאטי, מאפשרת ועדת הגירושין של הכנסיה הקאתולית להתגרש בלי בעיות מיותרות.

המלצרית אשת הסוחר לשעבר למדה מהר מאוד את אורח־חייהם של בני־האצולה ה־מנונת — כולל את סטיותיהם המגוונות. הפרטים המלאים על סטיות אלו נרשמו במפורט ביומנו של קזאטי, בצורה כרונו־לוגית, לצד רישומי עיסקות, הוצאות כס־פיות, ושאר פרטים יומיומיים — כגון הסכומים המדוייקים ששילם לגברים השו־נים ששכבו עם אשתו. באחת ההזדמנויות, כאשר בילה הזוג האריסטוקרטי על שפת הים, תפש הגראף חייל צעיר, הציע לו לשכב עם אשתו תמורת 170 ל״י. „הוא הסכים, ובתודה,“ כתב הגראף ביומנו.

הבעל קנה יגואר למאהב. וכך חיו בני הזוג באושר ובהרמוניה — עד חודש יוני השנה. היה זה אז שהשניים הכירו את מינורטי, סטודנט צעיר. הוא הפך לאר־רח רצוי בחדר המיטות של הזוג קזאטי. מאחר שהוא מצא־חן במיוחד בעיני אנה, העמיד הגראף לרשותו מכונית יגואר אדו־מה, ועמד לקנות לו דירת־פאר ברומא.

הגראף קזאטי יכול היה בהחלט להרשות לעצמו מותרות כאלו. הוא בא מאחת ה־מישפחות הותיקות של רומא, שלט במר־בית עסקי הביטוח של איטליה, והיה בעל אחוזות ורכוש שאינם ניתנים להערכה מ־דוייקת עדיין. מבחינה זו, הוא השתייך לצמרת האצולה התתיקה ביותר של אירו־פה.

וכא רק מבחינה זו. העושר העצום, חו־סר המטרה והאתגר בחיים, גרמו, וגורמים, לרב־ם מבני אצולה זו להתנוון, לחפש את־גרים ותענוגות בכיוונים מעוותים. זה גם מה שקרה לקזאטי.

אחרי מאות גברים — בגידה. התחתול השחור עבר בינו ובין אשתו כאשר גילה, לתדהמתו, כי אנה התאהבה במינורטי והיא נפגשת איתו בחשאי. מבלי שקזאטי יוכל לחזות בהם. התגלית נפלה על הגראף כרעם ביום בהיר. „אשתי בגדה בי,“ הכ־ריז בפני ידידיו. „זו הפעם הראשונה שהיא משקרת לי.“ היתה זו פגיעה חמורה מדי בכבודו, והוא החליט לנקום אותה.

בערב ה־30 לאוגוסט הוא הזמין את מי־נורטי לוילה שלו. כדרכו, כתב בדייקנות מראש ביומנו את מה שקרה, ואת האקט האחרון העומד לקרות. הוא שיחרר את המשרת, הוסיף ביומן קטע שבו הס־ביר כי ללא אהבתה של אנה, חייו אינם חיים, נכנס לסלון, וירה בשניהם ובעצמו.

נרצחה אנה קזאטי
הבילוי במיטה —

גראף קאמיליו קזאטי ואשתו אנה
גברים במיטת האשה

אנגליה

לקראת חיסול דלקת־הפרקים?

עד היום היה הנפל — זה העובר המוצא מרחם האשה בעת הגרידה — מושלך לפח או למשרפה. לאחרונה, בבית־החולים סטוק־מנדויל בלונדון, נמצא לו שימוש אחר: אצבעות רגליו וידיו מופרדות ממנו, גדלות בנפרד בתנאי מעבדה.

הרעיון נשמע קצת מבעית, למרות ש־נפל איננו עדיין יצור אנוש. אולם המטרה נועדה לעזור ליצורי אנוש. תהליך זה, של יצירת אפשרות לאברי הנפל להמשיך ולג־דול בנפרד, נעשה במיסגרת מחקר של רו־פא הודי, ק. ט. ראג׳אן, במחלת דלקת־הפרקים. צוות־המחקר של הרופא מזריק לתוך האברים הגדלים חומרי־ניסוי המשפי־עים בצורות שונות על צורת צמיחת ה־אצבעות. בדרך זו, מאמינים החוקרים, ימ־צאו את הדרך לחיסול המחלה, הגורמת סבל קשה למיליונים ברחבי העולם.

מאהב מוסימו מינורטי
— הוביל לאהבה

סיפור אמיתי מחיי הנשף!

במדינה

מעצרים מינהליים
מי אשם
בנסיגה?

יום הרביעי, התשיעי לספטמבר, נועד להיות יום גדול לכל ישראלי החרד לזכויות האזרח בישראל: ביום זה עמד להיות משוחרר מכלא דמון, ללא פירסומת מיוחדת, אחד מוותיקי העצירים המינהליים בארץ — המשורר הערבי פאוזי אל־אסמר.

לא היה זה גם מיקרה חריג: פאוזי היה אחד משורה ארוכה של עצורים מינהליים מקרב ערביי ישראל, המשוחררים בהדרגה בעת האחרונה — ואחד האחרונים: מיספר העצירים שעדיין לא שוחררו הצטמצם ל־15. אחד ממנהלי כלא דמון ידע לגלות כי תהליך זה הוא תוצאת החלטה לחסל את המעצר המינהלי בארץ.

לא מים, לא אוכל, לא אוויר.

אלא שבמקום יום גדול, הפך התשיעי ל־ספטמבר ליום שחור: ללא הודעה מוקדמת, הועברו העצירים המינהליים, ישראלים כיתושבי השטחים, לכלא רמלה. תנאיהם שם הוחמרו: הם שוכנו באגף אחד עם אסירים שפוטים, הושארו כלואים בתאיהם מרבית שעות היום, זכו לאוכל גרוע. פאוזי, לדוגמה, לא זכה לקבל את המזון הדיאטטי שלו, אותו היה מקבל בכלא דמון מאז שהתפתח אצלו אולקוס, בעיקבות שביתת־הרעב שלו.

כן נמנעה מהעצירים גישה לסיפריה, וכל סיפריהם שהיו עימם בדמון ובירושלים, נלקחו מהם. בניגוד לשני עיתונים יומיים, הארץ ומעריב שהיו מקבלים לפני כן, החלו מקבלים מעתה רק את מעריב. בנגוד לדמון, אין להם ברמלה מים חמים בחדרם. זכותם לכתוב מכתבים צומצמה, ויחס הסוהרים אליהם הפך נוקשה.

מיכלול הפרטים הירה רק על אפשרות אחת: המדיניות נשתנתה. מישהו החליט על נסיגה מדרך הליברליזציה. מי, ולמה — זאת נותר לחשוף.

מועצות מקומיות
צרותיו של
הח"כ משדרות

יונתן יפרח איננו רק ח"כ, אלא גם יו"ר המועצה המקומית שדרות. כבוד כפול זה גרם לכך שבימים אלו הוגשה נגדו בקשה להסרת חסינותו.

זה התחיל כאשר תושב שדרות קרלוס קוזניץ החליט שהוא רוצה קיוסק, אי־שם ערב הבחירות האחרונות לכנסת ולמועצות המקומיות, בנובמבר אשתקד. הלך אצל יפרח, וזכה ברשיון לקיוסק. ולא סתם קיוסק, אלא קיוסק בלעדי בבריכת־השחייה החדשה שנועדה להיפתח בעיירה.

„זונה מלוכלכת." אלא שמיד אחרי זה, החליט קרלוס כי ברצונו להקים רשימה מתחרה לזו של יפרח, לנסות להגיע ל־ראשות המועצה. הלך ועשה, והתחרה בבחירות ברשימתו של יפרח.

בראשות המועצה לא זכה קרלוס, אולם בתגובה הולמת זכה, אם גם באחור של חצי שנה. כאשר נפתחה הבריכה בטקס חגיגי בראשון למאי השנה, גילו קרלוס ורעייתו, למגינת־ליבם, כי בדיוק ליד הקיוסק שלהם הוקם קיוסק שני — אשר בו נמכרו גם כרטיסי כניסה לבריכה.

רעייתו של קרלוס, רבקה, ניגשה בלהט האיפיניי לה אל דוכן הנכבדים, הטיחה בפני ראש־המועצה: „זאת מילת הכבוד שלך — ככה מתנהג ראש מועצה?" לטענת פרקליטה של רבקה, ענה לה יפרח בתשובה: „זונה מלוכלכת," כשהוא מוסיף גם תרגום בפולנית. „שקרן, מקבל שוחד שכמוך," צעקה רבקה בחזרה. ראה יפרח עצמו נעלב בגלל קריאה זו, והגיש נגד רבקה תלונה על העלבת עובד ציבור.

ייקוב הדין את הח"כ. רבקה לא נשארה חייבת, הגישה תלונה נגדית על ה„זונה." השיבה לה המשטרה במכתב אדיב, כי „אמנם הנסיבות מהוות עבירה, אך אינן מצדיקות תביעה משפטית," יעצה לה להגיש קובלנה אזרחית נגד ראש המועצה. אלא שאת זאת לא יכלה רבקה לעשות, כי יפרח מחזיק עקב היותו גם ח"כ. עובדה זו לא הבהילה כלל את אשתו הלוחמת של קרלוס: בלי להסס רגע, הגישה באמצעות סניגורה, עורך־הדין ישעיהו לויט, בקשה ליועץ המשפטי להסיר את חסינותו של הח"כ.

למדו **קצרנות**
עברית ו/או אנגלית
חיש־קל ובהצלחה בטוחה
(ב־8 שעורים של שעתיים)
ב־„אולפן גרג" (בר־קמא)
ת"א: גורדון 5, טל. 227827
י־ם: „הפקיד", בצלאל 18
חיפה: בית־ספר „במעלה"
קורס חדש אחרי החגים

מכון
פסיכולוגי
בהנהלת נתן רזניק
הרפית מתח ולמוד הפנוזה
טפול בחוסר בטחון
ותסביכים
ת"א, המלך ג'ורג' 44,
בשעות: 15.00—18.00.
חיפה, טלפון: 69300.

לשנה - החדשה!
עם מצלמה: — מבחר גדול
בחנות מקצועית
צלומי פספורט, בין־רגע!
העתקת מסמכים בו במקום
הגדלות צבעוניות ע"י
מעבדות משוכללות
פוטו־ברנר
חיפה, רחוב החלוץ 10

נימנסיה ריאלית
נפתחה החרשמה לשנת הלימודים תשל"א לכתות בוקר ט', י', י"א, י"ב
תיכון מקצועי במגמות
תיכון עיוני במגמות
הומניסטית
ריאלית
רדיו־אלקטרוניקה
טלויזיה - תעופה
לבורנטים כימיים
גרפיקה-שרטוט
ציור אופנה
פקידות
כל המגמות כוללות הכנה לבחינות בגרות
הוראה ע"י מורים אקדמאיים בעלי נסיון * סטיפנדיות

פרטים והרשמה:	תל־אביב חיפה		קרית־מוצקין	רמת־גן	בת־ים	חולון	פתח־תקוה	בני־ברק
8'5, 1'9	ברנר 17	שמריהו	שדרות	ביאליק 42	רוטשילד 33	סוקולוב 68	בר־כוכבא 1	חברון 22
	מפנת אלנבי	לוין 30	השופטים 2		ליד המצבה			77, ר"ג
	55							מפנת מודיעין

הצלם אמנון בר־טור

הישראלי החפשיט את חתיכות לונדון

★ סיפור הצלחתו הפנטסטית

★ של ישראלי אשר התגלה

★ כאחד מטובי הצלמים בעולם

מי מאיתנו איננו אוהב סיפור־הצלחה של ישראלי בחוצלארץ? אנו מזדהים עם כל כוכבנית או שחקן המקבלים תפקיד בפראנקפורט או בניו־ג'רסי, מוחאים כף לכל צייר או איש־עסקים החותם על חוזה בג'קארטה או סינגאפור. כשישראלי השוהה שנים אחדות בחוצלארץ אינו זוכה בהצלחה כזו — הוא טורח להמציא אותה, כדי שלא יכבוש את פניו בעפר עת ישוב לביקור־מולדת.

על כן נעים לספר סיפור כזה כשהוא נכון לגמרי. אמנון בר־טור אינו כוכב או פוליטיקאי — אלא סתם צלם, שהצליח בעזרת שני כישרונותיו העיקריים: כוחו לקסום לנשים ויכולתו להפעיל מצלמה (ראה תמונה משמאל).

בעמודים אלה מספר אמנון, צבר בן 28, המשמש מזה שנתיים כצלם־המערכת של הירחון „פנטהאוז" — שהוא ה„פלייבוי" האירופי — לכתב „העולם הזה" בלונדון, כיצד זכה להצלחה בינלאומית במיקצועו, הפך לצלם הישראלי הראשון שהגיע לצמרת הבינלאומית — ואגב כך הפך גם למלך החתיכות המעורטלות של תבירה — הנחשבת כיום לנועזת ביותר באירופה.

שערי הירחון האירופאי „פנטהאוז" — יצירותיו של אמנון בר־טור

„אינך יכול לצפות מנערה שחפשט בפניך ב

כ־150—200 לירות שטרלינג עבור סידרת צילומים.

אותה עת עבר כתב־עת לונדוני אחר תהליך של ריאורגניזציה. היה זה הפנט־האוז המפורסם. פנטהאוז נוצר על־ידי צייר, קריקטוריסט, צלם וגראפיקאי בשם בוב גוצ׳יוני, אמריקאי ממוצא איטלקי שהש־תקע באירופה. הוא עבד כאן כקריקטו־ריסט וגראפיקאי, ויום אחד לקח הלוואה בנקאית של 300 לירות שטרלינג, ושלח חצי מיליון מכתבים מודפסים בהידור.

המכתבים כללו, בצידם האחד, תצלום־עירום מפואר ביותר של חתיכה. בצד השני היתה הצעה לחתום לשנה על כתב־העת — ש־טרם נולד, למעשה.

לפנטהאוז היה אז צלם אחר, מפורסם מאוד — צלם הלייף־מאגאזין לשעבר, פי־ליפ אוסטרן. אבל בוב גוצ׳יוני חיפש מי־שהו צעיר, בעל גישה טרייה, אמנותית ורגישה יותר. הוא החליט לנסות אותי.

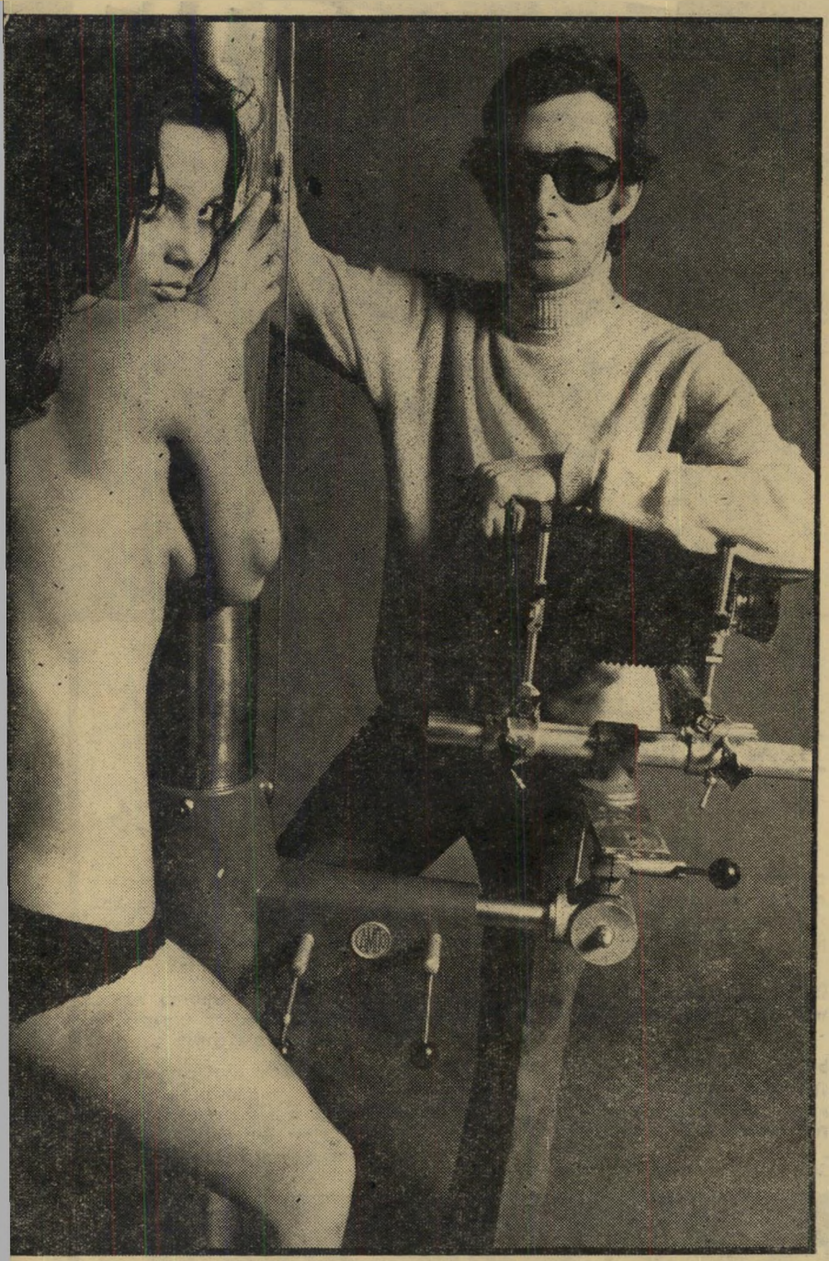
עירום — או לא עירום?

כ**שנפגשנו**, הוא עבר על תצלומי ו־שקופיותי. „טוב, אז כמה אתה רוצה בשבילן?" הוא שאל.

„לא יודע," אמרתי.

„כמה אתה חושב שאתה שווה?"

„חצי מיליון לירות שטרלינג," חייכתי.

היצירה

מנקודת־ראותו של צלם־העירום, הדוגמנית היא חומר־גלם שממנו עליו לפתח יצירה. כך, מאמין אמנון, חייב כל צלם לראות את דוגמניותיו. את גישתו המיקצועית מסביר אמנון כך: „מזל מספיק רק לפעם אחת. אחרי שזכית בו, הוא אינו מספיק. עבודתך חייבת להשתפר כל יום, להיות טובה יותר מאשר היתה אתמול."

מאחר ובאנגליה לא היה עדיין, בימים ההם, כתב־עת מסוג זה, החלו להישאל שאלות נוקבות בפארלמנט. העיתונות ה־קימה שערורייה — והפירסומת־חינם היתה עצומה.

בעיקבות השערורייה החזירו עשרת אל־פים איש את הטופס כשהוא ממולא, בתו־ספת שלוש לירות שטרלינג כל אחד. כשלו־שים אלף לירות אלה הוציא גוצ׳יונה את גליונות פנטהאוז הראשונים, שהפכו להצ־לחה מיידית.

שנה וחצי לאחר מכן נכנסתי גם אני לתמונה. אחד ממכרי הקרובים פגש באירוע חברתי את עורך הפנטהאוז והראה לו את התצלומים שלי כלנ. „תגיד לו שיתקשר אתי," אמר העורך.

הוא צחק ועזבנו את נושא הממון. הת־חלתי לעבוד באחד ממיבצעי הפנטהאוז. ברור היה לי שאין הוא מסוג האנשים שיקפחו אותך. אם עבודתך מוצאת־חן בעי־ניו — הוא משלם כמה שזה שווה.

ב־1968, שנתיים לאחר שהגעתי היה עלי להחליט מה אעשה בחיי. כי בינתיים, גם פגשתי עוד בקולג׳ ב־צעירה אנגליה שלמדה שם פיסול וציור. היינו ביחד, ולא ידענו אם להתחתן או לא. כמן כן היססתי אם להמשיך בצילום־העירום.

כי היתה זו הפעם הראשונה שהתעסקתי אז בעירום ובצילומי־זוהר נשיים. בארץ עסקתי בצילומי־עיתונות ופירסומת. עתה עמדה בפני הבחירה להמשיך בדרכי בארץ,

האובייקט אמנון סוקר במיקצועיות את מישחק האור והצל על פרופיל של דוגמנית. הוא אינו חוסך זמן ומאמץ, ואינו מוותר עד שהוא מוצא את השילוב המדוייק של צורה ואור. גם בימי הראשונים בעיתון, כאשר השתכר עדיין לפי כמות תצלומיו שפורסמו בו, סירב בר־טור להוריד את הרמה, דבק בעקרונותיו.

מאת

אמנון בר־טור

את הקאריירה שלי התחלתי כמו רבים אחרים בישראל. בתחילה צילמ־תי בבמחנה גדנ״ע ובבמחנה נח״ל. אחר־כך עברתי למוסף הארץ, וכן עבדתי בשביל החברות הגדולות בארץ: אל־על, משרד התיירות, וכל השאר.

אבל זה לא היה די מעניין. יצאתי למסע־צילום בלב אפריקה. מבחינה מיקצועית ידעתי שזהו צעד קדימה, לגבי מה שאפ־שר לצלם בתל־אביב. רציתי פשוט להנ־יח מה שנעשה במקומות אחרים. לכן גם באתי ללונדון, שהיא מטרופולין העולם לדעתי.

בתחילה חשבתי לנסוע לארצות־הברית. אך כשקיבלתי את הפרוספקטים משם, הת־ברר שדרושים לי —2,500 דולר לשנה כדי להשתלם שם בצילום.

ואז, — זה היה ב־1966 — הציע לי פיטר הרצוג, שהוא אחד מטובי־הצלמים בארץ, את בית־הספר שבו הוא למד באנ־גליה: לונדון קולג׳ אוף פרינטינג אנד גרפיק ארטס. שלחתי להם מכתב — ומבלי להמתין לתשובה נסעתי. נתקבלתי עוד ב־שרם הגעתי. והיה למקום יתרון גדול: הוא עלה רק שלושים לירות שטרלינג לשנה.

צלמים מתוסכלים, נשים כהלכה

שנה וחצי למדתי שם. זו היתה אכ־זבה: המורים בבית־הספר היו צל־מים מתוסכלים שלא הצליחו במיקצועם,

הגישה היתה יבשה ובלתי־חדשנית, היו בעיות של חוסר־ציוד.

חייתי, אותה עת, על חסכונותי בארץ וממה שהורי שלחו לי. קיבלתי ממשרד האוצר רשות לשלוח לעצמי מן הארץ 45 לירות שטרלינג לחודש — כ־350 לירות שלנו. מזה היה עלי להישאר בחיים בעיר הגדולה.

חייתי על גרושים. החדר בלבד עלה לי כשליש מכספי. נסעתי ברכבת־התחתית ורימיתי — כי פשוט לא היה לי במה לשלם כרטיס מלא. גרתי, יד ביד עם יתר הישראלים, ברובע־היהודים סווים קוטג׳. כאשר נימאס לי, עזבתי את המיכללה. אבל דבר אחד בכל זאת נתן לי בית־הספר הזה: חברה וידידים טובים. אחד מהם היה ביל ג׳יי, שהפך בינתיים לעורך הגראפי של הדיילי טלגראף מאגאזין הענק. הוא גם עורך כתב־עת חשוב לצילום באנגליה, והוא האיש שגילה שאני מצלם נשים כמו שצריך לצלם אותן. כמו שהן צריכות להיות מצולמות. או, אם תרצו — כמו שהגברים רוצים שתהיינה.

העירום גרם שערורייה בפרלמנט

זה קרה כך: צילמתי דוגמנית שהיכר־תי, ושלחתי את תצלומיה לכתב־העת הצרפתי המצויין לוי (הוא). הם קנו, פירס־מו מהם סידרה ציבעונית בת ארבעה עמו־דים. אחר־כך הם קנו ממני סדרות נוספות.

לא הייתי אז עדיין במצב לקבוע את מחירי. הם שילמו לי את המחיר שלהם:

חיות – אם אינה ידידתך"

או להתחיל בדרך החדשה — ששוק עצום נפתח בפניה: כי אז, ב־1968, הפך העירום למקובל. כל מודעה, כל עיתון, כל חברת־פירסומת היו עתה נכונים להשתמש בו.

ידעתי שזוהי הדרך הנפתחת בפני ב־פנטהאוז, והיססתי. הברירה האחרת שעמ־דה בפני: להתחיל הכל מחדש. כדי לגבש החלטה, נסעתי ארצה לשבועיים.

קפיצה נוספת לצמרת

בארץ החלטתי סופית. חזרתי לאנ־גליה והתחתנתי פעמיים: לפנטהאוז, ולאשתי אן.

עתה הייתי מסוגל לפרנס משפחה בנו־חיות ובכבוד, בתחום־המיקצוע שלי, מבלי לעשות מאמצים בכיוון אחר. החלטתי גם שהתחנה תרחיק מעלי את הפיתויים שיש במיקצוע שלי.

תבין: אתה יושב שם ומצלם בחורה עירומה. יש לך, באותו רגע, את כל הפיתויים שיש לכל גבר אחר. נכון אומנם שהעוסקים במיקצוע יודעים שכל נסיון להתעסק עם דוגמנית־צילום הוא מסוכן. ביחוד כשאתה בפיסגה. יש נסיונות־סח־טנות, וכל מיני דברים לא נעימים.

אף־על־פי־כן צלמים מתפתים ומפתים. למרות שצלם המכבד את עצמו ואת מיק־צועו — לא יתפתה. ברגע שהוא עושה זאת, נשבר משהו בינו לבין הדוגמנית.

מכל מקום, כך נפתח בפני השער לשוק עצום. אחרי שנה, אני נמצא כבר בשלב השני בסולם לפיסגה — סולם בעל אר־בעה דרגות בלבד: אני בדרכי להיות צלם בינלאומי ידוע באמת. צלם, שכל סוכ־נות־פירסום תזמין אותו לעבודה לקצות־חבל, לאיי הבהאמה או לפלורידה, כשהם מצרפים צ'ק על 500 לירות שטרלינג.

הפכתי אם כן, לאדם מצליח. אבל להצ־לחה יש הרבה משמעויות. מצד אחד, אתה זוכה בחיים מעניינים, אם כי לא קלים. אתה מבוקש, ידוע, ומרוויח כמו שצריך. אבל לצד החיובה? עבודת יום־ולילה, והמתח.

המון מתח: אנשים משקיעים בך כסף רב. חברת־פירסום בינלאומית מנהלת מסעי־פירסומת בסדר־גודל של כשמונים מיליון לירות ישראליות למסע. כשאתה מקבל בין 600 ל־1500 לירות ישראליות ליום. עבור הכנת הצילומים למסע זה, אתה מתחייב להרבה. הם תולים ב־ך את האחריות להצ־לחתם, ואת שמם הטוב כלפי הלקוח שלהם.

בכלל פירסומת בינלאומית היא מיק־צוע שבו תחרות נוראה. בלונדון בלבד כשבעת אלפים צלמים המחפשים עבודה.

כל יום — להשתפר

איך הגעתי דווקא אני לעמדה כזו? פשוט מאוד: אוהבים את הצילומים שלי. חושבים שיש להם טעם טוב, סיגנון, והבנת־הנושא: הנשים המעורטלות.

ועליך להצטיין. מדי יום חייבת עבודתך להיות טובה יותר, מוצלחת יותר ומעניינת יותר. מדי שנה עליך להשתפר ולהיות שונה מהשנה הקודמת. רק כך תמשיך להיות מפורסם, ידוע וטוב.

היום למשל אני מצלם המון צילומי־עירום למודעות פירסום — כולל מודעות־התחתונים המפורסמות שברכבת־התחתית בלונדון. לדעתי אני מצליח רק משום שא־ני מסוגל לייצר צילום אסתטי יפה, נקי.

לעולם לא אצלם אשה עירומה בפוזה בלתי־טבעית. הן עירומות אצלי, הן סכ־סיות — אבל בצורה טבעית. רואים ברור בצילום שהן חשות בנוח ללא בגדים.

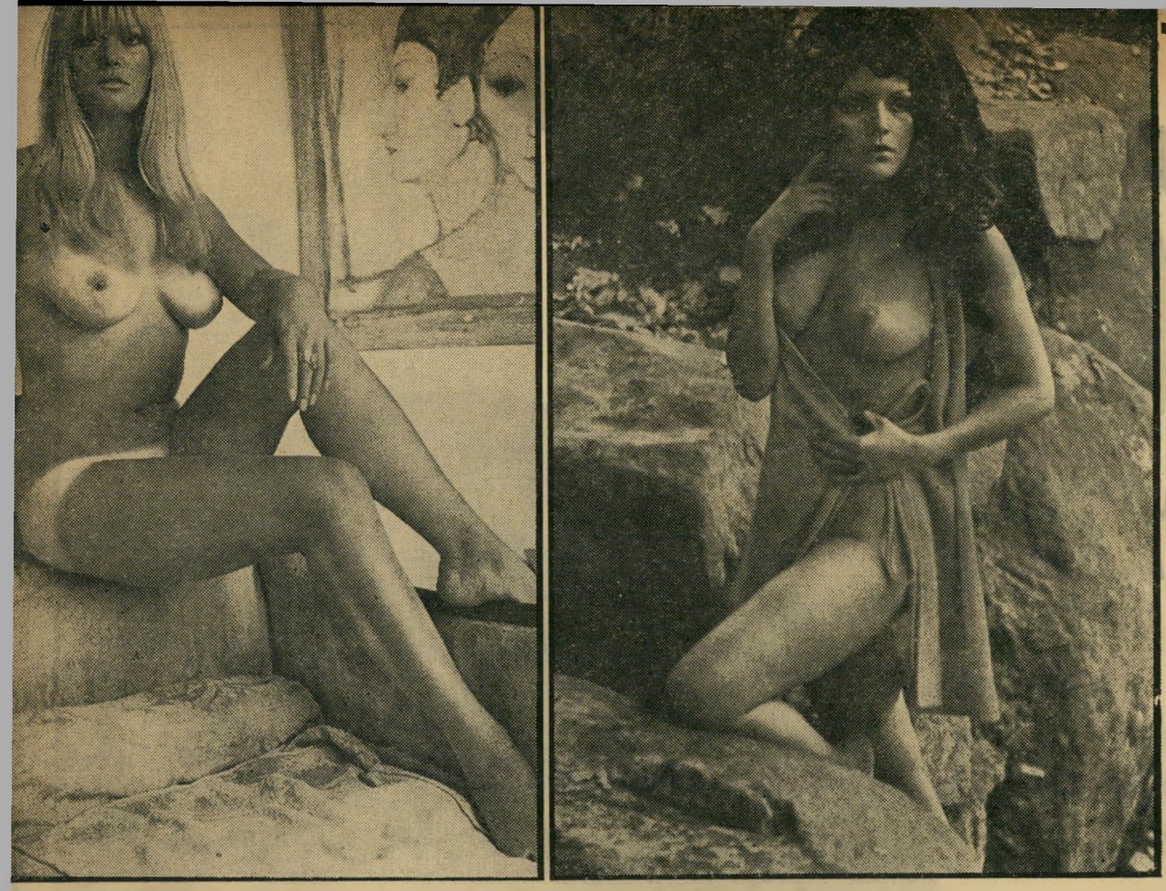
את זה אתה משיג רק על־ידי מגע אישי בינך לבין הדוגמנית. הנערה חייבת לחבב אותך. להתייחס אליך. אינך חייב להיראות חתיך כאפולו: אני לא כזה. אבל עליך לגלות פינה, במוחה או בליבה או במשהו אצלה, שמגיבה לכיוון שלך.

לעולם איני מצלם נערה עבור פנטהאוז ביום־העבודה הראשון. ביום הראשון אני לוקח אותה איתי, עם אשתי לפעמים, מטיי־לים, אוכלים ביחד, מתידדים. רק לאחר מכן אנו ניגשים לעבודה.

איני יודע אם צלמי־עירום אחרים עוב־דים כך, אבל לדעתי זוהי הדרך היחידה. אינך יכול לצפות מאשה להיכנס לסטודיו, להתפשט, ולהרגיש בנוח, אם אינה מכירה אותך קודם כל כבן־אדם. זה פשוט לא מת־קבל על הדעת.

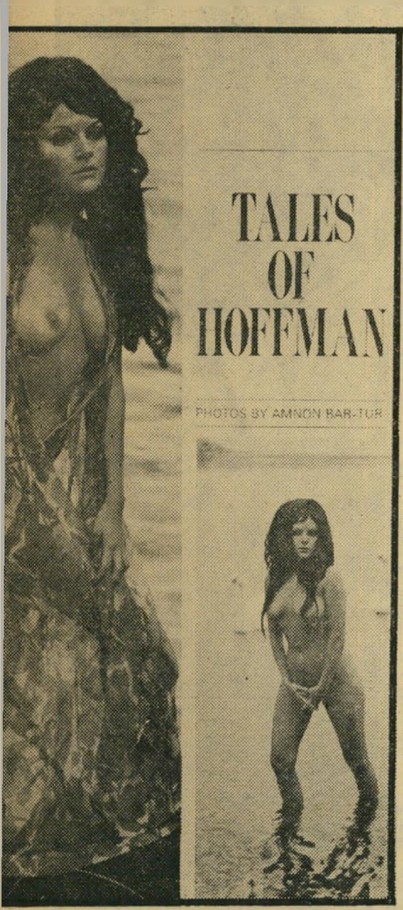
ולסיום, אני רוצה להדגיש שוב: נכון שהמיקצוע שלי הוא הרפתקני ומהודר, וקשור בהרבה דברים נעימים. אך זוהי עבודה קשה, בעלת מתח הרסני.

מי שרוצה להגיע בה להישגים, חייב להיות בטוח שזהו באמת מה שהוא רוצה לעשות בחייו — בכל נימי נפשו. שזה באמת מה שהוא רוצה לעשות כל חייו, בכל מחיר. זה, מכל מקום, מה שאני החלטתי.

אנהליזה היא אחת מדוגמניות־העירום הפופולאריות ביותר כיום בלונדון. את תוצאות העמל שהשקיע בה בר־סור פיר־סם הפנטהאוז על פני ארבעה עמודים. היא לידת אוסטריה, שהתאהבה ב־לונדון, לדבריה, כאשר ראתה בגיל 13 סרט אנגלי עם הכוכב ערוך האוארד.

אמבר דין־סמית, 19, בלונדית ושופעת לפי מימב המסורת הקלאסית של הסליבוי, זכתה ל־כבוד להיות מצולמת בעירום גם בטלוויזיה הבריטית, הוכ־תרה כנערת־השנה בתחרות נערות־האיצע של פנטהאוז.

החוצר המוגמר הדוגמנית, התנוחה ומישחקי התאורה, יוצרים את ה־תוצר הסופי. אמנון מחזיק בידיו אחוז מיצירותיו. לדב־ריו, יכול צלם־עירום להצליח רק אם נוצר קשר בינו לבין הדוגמנית: „רבות מן הדוגמניות הן ידידות טובות שלי ושל אשתי, ואנו משתפים פעולה להפליא." מסביר הצלם המוכשר.

סיפורי הופמן כתבה זו, כר־בות אחרות ב־פנטהאוז, בשם „סיפורי הופמן", מבוססת אך ורק על תצלומיו הנלעדיים של אמנון.

לשפר שלי!

מגיע לך...

כוס „גולדסטאר"
מקציפה, צוננת,
מרווה ומהנה!
הבירה-משקה מפוסטר,
יוצרת מצב רוח טוב.

תנו לגבר גולדסטאר

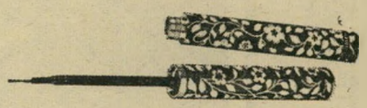
לאיפור עינייך הלנה רובינשטיין מגישה לך את תגליותיה הבלעדיות

אי־לינר נוזלי ומכחול יחדיו

Illumination Automatic Minute Eyeliner

ריסים מלאכותיים הניתנים להדבקה בקלות בעזרת מצמד ריסים מיוחד

Illumination Eye Lashes

ריסים עליונים ב־6 סוגים שונים:
DEMI, NATURAL, LAVIHS, SHAGGY.
SUNBURST, SPIKEY.
וכעת גם ריסים תחתוניים
להידור מושלם של איפור עינייך.

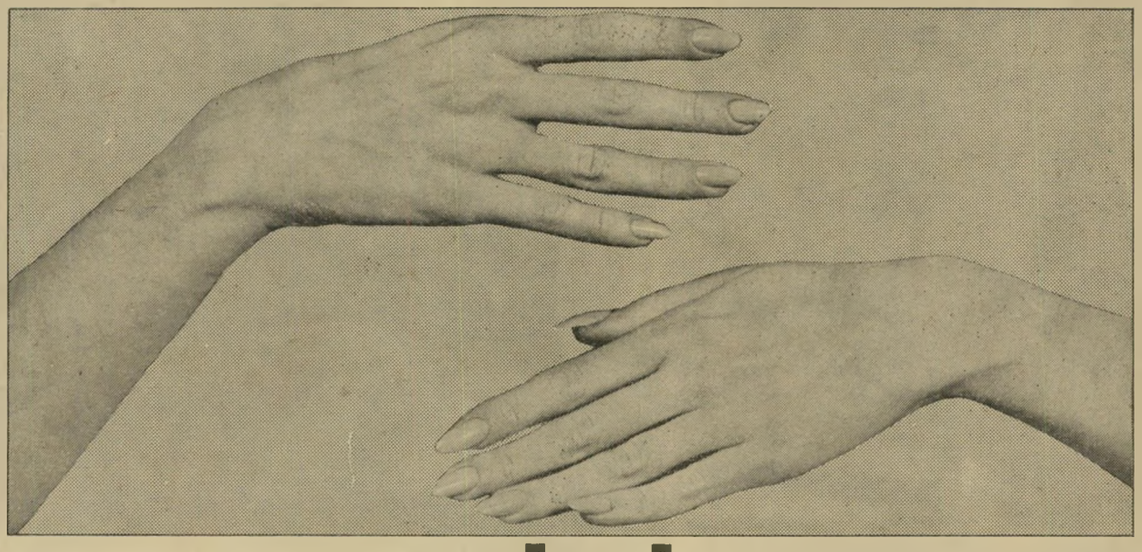
לשורת תכשירי אילומינייישן של הלנה רובינשטיין לאיפור העיניים נוספו גם גונים אופנתיים חדישים של EYE SHADOW להוספת צללית מעניינת לעפעפייך. ה־EYE SHADOW DUO מגיש לך צמדים צמדים של גונים באריזה מהודרת.

Illumination Eye Make Up Helena Rubinstein

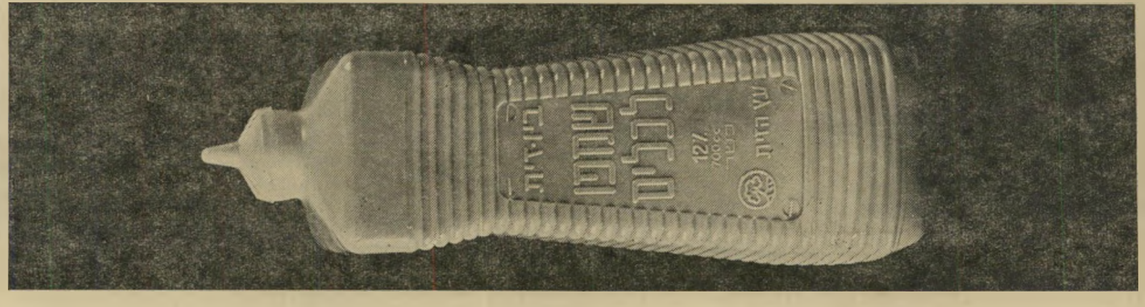
אני...

הידיים...

והשמפו לכלים

עכשיו גם בישראל – חידוש אין שני לו בארץ!

קוסמטיקה לכלים

דרשי עוד היום את בקבוק הפלסטי הורוד
המכיל את הפתרון לניקוי כלים קל ומושלם
בעל הריח המעודן וקרם הלנולין - השומר על עור ידייך

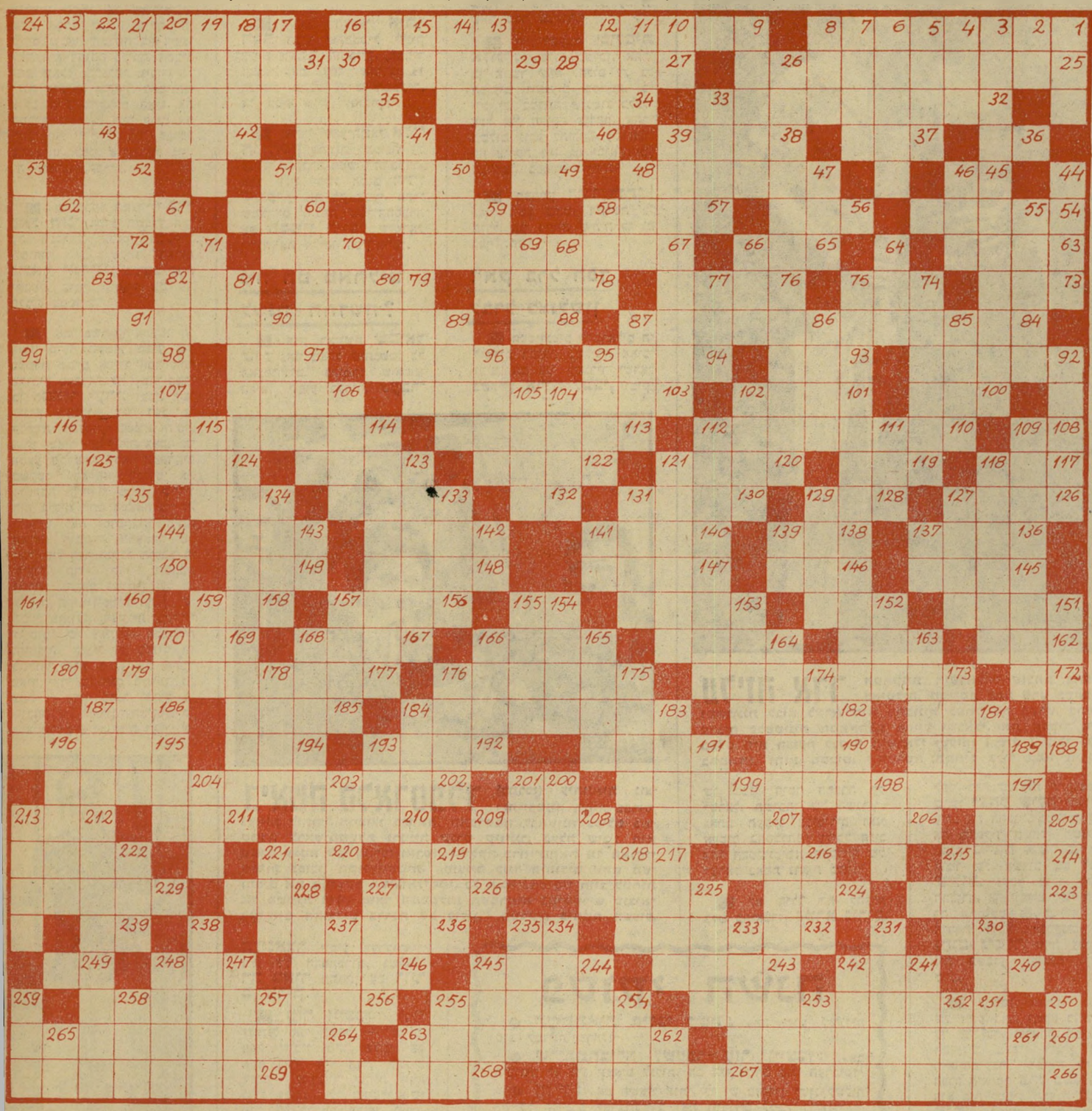
שמפו לכלים – "ביו־זית" בתכולה של 700 סמ"ק
לנוחיות - להנאת ולתועלת עקרת הבית המודרנית.

עץ הזית

בימים אלה חשוב וחיוני לשטוף את הפירות והירקות בעזרת שמפו לכלים — „ביו־זית".

תשבץ ענק

את הפתרונות יש לשלוח עד 10.10.70 לת"ד 136, תל־אביב, ולציין על המעטפה: „תשבץ ענק". בין הפותרים יוגרלו פרס כספי בסך —.20 ל"י ועשרה פרסי ספרים.

מאוזן:

1) חוטפת מטוסים. 9) ביאור ופירוט (כ"מ). 13) עתיק. 17) בעלה של יעל דיין (כ"מ). 25) „מלאך השלום" למזרח התיכון. 27) כופר. 30) סגנו של ניכסון. 32) כינוי תנ"כי לנילוס. 34) איש השנה. 35) חוקר דברי הימים. 36) משורר שמאלני בארץ. 37) רטובה. 38) נבחרת לדיון בענין מסוימים. 40) פליטת מזון. 41) מאולץ. 42) קפץ, נתר. 43) בת־קול. 45) קידומת הולנדית. 47) מחולל נס חנוכה. 49) מילת שלילה. 50) סמל השתיקה. 52) מיכל בד. 54) מכורה. 56) מיהרו. 57) ענק. 59) נמצא בחלון הכלא. 60) נחל חרב. 61) העברת נכסים לרשות המדינה. 63) אחד היסודות הכימיים. 65) זורק רימונים. 67) גאוותנות. דיבור בשפה מליצית — בארמית. 70) עב. 72) פלחו את האדמה. 73) כחש, רזון. 74) רצה. 76) סגנו של המג"ד. 78) כחוש ויבש. 79) אירגון נשים בישראל. 81) בירה אירופית. 83) מורה־דרך. 84) תכונתו של נוח בלשון רבים. 88) שני עמודים. 89) המדע של חקר הפשיעה. 92) משורר שנפטר השנה — שם משפחתו ללא ה"א הידיעה. 93) זרק. 94) מגרש. 96) לורד בריטי שנרצח במצרים ע"י לה"י. 97) מרבית. 98) אדמיניסטרציה. 100) שירה. 101) בן נכדם. 103) יצירה אירוטית קלאסית בכפרות הקדומה. 106) המדינה בה הופיע 103 מאוזן. 107) השליך. 108) נור. 110) יום בוא המשיח. 113) רשת חנויות כל־בו בארץ. 114) כאשר הזרקור שלהם — במילה אחת. 116) סימן מוסיקלי. 117) ימחק. 119) בופאלו. 120) חצי אי ברוסיה. 122) שלישיה. 123) קצף גלים. 124) מפרשני המקרא. 125) קצת. 126) יזמה, דמיון. 128) יחי, בצרפתית. 130) חברה אמריקאית המייצרת כלי חשמל. 132) קוסם. 133) מלך צור. 134) השורש של הפועל האט. 135) קולב. 136) היפוכו של עקר. 138) עץ הלבנון. 140) נהר במרכז אירופה, השם האנגלי. 142) חומס. 143) עשה חסד. 144) מיפעל ליצור סוכר. 145) יבש. 146) מצוי בפה. 147) ריקנות. 148) התבולל, התערב. 149) למדו. 150) מכינויי ירושלים. 151) מתכת (כ"ח). 152) לבש תכשיט. 153) בר המסה. 154) 43. 156) חלוקה לפי מין. 158) הסב. 160) בעל אשה. 162) גרגיר מצמית. 163) משבעת המינים. 164) סותם. 165) יפי־תואר. 167) סמון באפר חם. 169) בר. 171) קרוב משפחה. 172) קול גברי. 173) אמת מידה (בלועזית). 175) ארגון בינלאומי הדואג לאסירים פוליטיים. 177) שתי שמות המשפחה, העברי והלועזי, של מנהיג דתי. 180) פקודה. 181) טיל אמריקאי נגד מטוסים. 182) מתנה בסמיכות. 183) זמר שזכה במקום הראשון השנה בפסטיבל הזמר. 185) ניתן לקריאה. 186) מחבר „במישעול הצר." 188) עברו מיבחן. 190) בער. 191) רגיעה. 192) בהול. 194) ממנהיגי „מצפן" באירופה. 195) חכמה. 197) שלוש מילים נפרדות: סוד / אריג דק / עוף לילי. 200) יטה. 202) שתי מילים נפרדות: שמו הפרטי של אלוף עולם בי־איגרוף שהתאסלם / בעל מיליונים. 205) מכינויי האלוהים. 206) אסם. 207) גבוהים 208) עכבר שדה. 210) איזור מריבה בין הודו ופקיסטאן (כ"ח). 211) הקשבה, שמיעה. 212) ספורט חורף. 214) מילת שלילה 216) במהירות. 217) נוטים להתרגז בקלות. 220) מין פרח. 222) נואם דתי

(המשך בעמוד 47

קריין רדיו מוסקבה: „הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית החליט להכיר בתנועה הציונית..."

■ ביום השני בשבוע ש־עבר, בו עמדה **גולדה מאיר** לחזור לארץ, החליט סגנה **יגאל אלון** לכנס באופן דחוף את חבריו לממשלה. אחד מ־כזכיריו הזעיק את השרים ב־שעה ארבע לפנות בוקר. ה־טורים שבאו לפגישה לא הבינו למה היא דחופה כל־כך. הסביר להם יגאל: „קיבלתי מיברק ב־לילה ורציתי שתהיו בתמונה." אולם חלק מהשרים העלו את הסברה כי יגאל רצה לנצל את ההזדמנות ולקיים עוד פגישה בראשותו, לפני שובה של גול־דה מארצות־הברית.

■ שר־הסעד המפד"לי **מי־כאל חזני** הציע השבוע הצ־עה מקורית: „בזמן הפסקת־השיחות עם שליח האו"ם **גונאר יארינג**, במקום שזה יתבטל, כדאי שיתוך בין ה־פלגים במפד"ל."

■ אחד מתת קי השומר ה־צעיר סיפר השבוע מדוע אין בצמרת מפ"ם אפילו חבר אחד מקיבוץ מעברות. זה קשור כמו־כן ב**מאיר יערי**. ובכן, כש־קיבוץ מעברות עוד ישב ב־הכשרה בחברה, בשנות ה־30, הגיע מאיר יערי להרצאה. ב־אמצע ההרצאה קראו המארחים בשקט: „הצלחנו לקלוט את מוסקבה ברדיו!" מכיוון שרדיו היה בימים ההם המצאה טרייה, וליקלוט את מוסקבה הי־תה חידיה, הופסקה הרצאתו של יערי ואל חדר האוכל הועבר ה־שידור. קריין רדיו מוסקבה הבריז: „הוועד המרכזי של ה־מפלגה הקומוניסטית החליט ל־הכיר בתנועה הציונית כביטוי לניט מי של התנועה הלאומית היהודית, הטיל על מזכיר ה־מפלגה לבוא במגע עם החבר מאיר יערי מהנהגת השומר ה־צעיר..." ועוד כהנה וכהנה ב־שיבחה של המפלגה הציונית ה־סוציאליסטית ומנהיגה יערי, ש־

■ זמרת **אילנה רובי־נא**: „שלא יחספו מטוסים ו־שנוכל לצאת ולבוא בשקט."

■ שחקנית **גילה אל־מגור**: „שיהיה שלום! עם ה־שאר כבר נסתדר."

■ ח"כ־לשעבר **שולמית אלוני**: „שלום כמובן, אחר־כך אפשר יהיה לחלום על כל הפגעים והנגעים במדינה. כ־יום יש במדינה שיגשוג כלכלי אבל אין חלוקה צודקת. אחרי השלום נוכל להילחם על חלו־קה צודקת ואז גם יבוא הזמן למלחמה בכפייה הדתית."

■ מצחיקן **דודו דותן**: „אני נוסע בשנה החדשה ל־חו"ל. אני מקווה שיהיה לי גם כסף לחזור."

מה הם מאחלים לשנה החדשה?

■ איש ראיונות **שמואל שי**: „אני מאחל שיתגשמו כל האבסורדים. כלומר: שהגשש החיוור יופיע בקהיר, **שעבד** מרוב נחת נעשו פניו אדומים כדגל האחד במאי. לא קשה לנחש את הסוף: זו היתה מתי־חה שהוכנה על־ידי אחד מ־חברי המשק, חובב־רדיו.

■ הכתב הצבאי **איתן הבר** הציע שהמטכ"ל יעניק צל"ש ל**מרכז חוסיין**. הסביר הבר: „אם אחד שהורג 11 חבלנים מקבל צל"ש רמטכ"ל, אז כמה מגיע לחוסיין?"

■ אחרי שהעיתונאי **אלי־הו חסין** נתמנה לממונה על ענייני ההסברה במשרד־ההסברה, אמר עליו ידידו הטוב **דידי מנוסי**: „זה רק טבעי, אחרי שמצריים מינתה כשר־ההסברה את **חסניין הייכל** שישראל תמנה את אליהו חסין־הייכל.

זיאק ברל הפך לברל כצנלסון

■ הסטודנטים הישראלים ה־לומדים רפואה בשוויץ, מאוכ־זבים. הם פנו לשגריר ישראל בשוויץ **אריה לבבי**, וביק־שו ממנו תומר הסברה על ישראל. תשובתו של השגריר: „אתם תעסקו בלימודים ואני אעסוק בהסברה!" על־כך הגיב אחד הסטודנטים: „ההסברה של ישראל באמת נראית ככה?!"

■ לא הולך לה להצגת בלש בתיאטרון **גיורא גודיק**. לפני כמה שבועות התמוסס ה־שחקן **יצחק שילה** ונאלץ ל־עזוב את ההצגה. במקומו קיבל את התפקיד השחקן השני ב־מחזה **מישה אשרוב**, ובמ־קומו של אשרוב בא **יוסף שילוח**. נקבע מועד להצגת הבכורה, אך יומיים לפני הבכו־רה התמוסט גם שילוח ולפי הוראת רופא השחקנים ד"ר **נחום גיטלר** יהיה עליו ל־נוח כשבוע. ההצגה נדחתה שוב.

■ להצגה אחרת, עולמו של זיאק ברל, דוקא כן הולך. עד כדי כך, שבאחת ממועצות הפועלים בצפון הארץ הגיע ראש־המועצה למסקנה כי ה־הצגה היא על **ברל כצנלסון**. הוא פנה למפיק ההצגה **יעקב אגמון** הזמין את ההצגה ל־הופיע במקום. עכשיו מחכה אגמון לראות את מודעות ה־פירסום שיקראו לקהל לבוא ו־לראות את עולמו של זיאק ברל כצנלסון.

■ הפסל **יגאל תומרקין** ישב השבוע בפאב בתל־אביב. כשוב ליבו עליו ביין הבחין תומרקין בזמר **אריק לביא** שנכנס למקום. נזכר תו־מרקין כי לביא גימנה על ה־אמנים שהופיעו לפני שבוע ב־פני הפועלים בגמל־אשדוד וקרא לעברו: „הו, הנה עוד אחד ש־גילה פתאום את הסוציאליזם." אריק לביא לא נשאר חייב ו־קרא לעבר תומרקין: „פסל ה־וורמכט, שתוק!"

עליזה אדר

השחקנית הישראלית שזכתה בהצלחה באיטליה, מסיימת עתה סרט בסיציליה, ומתכוננת לבוא לארץ. היא מתכוננת לשחק פה בסרט, בתפקיד ערביה פלסטינית המתאהבת בחייל ישראלי. את תפקיד אחיה בסרט היא הציעה לבמאי הישראלי ישעיהו („שיש") קולר (לידה בתמונה), והוא הסכים. ההסרטה תתחיל בעוד כמה חודשים.

ביאטה קלארספלד

(במרכז) עיתונאית נוצ־ריה־גרמניה החיה בפריס, נשואה ליהודי מניצולי השואה, התפרסמה לראשונה בעולם כש־סטרה לראש־ממשלת גרמניה קורט קיזינגר, פעלה שוב: היא קשרה עצמה לעץ במרכז וארשה וחילקה כרוזי־מחאה נגד האנטי־שמיות בפולין הקומוניסטית. „טוענים כנגד היהודים שהם מש־מיצים את המישטר הסוציאליסטי. כל אנטי־פאשיסט חייב למחות נגד ממשלת פולין ושאר הממשלות השמרניות במישטרים סוציא־ליסטיים ההולכים בדרכה של פולין," הסבירה ביאטה השבוע.

ו'קלין אונאסיס

הונגהגה בחוסר־נימוס לעיתו־נאים באי קאפרי, בעת סיור שערכה במקום. היא התנפ־לה על אחד הצלמים האיטל־קיים שצילם אותה וניסתה לשבור את מצלמתו. היא נר־געה רק לאחר שקנתה ב־אוזת החנויות באי כמה תכ־שיטים, מכנסי ז'מס וסוודר.

פסוקי השנה

● **העיתונאית סיבי קשת**: „מה שרע ליהודים טוב למדינת־ישראל!"

● **שר־התחבורה לשעבר עזר וייצמן**: „אם היהודים לא היו יוצאים לגלות, הם היו נראים כמו הערבים!"

● **הנ"ל**: „אם תשאלו אותי, לי יש פיתרון ישן: לשלוח את כל הערבים לארצות־ערב ואת הדרוזים לג'בל דרוז!"

● **ח"כ משה כרמל**: „עזר וייצמן, צ'יק בלי כיסוי!"

● **שגריר ישראל לשעבר בגרמניה אשר (אר־תור) בן־נתן**: „איזה אידיוט אני!"

● **ח"כ יוחנן בדר**: „בדרך־כלל כשמועמד־שר אומר שהוא רואה בתפקיד שהוא רוצה בו — אתגר, אז אתגר זה פירושו: אם זה יהיה מודל של פורד, או שברולט, או קדילאק!"

● **מזכיר ההסתדרות יצחק בן־אהרון**, בישיבת־חירום על שביתת האחיות: „חטאי הממשלה ידועים. יש לה חטא נוסף שגם משא־ומתן זה לא התנהל כראוי. יש לה גם חטא על משא־ומתן על שלום שלא התנהל."

● **הנ"ל**: „אני פונה לממשלת־ישראל ואומר לה שאין גבול ואין חשבון שפועלי־ישראל מוכנים לתת אותו בשביל משיח־ישראל, אבל לא בשביל קבלן־ישראלי!"

● **שר־הבריאות ויקטור שם־טוב**: „תיק הבריאות — ראש בריא במיטה חולה!"

אל־נאצר יופיע בערב־ראיו־נות של ההסתדרות, ו**שגול־דה מאיר** תתחתן עם **דויד בן־גוריון**.

■ **עזר וייצמן**: לכלל ישראל אני מאחל — שלום. אבל שיבין מהו שלום של אמת ואיזו היא הדרך לשלום הנכסף. שימשיך להיות חזק, גדול ורציני. לי באופן א־ישי טוב. יש לי בת בריאה ואשה נחמדה. מה עוד הבן־אדם צריך?"

■ הפיליטוניאי **אפריים קישון**: יש לי הכל. לכן ה־רצונות שלי מתבטאים בשלי־לה. אני לא רוצה להיות חולה. לא רוצה להיות מצליח מדי ולא רוצה להיות זקן ועייף. לעם ישראל אני מאחל: שה־כוננות לא תרד והדריכות תי־שאר.

■ מזכיר מע"י **ליובה אליאב**: „שלום עם שכנינו. יש לי בן, **צבי**, בחטיבת שר־ריון, ואני רוצה שיבוא בשלום כמו שאני רוצה שבניהם של אחרים יבואו בשלום. זאת ה־בשאלה העיקרית שלי.

שעוריית גרושת הגשש

„הגששים"

אפשר לומר, הייתי אומרת, שההופעה של שלישיית הגשש החיוור בהיכל התרבות, בשבוע שעבר, שקויימה לרגל מלאת שנה לעיתון הקצב להי־טון, סיכמה פחות או יותר בצורה אופיינית את השנה שחלפה עליהם: שנה מוצלחת, מבחינה מיקצועית ופינאנסית, כמו שאומרים — אבל מלאת פנצ׳רים פרסונאליים, כמו שאומרים.

הפנצ׳ר שאני מתכוונת אליו, בהופעה דנן, קרה כאשר הגששים הופיעו, בשמלותיהם הקצרות, בשיר מים לדויד המלך. כמו ש־הם מרימים ידיהם אל־על, פורץ הקהל בתשואות צחוק. וכל־כך למה? למה השמלות, באותו יום, היו כנראה אחרי גיהוץ או משהו, כי הן התרוממו מעלה מעלה, וגילו, מטה מטה, את תחתוניהם הסקסאפיליים של השלושה.

הפנצ׳רים האחרים, במשך השנה, היו קצת יותר רציניים: זה התחיל כש**ישראל** בימים אלו — וחזר לצאת עם אשתו ה־ראשונה.

ואם כולם מתגרשים, אז דחקא **גברי בנאי** צריך לחרוג מהציבור? אז גם הוא התגרש השנה. מאשתו **ארנה**, לאחר שזו לקתה בהתמוטטות.

בזה לא נגמרו הצרות. גם הגרושות של השלישייה זכו במנת סבל. לפחות גרושה אחת, ארנה, היתה בשבוע שעבר קורבן לשעורייה ציבורית, ממש חרפה ובושה. לאחר גירושיה מגברי, עברה ארנה (22) לגור יחד עם **יעקב (יאקי) יושע** (19), העובד כבמאי, וכרגע כעוזר במאי **לאורי זוהר.**

והנה בעל־הבית של דירתם התל־אביבית ברחוב בוגרשוב 25, החליט שהם נמאסו עליו. מה עשה? הלך והודיע במשטרה שב־דירה נערכות אורגיות.

המשטרה לא התרגשה. מה עשה? הלך והודיע מחדש — הפעם על אורגיות עם חשיש.

או, חשיש זה כבר משהו אחר. מיד הסתערה המשטרה כנמר, ערכה חיפוש בדירה, גילתה נרגילה ריקה, וכן פיית סיגריה עם פירורים לא מזוהים.

הביאה המשטרה את השניים לבית המש־פט, כדי לבקש מהשופט לעצור אותם עד שיבדקו הפירורים. השופט נענה לבקשת המשטרה — ועצר אותם לשישה ימים, ולא הועילה אפילו נוכחותם שם של **אורי זוהר** ו**גברי בנאי.**

וכך, על סמך הודעתו של בעל־הבית, והפירורים האלמוניים — שאפילו המשטרה לא סענה שזה חשיש — נשלחו השניים לאבו־כביר לשכון שם שלושה ימים בחב־רת פרוצות ופושעים.

אני לא יודעת איך הגששים החיוורים, אבל אני הופכת לאדומה מכעס כשאני שומעת סיפורים כאלו.

ריקי גד

(פוני) פוליאקוב התגרש מ**רינה גנור**, אחרי שהם נחשבו לסמל הזוג המאושר מיום שנישאו, לפני כמה שנים (בניגוד לאחרים בקפריסין, בגלל שרינה היא בת לאם נוצרית). ועתה עומד פולי להתחתן עם **ריקי גד**, המופיעה בשיר ז׳אק ברל.

אצל הגשש השני, **שייקה לוי**, היה פנצ׳ר דומה. גם הוא התגרש מאשתו **עמ־רה**, התחתן עם ישראלית בשם **ישע** שהכיר במקסיקו, עומד להתגרש גם ממנה

(המשך מעמוד 45)

223) יעידו (בארמית). 224) צמר. 225) שובב (כ״ח). 226) סמלו של משה דיין. 228) תיתוק שזה עתה נולד. 229) אי־שקט. 230) אומה. 232) שם עברי מקורי. 234) מלחין קלאסי. 236) ספן צפוני קדום. 239) מכשיר כתיבה. 240) ישן. 241) מיב־נה. 243) בא במבוכה. 244) חייב מס. 246) מידרך. 247) תעלת שופכין. 249) נהר באפריקה. 251) הערה לתיזכורת (ב־לועזית). 254) שפורפרת שמיעה. 256) מיפעל גרמני לייצור טלוויזיה. 260) אחת ממדינות ארצות־הברית (כ״מ). 262) ראש ממשלת גרמניה המערבית. 264) שם משפח־תו וחלק משמו הפרטי של אחד מגדולי הצירים האימפרסיוניסטים. 266) שייך להסתדרות. 267) חתול ארמי. 268) תכשיט עגלגל כעין הירח. 269) שם אחד משיריו של ביאליק.

מאונך:

1) עילג, כבד־פה. 2) מטוס ריגול אמ־ריקאי. 3) אחד מאבות הקומוניזם. 4) אחד משמותיה של אפרודיטה. 5) גיוס. 6) ארח אותו. 7) עיר במקסיקו. 8) דיצה, שמחה. 9) קרבה ובאה. 10) זאת (באר־מית). 11) הבא רפואה. 12) הסית. 13) עיר. 14) נהר ברוסיה. 15) היטל. 16) מיבחן. 17) כימאי צרפתי בתחילת המאה. 18) צבע. 19) עיר בצרפת. 20) שממון, חורבן. 21) דמות בטרגדיה של שקספיר. 22) שם רומן של טולסטוי. 23) סמל הנצחון. 24) זוג. 26) שליטה המר־דף של קמבודיה. 28) סופר יהודי צ׳כי. 29) בטוח. 31) מחלת עצבים הנובעת ממצב נפשי. 33) מזבל. 35) הרגיע. 38) זמר להיטים ברימי. שמו הפרטי: אנגלברירד. 41) כפר בדרך לירושלים, ליד הראל. 44) הגיע לתעודתו. 46) נרתיק החרב. 47) ראוי. 49) שן, מבטא. 50) לבוש. 51) גוש ברזל עליו מקיש הפטיש. 52) חרב. 53) נאהב. 55) מבני המן. 58) לענג. 59) קץ. 62) מתמהמה. 64) בעל חי. 66) בהרת קיץ. 68) לבד. 69) מראה. 70) גרם. 71) מרכז המטרה. 74) מהימנות. 75) שמו המלא של מחבר „למי צלצלו הפעמונים." 77) עצם. 80) משקה חריף. 81) שמה של קומדיה קולנועית אמריקאית המוצגת לאח־רונה בארץ. 82) שליט סודן. 85) נפגע ב־יריה. 86) טבע הדבר הודאי. 87) משש. 89) צמח ים ההופך למאובן. 90) עושה נדר. 91) קטוע יד. 92) הולם. 95) משתוקק. 96) ממגשו. 99) מעיל נשים קצר. 102) מועצה למלחמה ברעש וויהום. 104) הספר שלהם. 105) חברת תעופה ברזילאית. 106) ערוך שומה. 109) שר בממשלה. 111) מנהיג סין. 112) שמה הקדום של הודו. 114) ממלכי כנען. 115) בית הבליעה. 116) שם החזית עם מצרים. 118) מגיפת מעיים. 121) הרבה פרוות מינק. 123) עיר בתור־כיה. 125) מתאבק. 127) מצח. 129) מעורכי הדם. 131) מתהדר בנוצותיו. 133) אף. 134) ברית. 135) ברור. 137) כלי מאור. 139) נכרי. 141) בתוכם. 142) נושא תורשה. 143) לך. 144) אחד התוים. 151) ירושה. 152) תכשיט. 153) סוף החיים. 154) תפ־נית. 155) צד, עבר (ארמית). 157) סופק. 159) פילגש אברהם. 161) עזבון. 163) גיבור במיתולוגיה. 164) ראש ממשלת הודו. 165) יום ולילה. 166) גורם טרדה. 168) שחקן קולנוע פופולארי מאוד בשנה האחרונה. 170) יצאנית. 173) איסור בהו־ראה. 174) שלשלת. 175) רבן. 176) בן אברהם. 178) הלב שלהם. 179) עשו לבי־בות. 181) שם ארגון חבלה ערבי. 183) איש השנה באמנות. 184) שמותיו הפרסיים של ברנר. 187) חוקה. 189) מין נמר. 191) מימות השבוע (כ״ח). 193) אבר זכרות. 196) פרח ביצות. 198) סס. 199) בעל חי טורף. 200) אחי הבעל. 201) רענן. 203) וגומר — בקיצור. 204) תפס. 205) צעיף קלוע לשיער. 208) ברח. 209) חית טרף. 213) יעלה פיהוק. 215) ישתוק (כ״ח). 216) מין בושם. 218) רגב אדמה (ארמית). 219) „אני מתנגד!". 221) קפץ מעל. 222) נסיעה, צעדה. 225) עתיק. 227) שניתן בהקדשה. 231) וישתו לרוויה. 233) למדו בו (במהופך). 234) שופע בשר. 235) מגרמי השמים. 237) קיבוץ בגליל העליון. 238) איחוד. 241) רועה בקר. 242) תאנה בסמי־כות. 244) נהדר. 245) משבש. 247) ניס־תר בתוך דבר. נבלע. 248) מובן. 250) אשת אדם. 252) יסוד. 253) ערכי נסיון. 254) מחדשי השנה. 255) עשה תנאי. 257) כעך (כ״ח). 258) נותר בלי סוף. 259) מחסן תבואה. 261) סוס בלי ראש. 262) קידומת הולנדית. 263) גר. 265) זע.

חגי פינסקר ומזכירתו — באירופה

אחד הקורבנות הגדולים של מיכרזי הטלוויזיה, אם אתם זוכרים, היה חגי פינסקר, הבוס שכיסאו נטש אותו.

לאחר המיכרזים, הוצע לחגי לנהל את מחלקת חדשות־היום ברדיו. אלא ש־חבר העובדים שם התנגד לכך. אז נש־לח חגי לאירופה.

משמיצים טוענים, ש־הוא נשלח רק בגלל שלא היה מה לעשות איתו כאן, כפיצוי על שלא נבחר לתפקיד המנהל, וכי שמואל אלמוג, היועץ מה הוא חייב לו, טרח לדאוג לו כאשר נפל. וכדומה וכדומה.

אבל כל אלו השמצות. האמת היא ש־חגי נשלח לאירופה להשתלמות — וזהו זה. במה? איננו יודעת. מה אני, מומ־חית לטלוויזיה? השתלמות, וד׳. ואם אתם רוצים הוכחה — אז בבקשה: יחד איתו נמצאת באירופה גם מזכירתו, רותי דינר החמודה והעגלגלה. רואים? אמרתי לכם.

באורח מיקרי, נמצאים כרגע באירו־פה גם הוריה של רותי. אבל הם לא שייכים לטלוויזיה. הם בשליחות שם מטעם הסוכנות היהודית.

אגב, פגישה מעניינת התרחשה בדנ־מרק, לשם הגיע חגי בדרכו ללונדון,

חגי פינסקר

אחרי שווייץ וגרמניה. את מי הוא פוגש שם, בוקר אחד, אם לא את אליהוא כץ — המנהל הראשון של הטלוויזיה, שחגי הדיח אותו מכהונתו?

אלא שהשניים לא הירבו לעסוק ב־מריבות העבר. היה להם מספיק מה לע־שות בהווה. כי הפגישה נתקיימה — בתערוכת הפורנו.

האחוזים של רוטשילד

אם תשאלו את **דני כץ־אב**, הוא יגיד לכם שהוא אמרגן. בהתחשב בכך ששמו הקודם, לדבריו, היה רוטשילד, זהו עיסוק צנוע למדי — אבל דני סוגן שהוא בכלל לא מהרוטשילדים ה־ה־ם. בג־לל זה, מספר הוא, הוא שינה גם את שמו לבן־אב, כדי שמס־הכנסה לא יטעה בשם ויתלבש עליו על לא עוול בכפו.

אז הוא אמרגן איפוא. ייתכן שזה מדוייק מבחינה בלשנית, איני יודעת, אבל מה שאבי עושה בזיונק, זה תיווך בין אמנים, דאגה לשכן ידידים ואורח־ם בבתי־מלון, וכדומה. ומכל פעולה כזו מקבל דני את האחוזים המתאימים, וזה מספיק לו לחיות, ואפילו עם מוסטאנג, לא סתם.

אלא שלא תמיד מביאים האחוזים מוס־טאנג. לפעמים הם מביאים גם צרות. כמו ביום הרביעי האחרון, כשבין דני וצמד זמרי־העם האמריקאיים **הרבי** ו**נטשה** פרצו חילופי־דברים, שהתקדמו במהירות למכות.

הרקע: האחוזים המפורסמים, שדני סע־מגיעים לו, והאמריקאים — שלא מגי־עים.

זהו שנאמר: יש אחוזים ויש אחוזים.

השוט הזה

הישראלי המפשיט את חתיכות לונדון

אמנון בר־טוב